

Instroom en vroegherkenning van mogelijke eierzaken bij de politie

**Een onderzoek naar casuïstiek uit 2006
Deelrapport 1**

Dr. J. Janssen

*Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld
Politie Haaglanden*

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1 Onderzoeksplan	7
1.1 Redenen voor onderzoek: behoefte aan inzicht in de aard en omvang van eer gerelateerd geweld	7
1.1.1 Waarom tel je?	8
1.1.2 Wat tel je?	8
1.1.3 Wanneer tel je?	10
1.2 Doel van het onderzoek	13
1.3 Centrale onderzoeksvragen in deze rapportage	14
1.4 Gebruikte bronnen: kansen en beperkingen van de dossiers uit 2006	16
1.5 Verdere opbouw van dit rapport	20
2 De weg naar de politie	23
2.1 Concrete verschijningsvormen van een abstract eerbegrip	23
2.2 Onderscheid tussen ‘halen’ en ‘brengen’	24
2.3 ‘Haalwerk’	26
2.4 ‘Brenghwerk’	28
2.5 Interne zaken	31
3 De weg naar de Unit MEP	37
3.1 In 2006 binnengekomen zaken	37
3.2 Politiekorpsen	39
3.3 (Keten)partners	44
4 Vroegherkenning van eer gerelateerd geweld	49
4.1 Aandachtspunten met betrekking tot de labeling van mogelijke eorzaken	49
4.2 Verschijningsvormen	55
4.3 De rol van ‘rode vlaggen’	59
4.4 ‘Rode vlaggen’ in de praktijk	60
5 Conclusies en aanbevelingen	77
5.1 Samenvatting en conclusies	77
5.2 Aanbevelingen	81
6 Korte vooruitblik op de volgende rapportages	87
6.1 De tweede rapportage	87
6.2 De derde rapportage	88

Literatuur	91
Bijlage I De query bij Politie Haaglanden (Genesys)	95
Bijlage II Uitingvormen en aanleidingen van eer gerelateerd geweld volgens Ferwerda en Van Leiden	110
Bijlage III Schematische weergave van mogelijke eerschendingen in de relationele context afgezet tegen de levensloop	111

Inleiding

Deze rapportage is de eerste in een serie van drie, waarin de casuïstiek, die in 2006 bij de Haaglandse Unit MEP is binnengekomen, centraal staat. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van het interdepartementale Programmabureau Eer Gerelateerd Geweld, dat is ondergebracht bij het Ministerie van Justitie en zich bezig houdt met een breed vijfjarig programma, waarin onder meer aandacht wordt besteed aan beschermingsmaatregelen, preventie en strafrechtelijke aanpak. De eerste deelrapportage gaat met name over de wijze waarop in 2006 bij de Unit MEP bij politie Haaglanden zaken zijn binnengekomen en waarom bij de ingestroomde casuïstiek het vermoeden aanwezig was dat een geschonden eergevoel een verklaring zou kunnen zijn voor het handelen van betrokkenen. In de twee nog te volgen deelrapportages worden het analyseproces en de achtergronden van zaken nader belicht. Lezers van deze rapportage dienen zich te realiseren dat in 2006 de Unit MEP nog als landelijke vraagbaak gold voor verschillende politiekorpsen. Nadat echter het in 2004 gestarte pilot-project 'Eer gerelateerd geweld in Haaglanden en Zuid-Holland-Zuid' in 2006 afliep, is bij politie Haaglanden het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld (LEC) vanuit de Unit MEP ingericht. Het LEC houdt zich onder meer bezig met ondersteuning van politiekorpsen bij complexe zaken en het coördineren en verrichten van wetenschappelijk onderzoek. De Unit MEP bestaat nog steeds, maar heeft de landelijke taak met betrekking tot eer gerelateerd geweld afgelegd en behandelt zaken op het brede terrein van de multi-etnische samenleving in de regio Haaglanden.

Tot slot maak ik hier van de gelegenheid gebruik om een aantal mensen te bedanken. In de eerste plaats richt ik mij tot drs. L. Poffé, die aan het hoofd staat van het Programmabureau en voortdurend laat zien dat hij groot belang hecht aan onderzoek naar eer gerelateerd geweld. Van grote waarde waren eveneens de inzichten van CvP W. Timmer, oprichter van de Unit MEP en thans hoofd van het LEC. Ook ben ik dank verschuldigd aan CvP D. Driessen, die aan het Programmabureau is gelieerd en aan CvP mevr. drs. L. Knoet-Vreken, bureauchef van Bureau DOEN. Hun kritische blik is de kwaliteit van dit rapport alleen maar ten goede gekomen. In dit verband ben ik ook de materiedeskundigen van de Unit MEP en het LEC zeer erkentelijk voor hun opmerkingen. Verder bedank ik B. Schneiderberg langs deze weg voor alle hulp bij het maken van de uitgebreide bijlage over de werkwijze van de query (bijlage I).

Janine Janssen, april 2008, Den Haag.

 POLITIE

VERBODEN TOEGANG
POLITIE

1 Onderzoeksplan

In dit hoofdstuk wordt een schets gegeven van het onderzoeksplan. In de eerste paragraaf komt de behoefte aan inzicht in de aard en omvang van een gerelateerd geweld als aanleiding voor dit onderzoek aan bod. In de tweede paragraaf wordt dieper ingegaan op de doelstelling en vervolgens komen de centrale vragen uit deze rapportage aan de orde. In de vierde paragraaf wordt stil gestaan bij de in dit onderzoek gebruikte bronnen. De laatste paragraaf is gewijd aan de opbouw van dit rapport

1.1 Redenen voor onderzoek: behoefte aan inzicht in de aard en omvang van een gerelateerd geweld¹

1.1.1 *Waarom tel je?*

Tegen het einde van de jaren zeventig werden in de Verenigde Staten in het straatbeeld mensen opgemerkt, die buiten sliepen, met boodschappentassen rondliepen en hun neuzen in afvalbakken staken.² Toen in het begin van de jaren tachtig president Reagan aan het bewind kwam, plakten activisten op deze in het oog springende groep mensen het etiket 'homeless'. Amerikanen, die er sociaal en economisch beter voor stonden, begonnen zich af te vragen of omwille van morele redenen niet iets voor de daklozen gedaan moest worden. Een andere prangende vraag was of de opkomst van deze ontheemden als een aanwijzing voor het falen van belangrijke maatschappelijke instituties zou dienen te worden opgevat. Een stroom van publicaties was het gevolg. Een issue dat telkens terug kwam was de vraag naar het aantal daklozen. Aangezien geen officiële cijfers beschikbaar waren, werd een beroep gedaan op activisten, die zich voor daklozen inzetten. Eén van hen, Mitch Snyder, kwam eind jaren zeventig, met de uitspraak dat één miljoen Amerikanen geen dak boven hun hoofd hadden. Later liep die schatting zelfs op naar twee tot drie miljoen. Deze cijfers gingen een eigen leven leiden: hun aanvankelijke status van schatting evolueerde naar die van vaststaand feit. Toen met behulp van een telefonische enquête navraag werd gedaan bij onder meer hulpverlenende instellingen, werd echter voorzichtig becijferd dat het 'slechts' om 250.000 tot 300.000 mensen zou gaan. De consternatie was groot: deze cijfers waren wel erg laag. Gelukkig had iemand de tegenwoordigheid van geest om Snyder te vragen hoe hij tot zijn inschatting was gekomen: 'Everybody demanded

¹ Deze paragraaf is eerder in verkorte vorm verschenen: *Secondant*, 6, 2007 A: 40-43.

² Zie voor een uitgebreide beschrijving: Jencks, 1994. Met dank aan Frank Bovenkerk voor het alert maken op deze literatuur.

it. Everybody said we want a number... We got on the phone, we made lots of calls, we talked to lots of people, and we said, "Okay, here are some numbers." They have no meaning, no value' (zie: Jencks, 1994). Snyder had echter heel goed begrepen dat dankzij zijn hoge cijfers het thema dakloosheid op de kaart was gezet, want lage cijfers 'take some of the power away... some of our potential impact... and some of the resources we might have access to, because we're not talking about something that's measured in millions' (Jencks, 1994).

Dit uitgebreide voorbeeld is niet bedoeld als een rituele klacht over de beperktheid van cijfers of als een les in cynisme met het doel de vragen naar de aard en omvang van eer gerelateerd geweld terzijde te schuiven. Integendeel, deze geschiedenis dient als een voorzet voor een pleidooi om de beantwoording van deze lastige vragen juist nog kritischer ter hand te nemen. Want bij de politie wordt evenzeer de behoefte aan gedegen cijfers gevoeld. De politie is werkzaam in een complexe samenleving, waarin politiek en burgers eigen opvattingen hebben over wat de politie wel en niet behoort te doen. De politie heeft zelf natuurlijk ook opvattingen over de samenstelling van haar takenpakket en de wijze waarop zij zich conform eigen professionele maatstaven van haar taken hoort te kwijten. De ideeën uit de politiek, van burgers en van de politie zelf komen echter niet altijd overeen. Maar de politie kan niet álles aanpakken, er zullen gerichte keuzes moeten worden gemaakt. Om tot dat soort keuzes te komen, dient vooral op grote lijnen te worden gelet, aangezien niet alle denkbare details in de overweging mee kunnen worden genomen. Om die reden spelen bij het maken van (politieke) keuzes cijfers een belangrijke rol.

1.1.2 Wat tel je?

Eer gerelateerd geweld vanuit het zicht van de politie³

Het schenden en herstellen van eer hoeft niet altijd tegen in Nederland geldende (rechts) regels in te druisen. In het onderstaande overzicht wordt dit schematisch uitgebeeld.

Schema 1.1

Eerschending- en herstel in relatie tot het Nederlandse recht

	Eerschending <i>zonder</i> schending van het recht	Eerschending <i>met</i> schending van het recht
Eerherstel <i>zonder</i> schending van het recht	Casus I	Casus III
Eerherstel <i>met</i> schending van het recht	Casus II	Casus IV

³ Zie ook Kuppens et al., 2007. De auteurs hebben onderzoek verricht naar aard en omvang van eer gerelateerd geweld in Amsterdam op basis van politiegegevens.

De voorbeelden – casus I tot en met IV – verduidelijken het schema: ‘stel dat een ongehuwde vrouw verliefd wordt – casus I -, een relatie aangaat en zwanger wordt. Haar familie spreekt hier schande van. Vervolgens trouwt zij uit vrije wil met de vader van haar kind, waardoor in de optiek van haar familie de schande is ‘weggewist’. Het Nederlandse recht is niet in het geding geweest. Dat ligt anders bij casus II: laten we aannemen dat een getrouwde vrouw een buitenechtelijke relatie aangaat met een eveneens getrouwde man. De affaire raakt bekend en de betrokken familieleden besluiten beide minnaars om het leven te brengen. Eerschending leidt in deze zaak tot een (poging tot) moord. Bij casus III komt het Nederlandse recht opnieuw onder druk te staan: een vrouw besluit, na te zijn verkracht, dat zij niet meer met deze schande door het leven kan gaan en pleegt zelfmoord. Bij casus IV is het Nederlandse recht twee keer in het geding geweest, zowel bij de schending als bij het herstel van de eer. Een voorbeeld: een jonge vrouw wordt verkracht. Haar familie besluit deze schande niet op zich te laten zitten en brengt de verkrachter om het leven’ (Janssen, 2006 B: 68).

Problematisch is het wanneer bij het herstellen van geschonden eergevoelens burgers op gewelddadige wijze het heft in eigen handen nemen. In een rechtsstaat ligt het geweldsmonopolie nu eenmaal bij de staat. De politie beheert een belangrijk deel van dit monopolie en komt dus in het geweer wanneer zich gewelddadige vormen van eigenrichting in verband met eerschendingen (dreigen) voor (te) doen. Concreet betekent dit dat voor de politiepraktijk casuïstiek van het type II, III en IV (zoals in schema hiervoor is aangegeven) voor de politie relevant⁴ is. In de praktijk zal echter niet alle casuïstiek, die in principe ‘politiewaardig’ is, bij de politie binnenkomen. De problematiek van het ‘dark figure’, doet zich uiteraard ook bij dit complexe fenomeen voor.

Feiten en motieven

Eerder is al aangegeven dat het bijzonder moeilijk is om eorzaken te tellen (zie bijvoorbeeld Janssen, 2006 B: 69-73). Wat een kwantitatieve benadering van eer onder andere zo ingewikkeld maakt, is het feit dat géén vastomlijnde definitie van eer gerelateerd geweld bestaat (zie ook Kromhout et al., 2007). Er is weliswaar een werkdefinitie (Ferwerda & Van Leiden, 2005, zie bijlage II) ontwikkeld, die in de praktijk professionals belangrijke aanknopingspunten biedt voor het begrijpen van eer gerelateerd geweld, maar ook op basis van deze werkdefinitie kan lang niet altijd onomstotelijk worden vastgesteld of een zaak wel of niet terecht onder de noemer eer gerelateerd geweld dient te worden gebracht. Dat komt omdat het enige feitelijke aan eer gerelateerd geweld in principe het geweld zelf is. Het ‘onderdeel eer’ is niet fysiek tastbaar, het is een sociale constructie. Het plegen of

4 Dat wil overigens niet zeggen dat 75% van alle eorzaken betrokkenheid van de politie vereisen: het is – vanwege dark number problematiek – immers niet duidelijk in hoeverre zich in de praktijk zaken zoals casus I, II, III en IV voordoen.

dreigen met geweld wordt voor- of achteraf gemotiveerd met een verwijzing naar geschonden eergevoelens. Eer is een motief. De verklaringen van verdachten of andere betrokkenen spelen hierbij een belangrijke rol.

Met name door de criminoloog De Haan is er op gewezen hoe complex het begrip 'motief' wel niet is: 'Doorgaans wordt aangenomen dat motieven drijfveren zijn die mensen tot handelen bewegen. Maar wat die drijfveren precies inhouden, welke verklaringskracht zij bezitten en in hoeverre geweld daarmee kan worden verklaard, daarover verschillen filosofen, psychologen en sociologen sterk van mening. Zo beschouwen sommigen handelingsmotieven als diepere wensen en verborgen verlangens waarvan actoren zich niet bewust zijn, terwijl anderen motieven zien als redenen die actoren zelf bewust aanvoeren als verklaring voor hun gedrag' (De Haan, 2005: 43; zie ook: Beke, De Haan & Terlouw, 2001). De Haan vervolgt zijn betoog met een verwijzing naar het werk van de socioloog Mills, die motieven met name ziet als verklaringen, die actoren na afloop geven over hun handelswijze, waarbij zij terug vallen op hun 'motieuvocabulaire': '...redengevingen zijn gebonden aan specifieke situaties en moeten in die (morele) rechtvaardigingscontext worden gezien. De voortdurende discussies en fundamentele meningsverschillen over het begrip motivatie hebben er toe geleid dat het motief... als een problematische notie wordt beschouwd, waaraan de meeste sociologen en psychologen hun vingers liever niet branden... Ook in de criminologie worden motieven van delictplegers meer verondersteld dan empirisch onderzocht. Het motief van de dader is een "black box"...' (De Haan, 2005: 44). Door in onderzoek naar eer gerelateerd geweld meer aandacht te schenken aan eer als een motief, komen niet alleen culturele verklaringen voor deze specifieke uitingen van geweld in beeld, maar kan ook naar mogelijke verklaringen worden gezocht door aandacht te besteden aan persoonlijkheidskenmerken en emoties van betrokkenen. Door bij de opzet en analyse van onderzoek rekening te houden met verschillende soorten verklaringen voor het ontstaan van eer gerelateerd geweld, ontstaat weliswaar een complexer beeld, maar dat is de enige manier om de 'black box' van het motief als het ware open te breken.

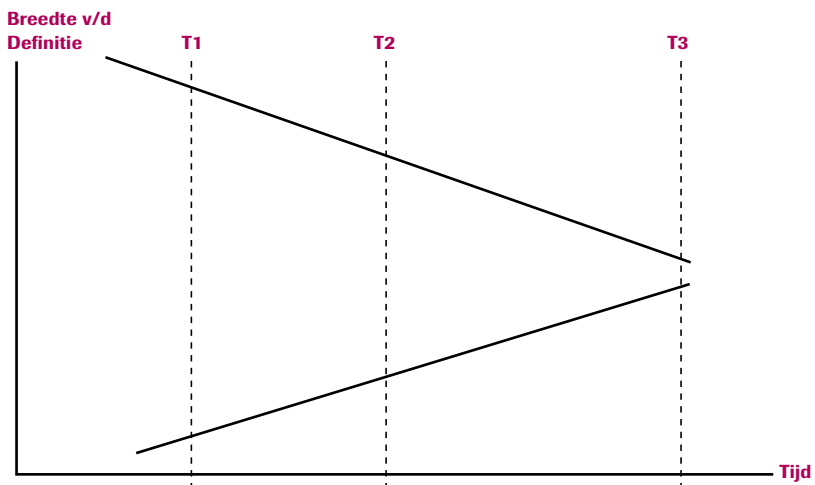
1.1.3 Wanneer tel je?

Een zaak met betrekking tot eer gerelateerd geweld komt niet zomaar uit de lucht vallen, er is een aanleiding tot een conflict en betrokkenen dreigen met een (gewelddadige) tegenreactie of voeren die daadwerkelijk uit. In eerdere publicaties is gesproken over 'de glijdende schaal van eerzuiverende handelingen' (schema 1.2) (Janssen et al., 2005 B, 2006 A). In de praktijk is gebleken dat tal van scenario's denkbaar zijn: na een eerschending kan gewelddadig eerherstel ogenblikkelijk volgen, het komt ook voor dat daar een bepaalde tijd overheen gaat.

Als zich zaken bij de politie aandienen is lang niet altijd meteen duidelijk dat het om een eerzaak gaat. Tijdens de pilotperiode bij politie Haaglanden en Zuid-Holland-Zuid (Janssen et al., 2005 A, 2005 B, 2006 A) is om die reden aan een systeem van vroegherkenning gewerkt, bestaande uit 'rode vlaggen', aspecten van een zaak die de waarnemer alert maken op een eventuele aanwezigheid van eer als motief en daarop volgende de toepassing van een uitgebreide checklist, op basis waarvan informatie wordt verzameld voor verdere analyse. Die 'rode vlaggen' zijn uitgewerkt in een query, dat wil zeggen een elektronische zoekslag waarmee dagelijks belangrijke politieke informatiesystemen zoals Genesis, X-pol en BPS worden doorgenomen. Deze query fungeert als het ware als een sleepnet, dat dagelijks door een zee aan informatie wordt gehaald. Dat betekent dat aan deze zoekslag een uiterst ruim begrip van eer gerelateerd geweld ten grondslag ligt: alles wat mogelijk interessant is, wordt meegenomen. Na een eerste analyse vallen ongetwijfeld zaken af. Dat wil niet zeggen dat het hier om casuïstiek gaat, die niet ernstig genoeg is voor politieaandacht. Waar het om gaat is dat het zaken zijn, waarbij het motief eer niet overtuigend kan worden aangetoond. Als vragen en twijfels blijven bestaan, kan met behulp van de checklist en eventueel met raadpleging van externe deskundigen de zaak in kwestie diepgaander bekeken worden. In concreto betekent dit dat naarmate de analyse vordert, aan het toekennen van eer als mogelijk motief steeds strengere eisen dienen te worden gesteld (zie schema 1.4).

Schema 1.4

Veranderende breedte van de definitie van eer gerelateerd geweld

T1 Moment waarop zaken bij de politie binnenkomen ('rode vlaggen')

T2 Moment na eerste analytische beschouwing (eventueel met checklist)

T3 Moment van toekenning van het etiket 'eer' (checklist en eventueel advies van een externe getuige-deskundige)

In het bovenstaande schema wordt bij tijdstip T3 gesproken over toekenning van het etiket 'eer'. De ervaringen uit de pilot in Haaglanden en Zuid-Holland-Zuid hebben geleerd dat het benoemen van eer alles behalve een exacte wetenschap is. Een bepaalde mate van twijfel zal altijd blijven bestaan, al wordt de checklist uitgebreid of het aantal externe getuige-deskundigen dat bij dit soort zaken wordt betrokken. Bij de analyse van operationele politiezaken wordt uiteraard naar feiten gezocht, maar juist in eorzaken ook naar mogelijke motieven. Theoretische scenario's kunnen een belangrijke zoekrichting bieden bij behandelen en oplossen van zaken. De black box van het motief laat zich immers niet zomaar openbreken. Aan het analytische werk op operationeel niveau worden echter andere eisen gesteld, dan aan het analytische werk dat ten grondslag ligt aan het ontwikkelen van een registratiesysteem. Afnemers van politiecijfers, dienen zich bewust te zijn van deze nuances. Bij het presenteren van overtrokken cijfers of cijfers zonder verdere tekst en uitleg, worden de fundamenten onder het debat over eer gerelateerd geweld weggeslagen.⁵ Het grote gevaar dat hieraan kleef is dat niet alleen de betekenis van de term 'eer gerelateerd geweld' erodeert, maar dat het vertrouwen van verschillende groepen en gemeenschappen, waarbinnen deze problematiek actueel is, in instituties zoals de politie, ondermijnd wordt. Daarnaast bestaat het gevaar dat daardoor het proces om in eigen kring bepaalde normen aan de kaak te stellen, wordt bemoeilijkt.

1.2 Doel van het onderzoek

Niet alleen bij de uitvoering van het reguliere politiewerk maar ook in de beleidspraktijk is gebleken dat behoefte bestaat aan twee soorten informatie. Aan de ene kant is inzicht nodig in de wijze waarop informatie met betrekking tot mogelijke eorzaken bij de politie binnenkomt en wordt verwerkt. Dit proces wordt hier 'routing van informatie' genoemd. Door een goed zicht op het verloop en de behandeling van informatiestromen, kan een sterke/zwakte analyse worden gemaakt, waardoor het proces van (vroeg)herkenning en behandeling van eorzaken in gunstige zin wordt beïnvloed. Daarnaast is het uiteraard van belang om reeds

5 In feite gaat het dan om een niet onderbouwd oprekken van de grenzen van de definitie van eer gerelateerd geweld. In de criminologie wordt in dit verband gesproken over het begrip 'amplificatiespiraal': 'verandering in de sociale definitie van criminaliteit die tegelijk ook een uitbreiding daarvan inhoudt, betekent dat het tot criminaliteit gedefinieerde probleem in wezen steeds problematischer wordt. In deze paradoxale situatie beïnvloeden strafrechtelijke reactie en de maatschappelijke reactie daar weer op elkaar over en weer: hoe meer op een probleem wordt gereageerd op een manier die impliceert dat sprake is van criminaliteit, des te zichtbaarder en "crimineler" wordt het probleem, des te meer van soortgelijke gedragingen worden tot het probleem gerekend, en des te luider wordt de roep om er met harde strafrechtelijke hand tegen op te treden. – en zo verder in een zichzelf versterkend proces...' (Brants & Brants, 1991: 16).

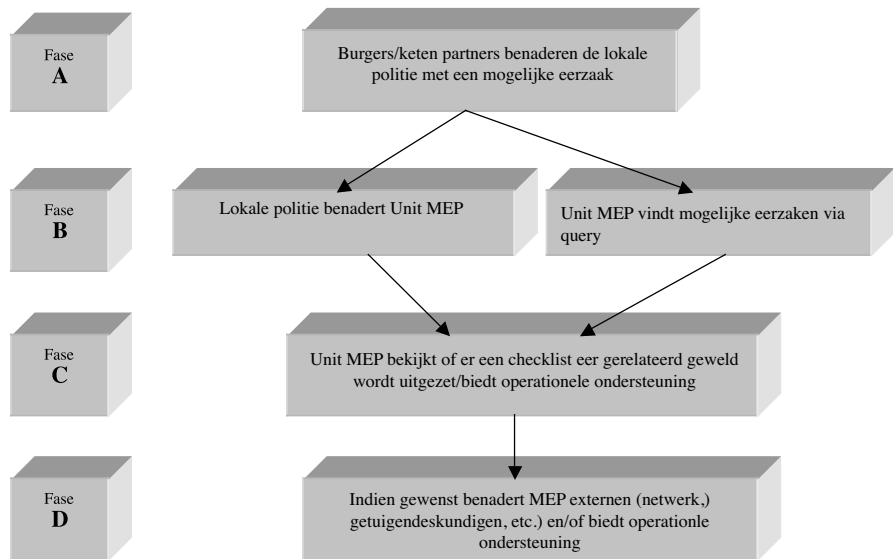
in behandeling genomen casuïstiek beter tegen het licht te houden, ten einde meer zicht op het ontstaan en de afloop van erekwesties te krijgen. Doel van dit onderzoek is om op basis van de zaken, die in 2006 bij de Unit MEP zijn binnen gekomen, tegemoet te komen aan de vraag naar beide soorten informatie.

1.3 Centrale onderzoeksvragen in deze rapportage

In schema 1.4 is gerefereerd aan de veranderende breedte van de definitie van een gerelateerd geweld. Het komt er eigenlijk op neer dat de Unit MEP als een soort trechter fungeert: uit de grote dagelijkse informatiestromen worden mogelijk interessante zaken gefilterd. Door die verder te bekijken, blijft uiteindelijk een beperkt aantal casussen over. In dit deel van het onderzoek gaat het erom tot een beschrijving van die trechter te komen. In 2006, toen het Landelijke Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld (LEC) nog niet bestond, zag de routing van mogelijke eorzaken er uit als in het onderstaande schema.

Schema 1.5

Routing van informatie in 2006

Voor alle duidelijkheid: wat in het bovenstaande schema onder routing is verstaan, is in feite de instroom van zaken bij de politie tot aan het behandelen van een casus als een mogelijke eerzaak. Uiteraard zijn vervolgens andere fasen te onderscheiden, die met de verdere politieke en justitiële afhandeling hebben te maken. Een deel van deze thema's zal echter terugkomen bij de volgende set vragen, waarin wordt ingegaan op de achtergronden van de bij MEP in 2006 ingestroomde casuïstiek. In deze rapportage staan onderzoeksvragen met betrekking tot fase A en fase B centraal. In twee later te verschijnen onderzoeksrapporten komen vragen aan bod, die onder meer betrekking hebben op fase C, fase D en achtergronden van casuïstiek. Met betrekking tot fase A en fase B zijn de volgende (sub)vragen geformuleerd, waarbij tussen vierkante haken is toegevoegd in welke hoofdstukken specifiek op deze vragen wordt teruggekomen:

Fase A

Hoe dienen mogelijke eerzaken zich in eerste aanleg bij de politie aan?

- Door betrokken burgers? Zo ja, wat is de rol van deze burgers in de onderhavige casuïstiek (bijvoorbeeld een vermoedelijke dader, slachtoffer of getuige)? [Hoofdstuk 2 en 3]
- Door ketenpartners? Zo ja, om welke partner gaat het dan? (bijvoorbeeld de vrouwenopvang of partners uit de gezondheidszorg)? [Hoofdstuk 2 en 3]
- Welk deel van de casuïstiek uit 2006 werd door andere korpsen dan Haaglanden doorverwezen naar de Unit MEP? [Hoofdstuk 3]
- Om wat voor soort zaken lijkt het in eerste aanleg te gaan (bijvoorbeeld bedreigingen, vermissingen of vormen van fysiek geweld en wat is de etnische achtergrond van betrokkenen)? [Hoofdstuk 4]

Fase B

Hoeveel zaken zijn in 2006 bij de Unit MEP gekomen door verwijzing en hoeveel door gebruikmaking van de query?

- De Unit MEP, die is ondergebracht bij politie Haaglanden, kon de query uiteraard alleen gebruiken in het eigen korps. De vraag is wat de functie van de query in 2006 was: werden met behulp van deze 'tool' daadwerkelijk nieuwe en relevante zaken uit de dagelijkse informatiestroom gedestilleerd? Of waren andere onderdelen van het korps Haaglanden en de ketenpartners in staat om zelf al in een vroegtijdig stadium de Unit MEP in te lichten? Indien het laatste het geval zou zijn, dan fungeerde de query niet zozeer als een zoekinstrument, maar als een controlemiddel. [Hoofdstuk 3]

- In fase B gaat het om mogelijke eorzaken, dat wil zeggen dat medewerkers van de politie en/of ketenpartners aanslaan op 'rode vlaggen'. Een 'rode vlag' is een aspect van een zaak, waardoor diegene die de informatie beoordeelt het gevoel kan krijgen dat wellicht meer aan de hand is. De aanwezigheid van een 'rode vlag' wil uitsluitend zeggen dat een casus verdere uitdieping behoeft. De vraag is of op basis van de dossiers uit 2006 kan worden nagegaan op welke 'rode vlaggen' de medewerkers zijn afgegaan. Daarnaast is het relevant om na te gaan wat voor soort zaken de query uit de databestanden filtert (bijvoorbeeld bedreigingen of fysiek geweld). Zijn bijstellingen wenselijk? Zijn er bijvoorbeeld nieuwe 'rode vlaggen' gevonden of kunnen 'rode vlaggen' beter vertaald worden in de query? [Hoofdstuk 4]

1.4 Gebruikte bronnen: kansen en beperkingen van de dossiers uit 2006

Ten behoeve van dit onderzoek is gebruik gemaakt van dossiers, die in 2006 bij de Unit MEP met betrekking tot mogelijke gewelddadige erekwesties zijn aangelegd. De opbouw en inhoud van de dossiers uit 2006 was divers van aard. Dit heeft zowel met inhoudelijke als met organisatorische redenen te maken.

Allereerst de inhoud: de aard van de zaken, die bij de politie bekend worden, is zeer divers. Sommige kwesties (b)lijken zonneklaar en krijgen weinig aandacht. Van complexe en/of ernstige zaken is daarentegen meer neerslag van politieële activiteiten in de dossiers te verwachten. Omgekeerd geldt deze redenering echter niet: de dikte van het dossier is géén indicator voor de ernst van de casus. Het is immers goed mogelijk dat bij binnenkomst van een casus bijvoorbeeld door beperkte informatie, tijdsdruk of verkeerd begrijpen een inschattingfout wordt gemaakt, die leidt tot onder- of overschatting van de ernst van de kwestie. Als bij onderzoek voldoende rekening wordt gehouden met deze beperking, dan biedt dit materiaal wel degelijk kansen om op basis van de opbouw en inhoud van deze dossiers niet alleen inzicht te krijgen in achtergronden van de behandelde casuïstiek, maar daarnaast een en ander te leren ten aanzien van denkwijzen en de 'schrijfcultuur' binnen de politie in het algemeen.⁶

Wat de organisatie betreft speelt de beëindiging van de pilot 'Eer gerelateerd geweld' medio 2006 een belangrijke rol. In de pilotperiode is door middel van actieonderzoek aan een kwalitatieve methodiek voor vroegherkenning en aanpak van gewelddadige erekwesties gewerkt, die na de pilot niet alleen landelijk geïmplementeerd diende te worden, maar ook structureel gestalte moest krijgen in de Haaglandse Unit MEP. In 2006 bevond de Unit Mep zich als het ware in een

6 Zie in dit verband ook hoofdstuk drie van de tweede tussenrapportage (Janssen et al., 2005 B).

opbouwfase (de personele bezetting is na de afloop van de pilot in 2006 enorm gegroeid), dat wil zeggen dat veel tijd besteed werd aan werving, aanname en opleiding van medewerkers. Aangezien in deze rapportage de instroom van casuïstiek uit 2006 bij de Unit MEP centraal staat, zal hier niet verder worden ingegaan op de structuur van de dossiers. In de volgende rapportages zal daar op worden teruggekomen. Voor een beter begrip van de aard van het politiewerk is in de volgende twee schema's aangegeven welke soort informatie in de dossiers van 2006 terug gevonden kan worden en hoe een ideaaltypisch dossier uit zou moeten zien. Zoals hiervoor al werd aangegeven zijn sommige dossiers uitgebreider dan andere. Het gaat hier lang niet alleen om zorgvuldigheid bij het samenstellen van een dossier en bij het aanleveren van gevraagde informatie. Er wordt bijvoorbeeld niet in elke zaak een telefoon afgeluisterd. Tapgegevens van telefoonverkeer zijn dan ook geen standaardonderdeel van een dossier.

Schema 1.6

Onderdelen van dossiers

	Politieïele informatie	Externe informatie
• Dagrappporten/mutaties uit Genesys	X	
• Informatie uit andere politieïele systemen*	X	
• Onderzoeksjournaals**	X	
• Verslag van verhoren	X	
• Verslag van telefoontaps	X	
• E-mailverkeer tussen betrokken politieambtenaren en eventueel andere (externe) partners	X	X
• Checklist MEP	X	X
• Instrument voor risicotaxatie van de vrouwenopvang		X
• Gegevens van externe instanties***		X
• Verslag van een getuige-deskundige	X	X

* Bijvoorbeeld HKS (antecedenten) en Blue View (systeem om alle regionale bedrijfsprocessystemen van de politie te bevragen)

** Soort logboek in vaak grotere recherchezaken

*** Bijvoorbeeld de Gemeentelijke BasisAdministratie (GBA), Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND), het kadaster of de kamer van koophandel

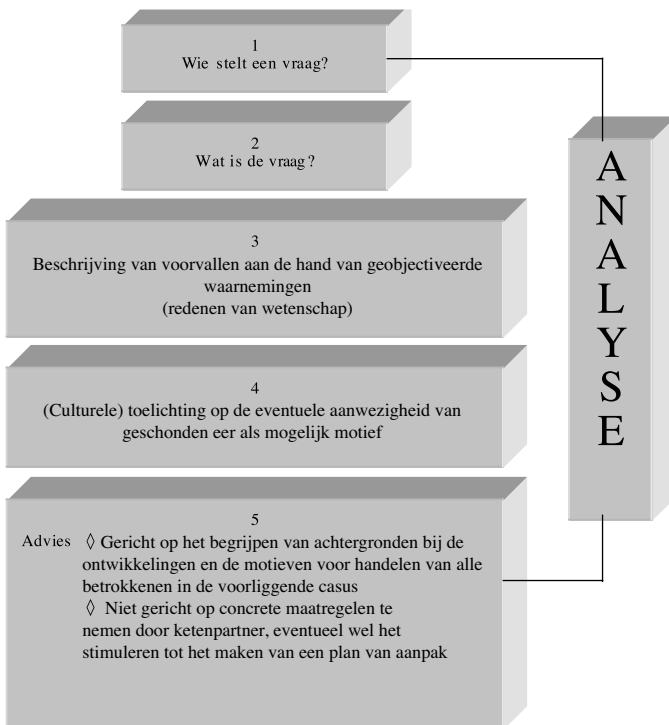
Het bovenstaande schema laat verder zien dat een deel van de informatie afkomstig is uit het politieïele circuit en een ander deel uit externe bronnen. Dit onderscheid is enigszins gekunsteld, aangezien veel informatie in databestanden van de politie vaak afkomstig is van burgers of andere (keten)partners.⁷ Dit speelt vooral een rol

⁷ Met ketenpartners worden partners van de politie in de justitieïele keten bedoeld. Buiten die keten werkt de politie samen met andere partners bij de behandeling van veiligheidsvraagstukken. In dit verband kan onder meer gedacht worden aan instellingen voor de vrouwenopvang en jeugdzorg.

bij het invullen van de checklist. Politieambtenaren doen dit lang niet altijd in hun eentje, maar het komt voor dat dit in samenspraak met een betrokken burger en/of een andere externe partner gebeurt. In het schema is daarnaast aangegeven dat ook bij het e-mail-verkeer tussen betrokken politieambtenaren en eventuele externe partners sprake is van zowel politieke als externe informatie. Bij dit e-mail-verkeer gaat het vooral om de wijze waarop zaken uiteindelijk bij de politie in het algemeen en de Unit MEP in het bijzonder binnen zijn gekomen. In dergelijke mailcontacten gaat het dus niet zozeer om inhoudelijke aspecten van casuïstiek als wel om de routing van informatie: hoe worden met andere woorden vragen met betrekking tot mogelijke eerkwesties richting de Unit MEP geleid? Verder is ook bij de verslagen van getuige-deskundigen aangegeven, dat deze zich bedienen van politiegegevens en bronnen daarbuiten. Een getuige-deskundige wordt gevraagd om zich uit te spreken over de eventuele aanwezigheid van het motief eer in een bepaalde zaak. Daarbij wordt aan deze externe deskundige het volledige dossier ter beschikking gesteld, waarin zich zowel politiegegevens als andere data kunnen bevinden. Bovendien maakt de getuige-deskundige eveneens gebruik van ‘eigen’ kennis (bijvoorbeeld eerdere ervaring opgedaan met wetenschappelijk onderzoek). In het volgende schema is weergegeven hoe op basis van de zojuist beschreven informatiebronnen een ideaaltypisch dossier uit zou moeten zien.

Schema 1.7

Ideaaltypische opbouw van een dossier van een mogelijke eerzaak

Hieronder worden de verschillende onderdelen besproken, die als belangrijke bouwstenen voor een blauwdruk van een analyse door de Unit MEP kunnen worden beschouwd:

1 Wie stelt een vraag?

De Unit MEP schrijft niet op eigen initiatief een analyse van een zaak. Er gaat altijd een verzoek aan vooraf. Het is belangrijk om te weten, wie de Unit met een vraag benaderd heeft: komt die vraag uit het korps Haaglanden of uit een andere politieregio? Benadert een ketenpartner de Unit en zo ja, om welk organisatie gaat het dan?

2 Wat is de vraag?

Bij een verzoek om analyse kan het in principe om twee typen vragen gaan. In de eerste plaats spelen vragen omtrent de achtergronden van een casus en de mogelijke aanwezigheid van geschonden eergevoel als motief voor (dreigend) geweld. In de tweede plaats zijn er vragen, die samenhangen met het takenpakket en de bevoegdheden van diegene die het verzoek indient. Zo kan een politieambtenaar de Unit vragen stellen over de manier waarop het verhoor het beste kan worden aangepakt. Een medewerker van de IND kan bijvoorbeeld een vraag stellen over mogelijke risico's, die een persoon met familieproblemen in de eercontext loopt in verband met het verstrekken van een zelfstandige verblijfstitel. Het is belangrijk om voor ogen te houden dat de Unit bij vragen van ketenpartners uitsluitend in kan gaan op verzoeken, die gericht zijn op het verduidelijken van een bepaalde casus. De Unit kan uiteraard géén beslissingen nemen namens bijvoorbeeld de IND, maar slechts op basis van vragen informatie verschaffen, die door deze ketenpartner mee kunnen worden genomen in het eigen beslissingsproces.

Een vraag wordt altijd gesteld vanuit een bepaald doel, bijvoorbeeld de onderbouwing van een risico-inschatting of het bepalen van de aanwezigheid van het motief eer. Dat betekent dat een op basis van een dergelijke vraag samengesteld dossier uitsluitend ten behoeve van een in die vraag besloten doelstelling kan worden aangewend.

3 Beschrijving van voorvallen

Wat is er eigenlijk gebeurd? Het gaat hier om een beschrijving van feiten en omstandigheden. Bij de uitwerking van de beantwoording van deze vraag moet de politieambtenaar vermelden hoe hij of zij de vermelde feiten en omstandigheden aan de weet is gekomen (redenen van wetenschap en bronnen).

4 (Culturele) toelichting op het motief

In minder complexe aangelegenheden zullen aan de Unit verbonden materiedeskundigen een toelichting kunnen geven bij de vraag of een geschonden

eergevoel een motief is voor het handelen van betrokkenen. Bij complexere casuïstiek kan een getuige-deskundige worden ingeschakeld, die zelfstandig een analyse maakt met betrekking tot het mogelijke motief op basis van de eigen specialistische kennis, bijvoorbeeld op cultureel gebied.

5 Advies

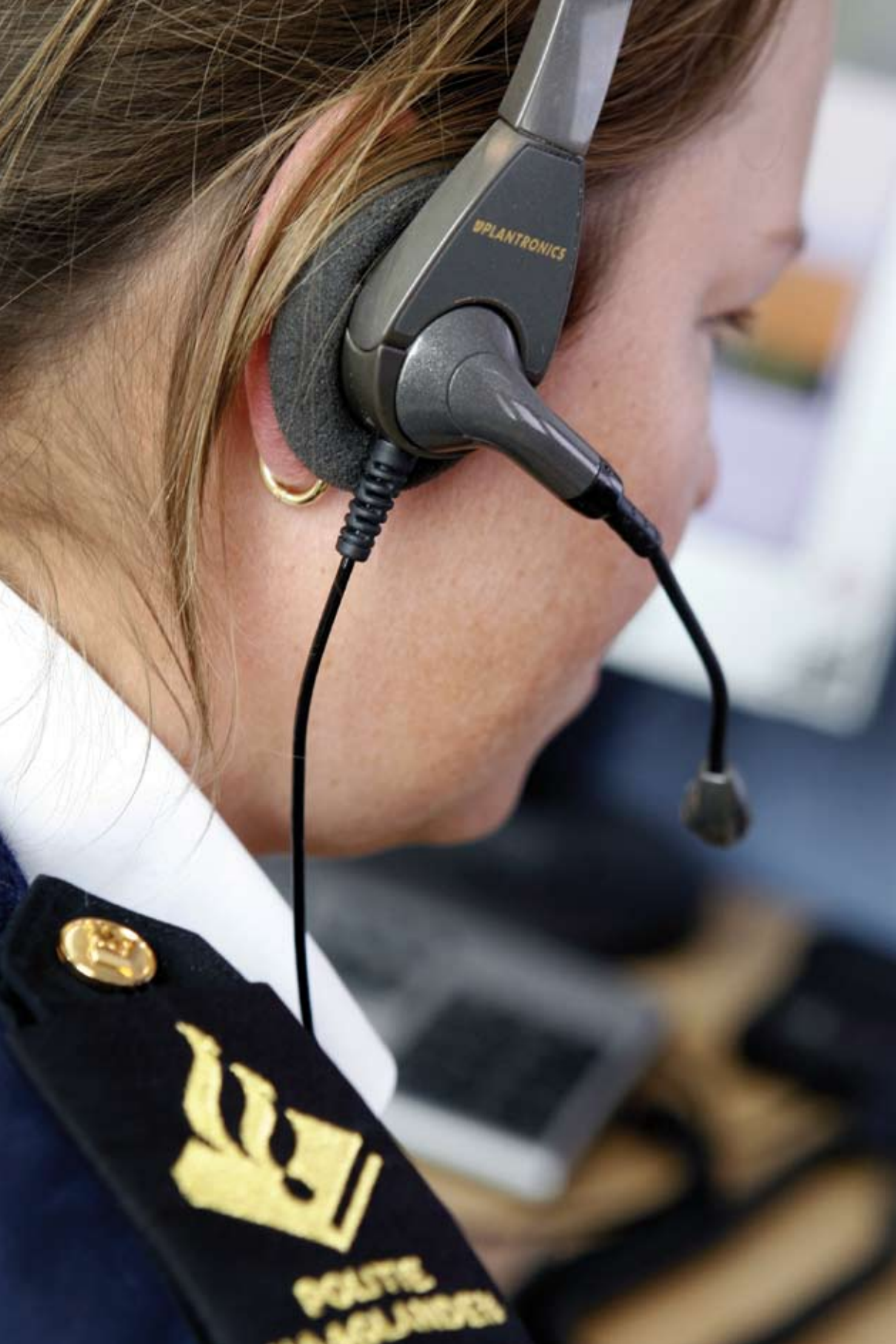
In een analyse worden ook adviezen verstrekt. In de eerste plaats gaat het voornamelijk om wenken om in een casus het handelen van betrokkenen tegen een bepaalde achtergrond te begrijpen. Met ‘begrijpen’ wordt hier niet ‘legitimeren’ bedoeld, maar ‘duiden’. Door het toelichten van een bepaalde (deels cultureel bepaalde) context kan bijvoorbeeld voor de recherche het aantal zoekrichtingen in een ingewikkeld onderzoek worden vergroot. Dit voorbeeld illustreert gelijk de tweede soort adviezen: de Unit neemt van andere politie-eenheden niet het onderzoek of verdere behandeling over, maar zij adviseert door ondersteuning te bieden bij het maken van een plan van aanpak en eventueel bij het uitvoeren van onderdelen daarvan, zoals een verhoor of een bemiddelingsgesprek. Er worden geen adviezen in de zin van dienst opdrachten voor de uitvoering van het politiewerk verstrekt. De feitelijke afhandeling blijft de verantwoordelijkheid van het verzoekende politiekorps. Hetzelfde geldt nog sterker voor adviezen aan ketenpartners. De Unit MEP dient zich te onthouden van adviezen, die begrepen kunnen worden als opdrachten om bepaalde maatregelen uit te voeren. De Unit MEP heeft als onderdeel van de politie immers geen zeggenschap over en verantwoordelijkheid voor het beleid en de uitvoeringspraktijk van ketenpartners. Zie in deze ook de opmerkingen bij het tweede onderdeel van het ideaaltypische dossier ‘wat is de vraag?’.

Tot slot dient met betrekking tot dossiers en analyses te worden opgemerkt, dat deze geen eeuwigheidswaarde hebben. Het beeld dat uit de stukken oprijst is nu eenmaal bepaald door plaats en tijd en de informatie, waarover de politie beschikt. Als relevante stukken ontbreken of zich plotseling nieuwe ontwikkelingen voordoen, dan dient de casus opnieuw tegen het licht te worden gehouden. Analyses en adviezen hebben met andere woorden een beperkte houdbaarheidstermijn.

1.5 Verdere opbouw van dit rapport

Dit onderzoeksverslag is als volgt opgebouwd: in dit eerste inleidende hoofdstuk is stil gestaan bij de redenen om dit onderzoek op te zetten, het onderzoeksplan, centrale vragen en gebruikte bronnen. Het tweede hoofdstuk gaat over de manier waarop zaken, waarin het motief eer een wezenlijke rol lijkt te hebben, onder de

politiële aandacht komen. Dit hoofdstuk heeft een beschrijvend karakter en is bedoeld om lezers buiten het werkveld van de politie een indruk te geven van de verschillende wijzen waarop zaken in het aandachtsveld van de politie kunnen komen. Het derde hoofdstuk behandelt de vraag hoe en hoeveel zaken vervolgens in 2006 bij de Unit MEP in beeld zijn geweest. In het vierde hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de aard van de casuïstiek. Het gaat hier om verschijningsvormen en om de vraag waarom de politie bepaalde casuïstiek als mogelijke eerzaak labelt. Hoofdstuk 2, 3 en 4 behandelen in chronologische volgorde de instroom van zaken bij de politie, de doorverwijzing naar de Unit MEP en het labelen van zaken als mogelijke erekwesities gebaseerd op de in de pilotperiode ontwikkelde methodiek (zoals beschreven in schema 1.4). Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van conclusies en aanbevelingen, die voortvloeien uit dit deel van het onderzoek. Tot slot wordt in hoofdstuk 6 kort vooruit geblikt op de twee nog te verschijnen rapportages naar aanleiding van het onderzoek van de casuïstiek uit 2006.

PLANTRONICS

POSTAL
MANAGER

2 De weg naar de politie

In dit hoofdstuk wordt uitgelegd hoe mogelijke eorzaken onder de aandacht van de politie komen. Eerst wordt echter het spits afgebeten met een aantal opmerkingen over problemen bij het herkennen van kenmerken van eercodes in de praktijk. Hoewel hier in het eerste hoofdstuk al een aantal opmerkingen over is gemaakt en in hoofdstuk vier verdere verdieping volgt, wordt dit thema op deze plek nog eens aangestipt. Op die manier worden de in de rest van dit hoofdstuk gepresenteerde praktijkvoorbeelden van een - weliswaar grof - interpretatiekader voorzien, zodat het voor de lezer niet volslagen duister blijft, waarom bepaalde kwesties als mogelijke eorzaken onder de aandacht van de politie komen. In de tweede paragraaf gaat het om het verschil tussen zaken, die de politie zelf op het spoor komt, het 'haalwerk', en casuïstiek die burgers of ketenpartners onder de aandacht brengen, het 'brengwerk'. Vervolgens wordt in de derde paragraaf het 'haalwerk' verder toegelicht, in de vierde het 'brengwerk' en in de laatste paragraaf staan interne zaken centraal, dat wil zeggen kwesties, waarbij vermoed wordt dat (dreiging) met gewelddadig eerherstel plaats vindt naar aanleiding van politieoptreden ten opzichte van burgers of ten gevolge van issues in het privé-leven van politieambtenaren.

2.1 Concrete verschijningsvormen van een abstract eerbegrip

Toen in 2004 bij politie Haaglanden en in het korps Zuid-Holland-Zuid de pilot 'Eer gerelateerd geweld' van start ging, bestond er geen vastomlijnd beeld van de gedaante, waarin een mogelijke eerzaak zich bij de politie aandient. Al snel werd in voorlichting aan politieambtenaren gebruik gemaakt van de – in het eerste hoofdstuk gepresenteerde – notie van de 'glijdende schaal', waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen eerschending en -herstel en de verschillende verschijningsvormen, waarin deze zich voor kunnen doen. Hoewel in het Nederlandse taalgebied in de wetenschap met name aandacht is besteed aan vormen van eer gerelateerd geweld in de Turkse context, werd het bij de opzet van de pilot van groot belang gevonden om te benadrukken dat erekwesties met een gewelddadig karakter ook in andere bevolkingsgroepen voor kunnen komen. Dat blijkt onder meer uit de literatuur (zie voor verwijzingen en overzicht onder meer: Van Eck, 2001; Janssen, 2006 B; Ermers, 2007). Daarnaast was een doelstelling van de pilot meer inzicht te verkrijgen in de aard van de zaken, die bij de politie bekend worden. Om die reden was het van groot belang om mogelijke erekwesties met een open vizier te benaderen, dat wil zeggen, dat er niet op voorhand van mocht worden uitgegaan, dat deze zich uitsluitend voordoen onder mensen van Turkse afkomst. Een 'Turkse bias' belet dan het zicht op andere mogelijke uitingen van eergevoel in relatie tot (dreigend) gewelddadig

optreden. In de voorlichting werd eveneens benadrukt dat aandacht voor eer gerelateerd geweld beslist géén ‘exotisch’ onderwerp is: bij aandacht voor deze vormen van geweld gaat het om het uitoefenen van de kerntaken – het verlenen van noodhulp, handhaven en opsporen - van de politie met als doel (dreigende) vormen van eigenrichting, te voorkomen of op te lossen.

Tijdens de loop van de pilot verscheen de werkdefinitie van Ferwerda en Van Leiden (2005), waarin een zwaar accent kwam te liggen op de context van familie, zeden en groepsprocessen (zie bijlage II). Hoewel deze exercitie een belangrijke aanvulling vormt op eerder verschenen literatuur, is deze definitie dermate gedetailleerd, dat zij beter bruikbaar is in een latere fase van het analyseproces. Als een zaak bij de politie binnenkomt is dikwijls niet meteen duidelijk welk probleem exact speelt. In eerste aanleg gaat het om een grove inschatting. Meer gedetailleerde omschrijvingen – zoals de werkdefinitie – komen in een latere fase van pas, maar nog niet bij de eerste indruk. Het gaat hier om moment T1 in de ‘trechter’ die in schema 1.4 in het eerste hoofdstuk is weergegeven.

In hoofdstuk vier zal uitgebreider worden ingegaan op aspecten, die mogelijk kunnen duiden op een eerzaak. Voor een goed begrip van de in de rest van dit hoofdstuk gepresenteerde voorbeelden is het van belang dat de lezer zich realiseert dat tijdens de pilot een werkwijze is ontstaan, waarbij politieambtenaren vooral alert reageren op zaken, waarin bedreigd wordt met geweld, geweld wordt toegepast en burgers in feite het heft in handen nemen door ‘eigen rechter te spelen’. Geschonden eergevoel kan hiervoor een verklaring zijn, maar van politieambtenaren wordt verder niet verwacht dat zij een theoretische en abstracte exercitie uitvoeren. Het gaat vooral om een grove selectie op basis van de aanwezigheid van de zojuist genoemde aspecten. De praktijk leert dat dan ook voorbeelden van mogelijke erekwesties buiten de Turkse context in beeld komen en zaken, waarin het niet altijd om groepsdruk, familie of zedelijke eer gaat.

2.2 Onderscheid tussen ‘halen’ en ‘brengen’

Als in de media bericht wordt over erekwesties met een gewelddadig karakter, dan hebben, die zaken meestal ‘een kop en een staart’. In een paar zinnen wordt bondig beschreven wat (waarschijnlijk) is voorgevallen en dikwijls wordt daarbij de (vermoedelijke) aanleiding genoemd. In de politiepraktijk dienen de zaken zich echter niet ‘kant en klaar’ aan.⁹ In dit hoofdstuk wordt stil gestaan bij de vraag hoe in 2006 zaken zich bij de politie hebben aangediend, waarin eer mogelijkwerwijs een motief is voor (dreiging met) geweld. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen ‘haal’- en ‘brengwerk’. In het geval van ‘haalwerk’ komt de politie zelf casuïstiek op het spoor. Als sprake is van ‘brengwerk’ benaderen burgers de politie en/of ketenpartners.

Waarom wordt hier dit onderscheid in de manier waarop zaken bij de politie komen zo geaccentueerd? De achterliggende gedachte is, dat door bestudering van kennisname van mogelijke eorzaken, iets geleerd kan worden over enerzijds het vermogen bij de politie om zaken te herkennen.¹⁰ Anderzijds kan bestudering van dit proces inzicht bieden in de wijzen waarop burgers, die zich bedreigd voelen of al met concreet geweld geconfronteerd zijn, de weg naar de politie weten te vinden. Het is moeilijk om het onderscheid in haal- en brengwerk in cijfers uit te drukken. Punt is namelijk dat van zaken buiten Haaglanden niet altijd uit het dossier duidelijk wordt hoe een zaak in eerste aanleg bij de politie is gekomen. Maar ook op basis van de Haaglandse casuïstiek blijft die vraag naar de exacte verhouding tussen haal- en brengwerk lastig te beantwoorden, omdat dat niet uit alle stukken duidelijk wordt. Grof geschat lijkt bijna zestig procent uit 'brengwerk' te bestaan en bijna eenderde uit 'haalwerk'. Uit het resterende deel wordt niet helemaal duidelijk door welk initiatief zaken bij de politie in beeld zijn gekomen.

9 *In de eindrapportage van de pilot 'Eer gerelateerd geweld' is aangegeven dat een zaak, die bij de politie bekend wordt, begrepen kan worden als een op te lossen probleem. Er bevindt zich een bepaalde afstand tussen het beginpunt van de zaak, dat wil zeggen de bekendwording bij de politie, en de oplossing. Door De Poot en anderen worden vier soorten zaken onderscheiden: zo zijn er 'klip-en-klaarzaken', waarin de politie iemand op heterdaad betrapt of waarin een verdachte zich zelf aangeeft. Het kan ook om kwesties gaan, waarbij de verdachte meteen kan worden aangehouden op de plaats delict of in de omgeving. Verder zijn er 'verificatiezaken', waarbij bij de start van het onderzoek zowel een relaas van het gebeurde als de identiteit van de verdachte bekend is. Deze situatie doet zich bijvoorbeeld voor als een (vermeend) slachtoffer een misdrijf meldt en daarbij gelijk een verdachte met naam en toenaam noemt, of wanneer een getuige naar voren komt en verslag doet van het plegen van een delict door iemand die hij of zij kent. Dan zijn er nog 'opsporingszaken'. Bij de start van het onderzoek is wel een verhaal over het gebeurde voorhanden, maar de verdachte moet nog worden opgespoord. Het gaat hier om zaken gepleegd door onbekende daders. Tot slot onderscheiden de auteurs in de vierde plaats 'zoekzaken', dat wil zeggen, zaken die niet ter kennis van de politie komen door middel van een getuigenverklaring. Wat mogelijkerwijs gebeurd kan zijn, dient door het opsporingsonderzoek achterhaald te worden. Zoekzaken blijken vaak zaken te zijn, waarbij geen contact is tussen het slachtoffer en de verdachte of wanneer het slachtoffer geen verklaring af kan leggen over wat is voor gevallen. In dit verband kan bijvoorbeeld gedacht worden aan moorden of vermissingen. Het eerste soort zaken – klip-en-klaarzaken - is relatief het eenvoudigst op te lossen, terwijl zoekzaken de meeste moeite vergen (De Poot et al., 2004: 50-51). In de eindrapportage is verder ook aangegeven dat vanwege de complexiteit en het vaak lang slepende karakter van gewelddadige erekwesties, het moeilijk is om bij de politie bekend geworden zaak in deze vierdeling onder te brengen (Janssen, 2006 A).*

10 *Ook De Poot en anderen hechten waarden aan het inzicht hoe misdrijven bij de politie bekend worden. Zij benadrukken in dit verband het belang van het verstrijken van tijd tussen een gebeurtenis en het betrekken van de politie: 'De classificatie van gebeurtenissen is mede afhankelijk van de manier waarop de politie gebeurtenissen leert kennen. Bij een melding direct na een misdrijf wordt de politie zowel aangesproken op haar taak als hulpverlener als op haar taak als speurder. In dat geval gaat ze direct ter plaatse. Op basis van de bevindingen aldaar wordt de gebeurtenis vervolgens geclassificeerd en wordt besloten hoe de zaak verder zal worden behandeld... Als een misdrijf pas later wordt gemeld, moet de politie de gebeurtenissen classificeren op basis van informatie die door getuigen wordt gegeven' (De Poot et al., 2004: 31).*

Ter illustratie wordt in dit hoofdstuk op bondige wijze geanonimiseerde casuïstiek gepresenteerd: om herkenning te voorkomen zijn details met betrekking tot persoonskenmerken en aspecten uit de bredere context zoveel mogelijk weggelaten. Bij de presentatie van casusmateriaal gaat het gezien de vraagstelling in deze rapportage altijd om een eerste indruk bij binnenkomst bij de politie.

2.3 'Haalwerk'

In deze paragraaf komt een aantal voorbeelden van 'haalwerk' aan bod. Tijdens de uitvoering van haar reguliere werkzaamheden kan de politie stuiten op mogelijke eerzaken met een gewelddadige component. In dit verband kan gedacht worden aan waarnemingen tijdens de surveillance, controleactiviteiten of rechercheonderzoek.

Hier moet wel worden opgemerkt dat de indeling in 'haal'- en 'brengwerk' vrij rudimentair is. Ook bij haalwerk is de politie afhankelijk van burgers die informatie 'brengen'. Stel dat een buurman zich zorgen maakt over het gestommel en geschreeuw in de woning van zijn burens en vervolgens de politie belt. De meldkamer stuurt dan een surveillancewagen naar het adres in kwestie. De dienstdoende politieambtenaren houden vervolgens een aantal personen in die woning aan vanwege poging tot doodslag. In de optiek van de politie gaat het hier dan om een 'haaldelict', er is immers niemand aan de balie verschenen om melding of aangifte te doen. Maar dat wil dus niet zeggen dat de politie zaken 'haalt' zonder tussenkomst van burgers: er is bijvoorbeeld door een verontruste buurtbewoner gebeld. Hieronder volgen drie voorbeelden van mogelijke eerzaken, die op een dergelijke wijze bij de politie onder de aandacht zijn gekomen.

Casus: Tijdens de surveillance I

Twee surveillerende politieagenten krijgen via de meldkamer de opdracht om naar een pand te gaan, waar een behoorlijke ruzie aan de gang is. Onderweg naar dit bewuste adres komen zij een groepje mannen tegen. Deze mannen vertellen dat de situatie dreigt te escaleren. In het pand halen de politieagenten de ruziënde partijen van Soedanese afkomst uit elkaar en proberen in beeld te krijgen, waar het conflict om gaat. Een man is blijkbaar verhaal komen halen bij de vriend van zijn zus. De zus zou namelijk door haar vriend worden geslagen.

De casus: Tijdens de surveillance II

Tijdens een surveillance krijgen twee agenten een melding binnen: in een woning zou een meisje worden mishandeld door haar vader en broer. Als de agenten bij de woning komen, drukken zij een paar keer op de bel. Als een man opendoet, horen de agenten in de woning iemand gillen. De man, die de deur heeft opengedaan, probeert de agenten de weg te versperren, maar zij slagen er toch in om binnen te komen. In de keuken treffen zij een meisje aan, dat roept 'ik word vermoord, ze willen me vermoorden.' Eén van de agenten gaat het gesprek met deze Noord-Afrikaanse familie aan. De man, die de deur opendeed, blijkt de broer van het meisje te zijn. Hij verklaart onder andere dat zijn zus een hoer is en de familie te schande heeft gemaakt.

Casus: Tijdens de surveillance III

Agenten worden door de meldkamer naar een adres gestuurd, waar een meisje zou zijn mishandeld en vervolgens uit huis is weggelopen. Als ze bij het pand aankomen, zien ze het meisje op blote voeten in haar pyjama op de hoek van de straat staan. Ze is circa twintig jaar oud en van Marokkaanse afkomst. Ze vertelt aan de agenten dat haar vader geld uit haar portemonnaie had genomen. Ze had daar iets van gezegd, omdat ze zelf hard voor dat geld heeft moeten werken. Ze kregen ruzie en vader is toen boos weggegaan. Inmiddels was haar moeder ook kwaad op haar en zij is bang dat haar broer geweld tegen haar zal gebruiken. Zij meende dat zij hem in de keuken een mes uit de la hoorde pakken. Toen is ze naar buiten gevlucht.

De hierboven genoemde voorbeelden komen uit Genesys, het bedrijfsprocessensysteem, waarmee Politie Haaglanden werkt. Het is jammer dat uit deze informatie lang niet altijd duidelijk wordt wie het initiatief heeft genomen om de politie te bellen. Ging het bijvoorbeeld om een buurtbewoner of om een persoon, die direct met de gebeurtenis te maken heeft? Dit wordt niet altijd genoteerd in Genesys.

Naast het surveilleren behoort het uitvoeren van controles tot het reguliere politiewerk. Tijdens dergelijke werkzaamheden kan de politie op relevante casuïstiek stuiten. Hier volgt een voorbeeld van een interessante waarneming tijdens een controle.

De casus: Tijdens de controle

Een politieambtenaar is op pad met een controleur van een gemeentelijke instelling. In verband met hun werkzaamheden moeten zij in een bepaald pand zijn. In dit gebouw treffen zij een vrouw aan van Noord-Afrikaanse afkomst. Deze vrouw was getrouwd en is sinds enige tijd gescheiden. Inmiddels is haar verblijfsvergunning ingetrokken. Zij is echter bang om Nederland te verlaten, omdat zij vreest dat haar familie haar iets aan zal doen. Door te scheiden heeft zij haar familie namelijk te schande gemaakt.

Verder kwamen er uit de stukken van 2006 voorbeelden naar voren van zaken waarbij de factor eer een rol leek te spelen, die tijdens ander politieonderzoek in beeld waren gekomen. Hier volgen twee voorbeelden.

Casus: De telefoontap

De politie is bezig met een rechercheonderzoek in de sfeer van de georganiseerde misdaad. In het kader van dit onderzoek worden telefoongesprekken afgeluisterd. Uit één van deze ‘tapgesprekken’ komt een mogelijke erkwestie naar voren: een jongen en een meisje worden onder druk gezet om hun relatie te beëindigen.

Casus: Onderzoek naar een overval

Bij een onderzoek naar een overval krijgt de politie een verdachte in beeld van Noord-Afrikaanse afkomst. De man wordt samen met zijn vriendin aangehouden. Tijdens het vervolg van het onderzoek blijkt dat de vrouw zo onder druk staat, dat zij zelfs valse verklaringen aflegt. Bij de rechercheurs rijzen tijdens het onderzoek vragen over de familieverhoudingen en onderlinge conflicten.

2.4 ‘Brenghwerk’

Hiervoor werd al aangegeven dat de begrippen ‘haal’- en ‘brenghwerk’ in de praktijk een bepaalde mate van overlap kennen. Als bijvoorbeeld in de stukken staat dat sprake is van een melder, dan wil dat niet per se zeggen dat iemand aan het bureau

verschenen is om een en ander aan de politie te vertellen. Het is ook mogelijk dat de politie naar een bepaalde plek wordt geroepen, zoals een woning, en daar een persoon aantreft, die een en ander 'te melden' of 'aan te geven' heeft. In deze paragraaf wordt met 'brenghwerk' echter verwezen naar burgers die op eigen initiatief een zaak onder de aandacht van de politie brengen.

Als burgers naar het bureau komen in zaken, waarbij mogelijkkerwijs eer een rol speelt, dan gaat het dikwijls om mensen, die zich bedreigd voelen. De onderstaande casussen zijn daar een voorbeeld van.

Casus: Angstige vrouw aan het bureau

Een vrouw van Noord-Afrikaanse afkomst vertelt aan het bureau dat haar broer haar geslagen heeft en met een mes bedreigd. Haar broer gaat al haar gangen na en controleert haar leven. In de registratiesystemen van de politie blijkt dat de vrouw een aantal maanden eerder al aan een ander bureau is geweest om aangifte tegen haar broer te doen.

Casus: Een briefje over de balie

Een Afghaanse vrouw verschijnt met haar moeder aan het bureau. De vrouw geeft aan dat zij dit bezoek brengt vanwege de vermissing van haar verblijfsvergunning. Terwijl een politieambtenaar druk doende is een en ander op te tekenen en haar moeder een moment wegstijkt, werpt zij over de balie een andere politiemedewerker een briefje toe, waarin zij aangeeft dat zij graag alleen met iemand wil spreken. Haar probleem heeft namelijk niets van doen met een verdwenen document, maar is van andere aard. Haar moeder mag daar echter niets van weten.

Het komt daarnaast voor dat betrokkenen uit de sociale omgeving van een mogelijk slachtoffer bij de politie te rade gaan, zoals in de volgende casus wordt beschreven.

Casus: Vriendin slaat alarm

Een meisje van Marokkaanse afkomst spijbelt met een vriendin. Het is namelijk proefwerkweek en zij denkt dat zij dat studiejaar toch niet overgaat. Als haar vader haar op straat ziet, sleurt hij haar in het bijzijn van de vriendin aan haar haar de auto in. Ze wordt vervolgens thuis in haar slaapkamer opgesloten. De vriendin gaat naar de politie.

Verder weten medewerkers van verschillende instellingen hun weg naar de politie te vinden met vragen over mogelijk gewelddadige eierzaken.

Casus: Het verlof

Een man werd tot een vrijheidsstraf van circa tien jaar veroordeeld vanwege de moord op een familielid. Bij de politie wordt navraag gedaan in hoeverre het verstandig is om deze man met verlof te sturen. Bestaat er risico voor de veiligheid van andere familieleden?

Casus: Hulpvraag van het maatschappelijk werk

Een aantal medewerkers van een instelling voor maatschappelijk werk neemt contact op met de politie omdat zij zich zorgen maken om de kinderen van een vrouw van Turkse afkomst. Met de kinderen gaat het namelijk niet zo goed op school. Dat heeft mogelijk te maken met het feit dat hun vader hun moeder met de dood bedreigt.

Casus: Schulden

Via een instelling voor geestelijke gezondheidszorg komt een bericht over een gescheiden Turkse vrouw binnen. Haar familie ziet niet graag dat zij alleen woont. Er doen roddels over haar de ronde. Financieel zit ze in een lastig parket omdat haar ex-man behoorlijke schulden op haar naam heeft gemaakt. Binnen haar familie heeft de vrouw overigens zelf ook schulden. Om bepaalde redenen komt zij niet voor schuldhulpverlening in aanmerking en aangezien haar ex-man niet meewerkt aan de verlichting van de schuldenlast, wordt het steeds moeilijker voor haar om haar leven weer op te bouwen.

Niet alleen (potentiële) slachtoffers of bezorgde betrokkenen, maar ook (potentiële) daders kunnen zich bij de politie melden met informatie over een mogelijke erekwestie. Daarvan zijn in de zaken uit 2006, waarvan bekend was dat burgers zelf naar de politie zijn gegaan, echter geen voorbeelden gevonden. Maar dat wil niet zeggen dat dat nooit gebeurd is, want niet van alle zaken uit het peiljaar is bekend hoe ze in eerste aanleg onder de aandacht van de politie zijn gekomen (zie paragraaf 4.3).

Tot slot wordt hier nog een voorbeeld gepresenteerd dat duidelijk maakt hoe moeilijk het kan zijn om na een eerste gesprek met een burger aan de balie tot een redelijke inschatting te komen van de rol van de betrokkene in een conflict.

Casus: Ruziënde zussen

Een vrouw van Marokkaanse afkomst komt aan het bureau en vertelt dat zij ruzie met haar zussen heeft. Nu ontvangt zij sms'jes, die ze vervelend vindt. Navraag door de politie bij de bewuste familieleden leert echter dat de zussen elkaar onderling betichten van onder andere seksueel misbruik en deelname aan criminele activiteiten. Het wordt niet duidelijk wie hier nu 'hét slachtoffer' en 'dé dader' is.

De hierboven beschreven situatie kan zich uiteraard net zo goed voordoen als de politie zelf op een mogelijke erkwestie stuit. In theorie is het overigens niet uitgesloten dat dader- en slachtofferschap een bepaalde mate van overlap vertonen. Het werken met sjabloonmatige ideeën van dader- en slachtofferschap doet de weerbarstige realiteit lang niet altijd recht.

2.5 Interne zaken

In 2006 zijn in totaal tien kwesties bij MEP in beeld gekomen, waarbij politieambtenaren bij een mogelijk eerconflict betrokken waren. Dat kan te maken hebben met een reactie van burgers op politietoetreden, maar bij interne zaken komen ook kwesties in beeld, die het privé-leven van politiemensen raken. Deze zaken zijn niet ondergebracht bij 'haal' –of 'brengwerk'. Het is immers mogelijk dat de politie zelf een mogelijk gewelddadig eerconflict op het spoor komt, waarbij een collega in wat voor rol dan ook betrokken is. Daarnaast kan het gebeuren dat een politieambtenaar zelf melding maakt of aangifte doet van (dreiging) met geweld inzake een erkwestie. In deze paragraaf wordt stil gestaan bij verschijningsvormen en de rol van de etnische achtergrond van politieambtenaren.

Verschijningsvormen

In het onderstaande schema wordt een globaal overzicht geboden van de mogelijke aard van interne zaken: het kan gaan om kwesties, die voortvloeien uit de werkzaamheden van politieambtenaren of om zaken, die zich in het private leven afspelen. In principe kunnen zowel autochtone als allochtone medewerkers met vermoedelijke erzaken te maken krijgen.

Schema 2.1

Interne zaken: mogelijke combinaties

	Conflict naar aanleiding van of in verband met politiewerk	Conflict naar aanleiding van voorvallen in het privé-leven van politieambtenaren
Autochtone betrokkenen	Situatie 1	Situatie 3
Allochtone betrokkenen	Situatie 2	Situatie 4

In het geval zich situatie 1 of 2 voordoet, kan het in theorie om tal van zaken gaan. Slechts twee van de tien zaken hadden echter een relatie met het politiewerk. In één geval ging het om een probleem in een team, waarin een medewerker een collega van het plegen van een verkrachting beschuldigt. In de andere kwestie ging het om burgers, die de rechtmatigheid van het politiewerk ter discussie stellen. (Vermeend) onrechtmatig optreden van politieambtenaren kan door burgers als een aanval op de persoonlijke eer of de eer van de eigen sociale groep worden ervaren. Eerherstel door (dreiging met) geweld kan het gevolg zijn.¹¹ In het nu volgende voorbeeld uit de casuïstiek stellen burgers het politieoptreden ter discussie.

Casus: Doorrijden na een stopteken

Een politieambtenaar wil een brommer controleren en geeft de bestuurder een aantal malen een stopteken. De bestuurder, een Antilliaanse¹² jongeman, stopt echter niet en probeert op zijn brommer de weg over te steken. Hij wordt vervolgens aangereden door tegemoet komend verkeer. Een familielid maakt aan het bureau kenbaar dat zij ontevreden is over de rol van de politie in deze zaak. In het betreffende korps wordt er rekening mee gehouden dat Antilliaanse jongeren zich wel eens zouden kunnen verzamelen in een demonstratie tegen de politie.

11 Denk in dit verband bijvoorbeeld aan het misdrijf *wederspannigheid* (art. 180 Wetboek van Strafrecht). Uit het verleden zijn overigens ook voorbeelden bekend van politieambtenaren, die betrokken zijn geweest bij politieacties waarbij dodelijke slachtoffers zijn gevallen, en die vervolgens met de dood zijn bedreigd. In feite gaat het hier om dreiging met bloedwraak.

12 In dit verband is de verwijzing van Bovenkerk (2001) naar het werk van de criminoloog Katz interessant als het gaat om het begrijpen van bepaalde vormen van gewelddadig gedrag van Antilliaanse jongeren. Katz geeft onder meer aan dat sommige mensen de boodschap uitzenden 'watchulookinat?' Zie in deze ook het werk van Van San (1998). Bovenkerk vervolgt zijn betoog over de rol van de politie en het optreden tegen Antilliaanse jongeren als volgt: 'In het algemeen

Uiteindelijk loopt dit allemaal met een sisser af: verhaal komen halen aan een bureau is een legitieme manier om eer te herstellen of te behouden en er blijkt verder niets van een tegenreactie van Antilliaanse jongeren. Binnen de gelederen van de politie was men aanvankelijk verontrust, gebaseerd op eerdere ervaringen, waarna wel een groepsreactie volgde na een dergelijk incident.

Hoewel bovenstaande casus in 2006 als een mogelijke eerkwestie bij de Unit MEP binnenkwam, gebiedt de eerlijkheid te bekennen dat dit niet het sterkste voorbeeld is van een burger, die meent naar aanleiding van het optreden door politie de eigen eer met geweld te moeten herstellen. De literatuur¹³ en mondeling door politieagenten (zie ook voetnoot 11) naar voren gebrachte voorbeelden uit andere jaren doen echter vermoeden dat dergelijke eerkwesties beslist niet ondenkbaar zijn. Gezien de huidige aandacht voor vormen van eigenrichting door burgers (zie bijvoorbeeld SMVP, 2007) verdient dit thema extra aandacht. Bovendien past een dergelijke onderzoeksvraag uitstekend binnen onderzoek naar straatculturen (bijvoorbeeld Anderson, 1990 en De Jong, 2007), waarin begrippen als eer, status en prestige een belangrijke rol spelen. Bovendien bestaan in straatculturen dikwijls uitgesproken opvattingen ten aanzien van wenselijk gedrag van en jegens de politie.

Als zich situatie drie of vier voordoet, gaat het in feite om het privé-leven van politiemensen. Medewerkers van de politie hebben uiteraard een leven in gezins- en familieverband en een vriendenkring. Dat wil overigens niet zeggen dat wanneer zich problemen voordoen in het sociale veld van politiemensen, deze kwesties niet van invloed kunnen zijn op hun functioneren als politieambtenaar. Politieambtenaren kunnen zodanig onder druk gezet worden dat zij bepaalde ambtsverrichtingen uitvoeren of nalaten.¹⁴ In theorie is het daarnaast niet

is de indruk dat Antilliaanse jongens weinig geïmponeerd zijn door het gezag. Hen uit de hoogte toespreken wekt weerstand. Hen aanraken doet ze in brand vliegen, zoals een ervaren politiemans het uitdrukt. Meer blauw op straat heeft geen effect, maatregelen in de sfeer van zero tolerance leveren niets op. In vergelijking met de veel steviger optredende politie op Curaçao geldt de Nederlandse als soft. Het openlijk weerstaan van politieoptreden ('spelen met de politie') en ook flinke straf werken soms eerder statusverhogend in de groep dan ontmoedigend en preventief. Zulk gedrag van stelselmatige daders lokt navolging uit bij anderen' (Bovenkerk, 2001: 183).

- 13 *Bijvoorbeeld: 'Op 23 april 1998... sloeg de vlam in de pan. Rond het vriendelijk ogende [Amsterdamse] August Allebéplein... vond een "veldslag" plaats tussen een paar honderd Marokkaanse jongens en de politie. Directe aanleiding voor de rel was een ongelukkig verlopen arrestatie van een tegenstribbelende Marokkaanse jongen. Hij verzette zich heftig tegen zijn arrestatie, waarbij hij een agent in zijn been beet. Marokkaanse jongens gingen woedend de straat op.' De irritatie zou ontstaan zijn als reactie op het no-nonsense beleid van de buurtagent (Werdmölder, 2005: 21-22). En: 'In 2003 was er het incident waarbij de Marokkaan Driss Arib (33) de dood vond door een politiekogel. Na een ruzie in het [Amsterdamse] Javaans-Surinaamse eethuisje Warung Satie, was Driss met een groot vleesmes een toegesnelde politiemans te lijf gegaan. De agent trok zijn pistool. De Marokkaanse gemeenschap sprak van moord' (Werdmölder, 2005: 24).*
- 14 *Denk in dit verband bijvoorbeeld aan ambtsdwang (art. 179 Wetboek van Strafrecht), dat wil zeggen dat een ambtenaar door (dreiging) met geweld of een andere vorm van druk gedwongen wordt een (on)rechtmatige ambtsverrichting te volvoeren of een rechtmatige ambtsverrichting na te laten. Bij*

ondenkbaar dat politieambtenaren juist gebruik maken van hun bijzondere positie als ambtenaar en een ambtsmisdrrijf plegen¹⁵ of op andere wijze hun integriteit in het geding brengen.¹⁶ In de acht interne zaken leek het in eerste aanleg te gaan om onder andere zaken als bedreiging, mishandeling en angst voor de ontvoering van kinderen. Politieambtenaren kwamen niet alleen als mogelijk slachtoffer maar ook als potentiële verdachte in beeld. Vanwege de hiervoor geschetste risico's behoeven deze zaken extra aandacht.

De rol van de etnische achtergrond van politieambtenaren

Tot nu toe is hier telkens gesproken over politieambtenaren en niet over allochtone politieambtenaren in het bijzonder. Het blijkt namelijk dat zowel allochtone als autochtone collega's bij mogelijke erekwesties betrokken kunnen zijn. Dat geldt zowel voor zaken, die betrekking hebben op het niet accepteren van politieoptreden door burgers alsmede voor casuïstiek die haar oorsprong vindt in het private leven van politieambtenaren. Bij de tien hier genoemde zaken kwamen autochtonen in beeld en daarnaast ook politiemedewerkers van Marokkaanse, Turkse en Tunesische afkomst.

Eerder is op basis van onder meer de ervaringen in de pilot aandacht besteed aan de inzet van allochtone politieambtenaren bij de aanpak van mogelijke eierzaken (Janssen, 2006 B). Het is volkomen duidelijk dat allochtone politieambtenaren belangrijke kennis mee naar de korpsen nemen.¹⁷ Maar het valt op dat in politiekringen sterk de neiging bestaat om allochtone ambtenaren als culturele specialisten in te zetten. Allochtonen hebben echter net zo goed als autochtonen

wederspanningheid is eveneens sprake van (dreiging) met geweld, maar het verschil met ambtsdwang is dat deze vorm van verzet alleen plaats kan vinden als de ambtenaar in kwestie al begonnen is aan de uitoefening van een rechtmatige ambtshandeling.

15 *Bijvoorbeeld het wegmaken van bewijsstukken (art. 361 Wetboek van Strafrecht), het aannemen van giften of beloften (artikel 362 Wetboek van Strafrecht), het verrichten van met de ambtsplicht strijdige handelingen (artikel 363 Wetboek van Strafrecht) of dwang door een ambtenaar (artikel 365 Wetboek van Strafrecht).*

16 *Integriteitkwesties kunnen zich in verschillende gedaanten voordoen. Zie in dit verband ook de indeling van politieke integriteitschendingen van Lamboo (2005). De auteur richt zich op verschillende handelingsdomeinen. Zo is er het externe domein, waar politieambtenaren zich schuldig kunnen maken aan corruptie, diefstal van bijvoorbeeld gevonden of in beslag genomen voorwerpen, belangen verstrengeling door ontvangst van giften en kortingen, misbruik van toegang tot informatie, misbruik van de geweldsbevoegdheid of andere bevoegdheden en tot slot betreft het hier ongewenste omgangsvormen ten aanzien van burgers. Daarnaast is er het interne domein van de organisatie. Op dit vlak kunnen politieambtenaren zich schuldig maken aan ongewenste omgangsvormen met betrekking tot collega's, diefstal van organisatiegoederen of van collega's, fraude met bijvoorbeeld declaraties en misbruik en verspilling van organisatiemiddelen. Het derde domein is het externe. Het gaat hier om de privé-tijd. In dit verband kan gedacht worden aan belangenverstrengeling door nevenactiviteiten en private misdragingen (Lamboo, 2005: 57).*

17 *Bij het Landelijk ExpertiseCentrum Diversiteit (LECD) wordt dat als volgt verwoord: 'Opsporing betreft ook allochtone verdachten met hun eigen cultureel bepaald gedrag. Dat betekent dat kennis hierover onmisbaar is in de tapkamer, de verhoorkamer, bij analyse en zeer zeker ook bij CIE*

blinde vlekken, waar het kennis en inzicht in de achtergrond en de geschiedenis van de 'eigen cultuur' betreft. Het woord 'eigen' doet vreemd aan, want niet alleen Nederland, maar ook de oorspronkelijke landen van herkomst van veel in Nederland levende allochtonen zijn dikwijls complexe multi-etnische samenlevingen. Als de politie haar gezagspositie wil legitimeren, dan dient zij er naar te streven wat betreft samenstelling een goede afspiegeling van de bevolking te zijn. Om die reden horen niet alleen allochtone maar ook vrouwelijke politieambtenaren in de korpsen thuis. Daarover bestaat geen enkele twijfel. Het allochtoon of vrouw zijn is echter géén beroepsvaardigheid of in modern politiejargon een 'competentie'. Het is namelijk te simpel om te stellen dat bruikbare kennis in de (achter)grond zit. In de praktijk blijkt dat het wel eens voorkomt dat 'burgers geen verklaringen willen afleggen over (mogelijk) eer gerelateerd geweld tegen of in het bijzijn van politieambtenaren uit de eigen etnische groep. Het kan zijn, dat de betrokkenen bang zijn, dat de bewuste politieambtenaar de erekwestie bekend maakt in de eigen gemeenschap. Het is ook mogelijk, dat schaamtegevoelens de kop op steken. De politieambtenaar heeft het bij wijze van spreken met zijn goede baan toch maar mooi gemaakt in Nederland. Hij of zij is een succes, waarop nu een beroep gedaan moet worden. Dat kan als pijnlijk worden ervaren' (Janssen, 2006 B: 101). Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat allochtone burgers negatief reageren op allochtone politieambtenaren van een andere etnische groep. Zo diende zich recent (na 2006) een voorbeeld aan van een casus, waarbij burgers van Turkse afkomst door gebruikmaking van negatieve stereotyperingen te kennen gaven dat zij liever niet hadden dat een politieambtenaar met een Marokkaanse achtergrond zich met de behandeling van hun zaak bezig hield.¹⁸

activiteiten. Een witte rechercheafdeling zal zeker veel kennis tekort komen' (Poelert & Dikken, 2005: 16). Zo wordt in recent onderzoek naar de positie en expertise van allochtone politiemedewerkers onder andere aandacht besteed aan de meerwaarde van de inzet van allochtone medewerkers als het gaat om het leggen van contacten met allochtone burgers. Hier zouden allochtone medewerkers vanwege kennis van taal, cultuur en religie een voorsprong hebben. Dit speelt niet alleen in de 'eigen groep', het 'allochtoon-zijn' of het 'anders-zijn' vergemakkelijkt het leggen van contact met de gehele allochtone bevolking (Broekhuizen et al., 2007). Het LECD erkent overigens ook risico's: 'Te vaak wordt de mening gehoord dat allochtone collega's informatie zouden lekken naar bijvoorbeeld familieleden en daardoor ontslag zouden hebben gekregen. Het is van belang hiernaar onderzoek te doen, voordat deze mening een fnuikend vooroordeel wordt, dat de instroom en het behoud van allochtonen ernstig belemmert' (Poelert & Dikken, 2005: 33). Een lastig punt blijkt onder meer de screening te zijn: 'Het verzamelen van goede informatie over de achtergrond van allochtone kandidaten blijkt problemen op te leveren. Bij informatie die wordt ingewonnen in het buitenland is er twijfel over de betrouwbaarheid van de informatie, en bij het zelf inwinnen van informatie, bijvoorbeeld bij huisbezoeken, is er het risico van verkeerde beoordeling omdat men te weinig kennis heeft van de culturele achtergrond van de kandidaat. Omdat goede informatie over de achtergrond van kandidaten van groot belang is, is nader onderzoek nodig naar goede, betrouwbare manieren om deze informatie te verzamelen' (Bovenkerk, Van San en De Vries, 1999: 128).

¹⁸ Zie ook Van Donselaar over allochtonen als daders bij racisme en rassendiscriminatie (2006) en Wagenaar en Van Donselaar over racistisch geweld tussen verschillende allochtone groepen (2006).

3 De weg naar de Unit MEP

In het vorige hoofdstuk is stil gestaan bij de verschillende routes, waarmee mogelijke eorzaken onder de aandacht van de politie kunnen komen. In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan op de vraag hoe zaken zich uiteindelijk bij de Unit MEP aandienden. In 2006 wendden burgers zich in principe niet rechtstreeks tot de Unit MEP. Het contact liep altijd 'getrapt'. Dat wil zeggen dat een politieambtenaar elders uit het korps van Haaglanden of uit een ander korps of een medewerker van een ketenpartner contact zocht met de Unit MEP. In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk komt het aantal bij de Unit MEP in 2006 binnengekomen zaken aan bod, waarbij eer als motief vermoed werd. In de tweede paragraaf wordt stil gestaan bij de manier waarop via de politie zaken binnenkwamen en tot slot wordt aandacht besteed aan de rol van de (keten)partners.

3.1 In 2006 binnengekomen zaken

Allereerst wordt hier aandacht besteed aan de vraag hoeveel zaken in 2006 bij de Unit MEP zijn binnengekomen. Vervolgens worden enkele kritische kanttekeningen bij deze cijfers geplaatst.

Hoeveel zaken kwamen binnen?

Tabel 3.1 geeft een overzicht van de instroom van zaken in 2006 bij de Unit MEP, waarbij rekening werd gehouden met een geschonden eergevoel als motief voor (dreigend) geweld.

Tabel 3.1

Instroom mogelijke eorzaken bij de Unit Mep in 2006

Waar?	Aantal	%
Haaglanden	297	70%
Extern	125	30%
- Politie	77	62%
- Instellingen voor vrouwenopvang	18	14%
- IND	13	10%
- Instellingen voor jeugdzorg	7	6%
- Overige	10	8%
Totaal	422	100%

Zeventig procent van de binnengekomen casuïstiek speelde zich af in de politieregio Haaglanden. Deze Haaglandse zaken worden in principe door wijkbureaus of andere afdelingen (bijvoorbeeld Bureau Integriteit en Security of Bureau Vreemdelingenpolitie) aangemeld. Bureau de Heemstraat – gelegen in de Haagse Schilderswijk – leverde relatief de meeste zaken aan: circa twintig procent. Buiten de politieregio Haaglanden is in 2006 een beroep gedaan op ondersteuning door de Unit MEP door de volgende politiekorpsen: Amsterdam-Amstelland, Brabant-Noord, Drenthe, Friesland, Gelderland-Midden, Gooi- en Vechtstreek, Groningen, Hollands-Midden, IJsselland, Kennemerland, Limburg-Noord en Limburg-Zuid, Midden- en West Brabant, Noord- en Oost Gelderland, Rotterdam-Rijnmond, Twente, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland-Zuid. Buiten de politie kwamen met name verzoeken binnen van instellingen voor vrouwenopvang en jeugdzorg. Daarnaast deed de Immigratie- en Naturalisatie Dienst een beroep op de Unit MEP. Buiten deze instellingen om – in de categorie ‘overige’ - bevonden zich hulpverzoeken van onder andere de Geneeskundige en Gezondheidsdienst (GGD) en de reclassering.

De vestigingsplaats van de instelling, die een hulpverzoek richt aan de Unit MEP zegt overigens niet (alles) over de regio, waarin zich een bepaalde casus afspeelt. Stel dat vanuit de politieregio Friesland contact wordt opgenomen met de Unit MEP, dan is het heel goed mogelijk dat het om een zaak gaat van een vrouw, die in feite in de Randstad woont, maar momenteel in Friesland in de vrouwenopvang verblijft.

Kanttekeningen bij de cijfers

Vertrekpunt van de hier genoemde cijfers is de door de Unit MEP gevoerde administratie van binnengekomen zaken. Deze administratie is vooral vanwege ‘managementdoeleinden’ opgezet: op basis van de verzamelde informatie kan een beeld worden geschetst van de activiteiten en werkzaamheden van de medewerkers van de Unit MEP. Op basis van deze administratie kunnen geen uitspraken gedaan worden omtrent de aard en omvang van eierzaken. Het gaat hier immers om een overzicht van mogelijke eierzaken, die bij binnenkomst gelabeld worden (zie hoofdstuk 4). Dit is niet meer dan een momentopname, waarna eventueel verder onderzoek volgt (zie schema 1.4).

Verder is niet uitgesloten dat zich dubbeltellingen voordoen.¹⁹ Enerzijds heeft dit te maken met het feit dat erkwesaties een lange adem kunnen hebben. Bij een nieuw contact met de politie na verloop van tijd kan de indruk ontstaan dat zich een ‘nieuwe zaak’ aandient, zoals het volgende voorbeeld laat zien.

19 Zie ook de opmerkingen verderop in dit hoofdstuk bij het gebruik van de query in verband met het aanbrengen van wijzigingen in Genesys..

Casus: Dubbeling I

In januari 2006 verschijnt een meisje met haar vriend en zijn familieleden aan het bureau. Het meisje voelt zich door haar eigen verwanten bedreigd en wil graag bij de familie van haar vriend blijven. Dit blijkt echter géén nieuwe zaak te zijn, want ruim een jaar eerder heeft haar familie haar bij de politie als vermist opgegeven. Achteraf blijkt dat haar vader niet blij is met haar vriend, die een andere etnische en religieuze achtergrond heeft.

Anderzijds kunnen dubbelingen ontstaan doordat verhaallijnen met betrekking tot verschillende familieleden als aparte zaken worden geregistreerd. Vanuit het politiewerk is dit goed te begrijpen, aangezien registratie in belangrijke mate gebaseerd is op strafrechtelijke noties, waaraan het individu als vertrekpunt ten grondslag ligt. Maar voor het begrip van erekwesties kan het verstandiger zijn om te spreken van één probleem.

Casus: Dubbeling II

Via verschillende wegen komt bij de politie informatie binnen dat twee jonge Marokkaanse vrouwen thuis problemen zouden hebben. De indruk ontstaat dat het om twee verschillende zaken gaat. De vrouwen blijken echter familie van elkaar te zijn.

3.2 Politiekorpsen

Hierboven is aangegeven dat circa zeventig procent van de in 2006 bij de Unit MEP ingestroomde casuïstiek is terug te herleiden tot zaken uit Haaglanden. Daarnaast kwam bijna twintig procent van andere korpsen. Door publicaties en presentaties op lokaal niveau en in den lande is in 2006 intensief gewerkt aan verdere bekendheid met de tijdens de pilotperiode ontwikkelde werkwijze en de mogelijkheden voor ondersteuning door de Unit MEP. Daardoor wisten zowel binnen als buiten politie Haaglanden politieambtenaren met vragen de weg naar de Unit te vinden. Daarnaast speelde de query, de elektronische zoekslag, een belangrijke rol.

De query in Haaglanden²⁰

In bijlage I is een uitgebreide beschrijving opgenomen van de wijze waarop bij Politie Haaglanden de query werkt. In dezelfde bijlage is ook een uitgebreid overzicht opgenomen van de soort voorvallen, die de query uit het Haaglandse bedrijfsprocessensysteem Genesys filtert. Het is eigenlijk juister om in dit verband te spreken over het filteren van registraties. Een registratie is een kaart met een uniek nummer in het systeem, waarop gegevens met betrekking tot een voorval staan genoteerd. In de Haaglandse context wordt verder gesproken over 'maatklassen'. Dit zijn in feite etiketten, die een belangrijke rol spelen bij het rubriceren van voorvallen in Genesys. Globaal gesproken filtert de query alle voorvallen in een bepaald tijdvak waarin de politie kennis heeft genomen en die te maken kunnen hebben met (dreigende) uitingen van geweld. De 'oogst' van het geselecteerde tijdvak wordt vervolgens doorgenomen en daarbij wordt gelet op de aanwezigheid van 'rode vlaggen'. Volgens een schatting van politieambtenaren, die in Haaglanden regelmatig de query toepassen, wordt door dit instrument ongeveer tien procent van alle nieuwe registraties in Genesys (ruim duizend) geselecteerd,²¹ dat wil zeggen dat grof geschat tussen de honderd en 150 registraties per dag moeten worden doorgenomen.

Het uitlezen van deze verslagleggingen is een tijdrovende klus. Inmiddels is een werkdefinitie van eer gerelateerd geweld verschenen (zie voor een verdere uitwerking bijlage II), die het uitgangspunt vormt voor overheidsbeleid op dit terrein. Deze werkdefinitie bestrijkt met name het terrein van familiale verhoudingen en opvattingen over zeden. Bovendien wordt door de verwijzing naar het aanwezig zijn van een 'collectieve mentaliteit' sterk gedacht aan kwesties die in allochtone groepen van met name niet-Westerse afkomst spelen. Omwille van het gedegen gebruik maken van de beschikbare capaciteit en sinds de publicatie van de werkdefinitie wordt bij het uitlezen van de query dan ook relatief minder aandacht besteed aan mogelijke eerkwesties, die zich buiten het familiale en zedelijke bereik afspelen, bijvoorbeeld in de sfeer van georganiseerde misdaad. Hetzelfde geldt voor kwesties, waarbij uitsluitend autochtonen betrokken zijn, hoewel het uiteraard niet is uitgesloten dat onder autochtonen zich (gewelddadige) conflicten kunnen voordoen, waarbij eer een rol speelt. Het motief eer komt dus niet uit de query, maar wordt als het ware 'ingelezen'.

Het is lastig om achteraf terug te kijken naar een bepaald moment in de tijd om te zien hoe concreet met de query is gewerkt. Na bestudering van de stukken uit 2006 blijkt dat in iets meer dan de helft van de binnengekomen zaken ergens in de stukken is terug te lezen dat de betreffende kwestie in de query een rol heeft gespeeld. Aangezien dit niet standaard werd vastgelegd is het dus moeilijk

²⁰ Deze paragraaf over de query is in samenwerking met Daan Driessen tot stand gekomen.

²¹ Voor de achtergrond: in de politieregio Haaglanden werken circa vijfduizend mensen en wonen in het verzorgingsgebied ongeveer een miljoen mensen.

om alsnog te bepalen of de query met name als middel voor vroegherkenning werd gebruikt of als methode om te controleren of medewerkers alle ‘verdachte casuïstiek’ nader onder de loep hebben genomen. Helaas is dit probleem niet zomaar te verhelpen door bij wijze van experiment alsnog de query op de gegevens van 2006 toe te passen. Stel namelijk dat wij vandaag willen weten hoe op vijf februari 2006 de query is toegepast op informatie, die op vier februari ter kennis is gekomen van de politie, dan doen zich de volgende problemen voor: de totale verzameling voorvallen, die op vier februari 2006 bekend is geworden en waarop één dag later de query is toegepast, is niet bewaard gebleven. In principe zouden wij vandaag in Genesys opnieuw de op vier februari ter kennis gekomen voorvallen kunnen selecteren en het filter van de query toepassen. De uitkomst hoeft dan echter niet gelijk te zijn. Genesys is namelijk een ‘levend’ systeem.²² Dat wil zeggen dat in deze elektronische kaartenbak voortdurend wijzigingen worden aangebracht. Globaal genomen kunnen zich vier situaties voordoen, die op de onderstaande schaal zijn weergegeven.

Schema 3.2

Veranderingen in Genesys

Situatie 1	Situatie 2	Situatie 3	Situatie 4
De registratie verandert niet en blijft in dezelfde maatklasse	De registratie wordt gewijzigd, maar blijft in dezelfde maatklasse	De registratie wordt gewijzigd en in een andere maatklasse geplaatst	De gehele rubricering volgens maatklassen verandert

Zoals reeds eerder werd aangegeven kunnen wijzigingen consequenties hebben voor het toepassen van de query. Situatie één tot en met vier uit het bovenstaande schema worden nu besproken.

22 Dit is uiteraard géén uniek kenmerk van Genesys. Ook andere politieële informatiesystemen zijn ‘levend’. Neem bijvoorbeeld het HKS. In dit opsporingsregister wordt voortdurend informatie bijgevoegd en ‘opgeschoond’. Een ‘onbekende dader’ raakt alsnog bekend als een misdrijf wordt opgelost. Het ‘levende karakter’ is een voorwaarde voor het dagelijks kunnen gebruiken van deze systemen. Dat neemt echter niet weg, dat problemen kunnen ontstaan als met dit fluïde karakter geen rekening wordt gehouden op het moment dat cijfers voor beleid of onderzoek aan dergelijke systemen worden onttrokken.

Situatie 1

Op vijf februari 2006 is door de query een registratie gefilterd, die op de vierde is geschreven en daarbij gelabeld is in de maatklasse 'mishandeling'. Er wordt verder geen informatie meer gewijzigd of toegevoegd. Dat betekent dat wanneer de query bijvoorbeeld op drie juli 2006 opnieuw wordt toegepast op de gegevens van vier februari, dit voorval opnieuw door de query wordt geselecteerd als 'mishandeling'. Er is niets veranderd aan de uitkomst van het selectieproces.

Situatie 2

Op vijf februari 2006 is door de query een registratie gefilterd, die op de vierde ter kennis is gekomen van de politie en daarbij is gelabeld in de maatklasse 'mishandeling'. Op acht februari vindt nog een verhoor plaats van een getuige. Deze informatie wordt met een nieuw formulier aan de registratie toegevoegd. Het voorval blijft echter gerubriceerd in de maatklasse 'mishandeling'. Wat zijn de gevolgen voor het filterproces? Als de query op de gegevens wordt toegepast, die op vier februari bekend zijn geworden, bijvoorbeeld op negen februari of op een latere datum, dan verandert in principe weinig. Aan de registratie van de 'mishandeling', zijn twee formulieren gekoppeld: het formulier van vier februari waarop sprake is van melding of aangifte en daarnaast het formulier met het verhoor van de achtste. Een gevolg hiervan kan wel zijn dat als de query in een later stadium na kennisname wordt toegepast, de inhoud van een registratie zodanig kan zijn aangevuld dat de eerste indruk een andere is, dan wanneer de query binnen 24 uur zou zijn toegepast.

Stel nu dat de query op negen februari wordt toegepast op de gegevens, die op acht februari zijn toegevoegd. Dan zijn er in theorie twee mogelijkheden. Het verhoor dat op de achtste is toegevoegd aan de juiste registratie, namelijk die van vier februari komt in beeld. Stel nu echter dat het verhoor op de achtste in Genesys is geplaatst in een nieuwe registratie door een verbalisant, die niet wist dat dit verhoor hoort bij de 'mishandeling' van de vierde. Dan zijn er van hetzelfde voorval dus twee registraties in het systeem en kan door toepassing van de query verwarring ontstaan. Als de query namelijk per dag zou worden toegepast dan komt met betrekking tot de vierde alleen het eerste formulier boven water en met betrekking tot de achtste uitsluitend het verhoor. In het geval dat voor de query echter een ruimer tijdvak wordt geselecteerd, bijvoorbeeld de hele maand februari, dan ontstaat de indruk dat er niet sprake is van één maar van twee 'mishandelingen'.

Situatie 3

Op basis van nieuwe informatie kan het gebeuren dat een voorval in een andere maatklasse valt. Om bij het voorbeeld te blijven: een voorval dat op vijf februari 2006 als 'mishandeling' uit de query komt, kan op basis van aanvullende gegevens –het slachtoffer is bijvoorbeeld overleden op 10 februari - onder de maatklasse

'moord en doodslag' worden geplaatst. Dat betekent dat wanneer halverwege februari 2006 de query opnieuw zou worden toegepast op de gegevens van vier februari de 'mishandeling' niet meer terugkomt. De query selecteert nu wel de mutatie 'moord en doodslag'.

Maar uit nieuwe informatie zou in theorie kunnen blijken dat bij het door de query op vijf februari geselecteerde voorval helemaal geen sprake was van een 'mishandeling'. Het bleek bijvoorbeeld om een ruzie uit de Oudejaarsnacht te gaan en die is onder de maatklasse 'jaarwisseling' geplaatst. Deze maatklasse wordt echter niet door de query geselecteerd. Dat betekent dat wanneer in juni opnieuw de query op de gegevens, die op vier februari bij de politie bekend zijn geworden, wordt toegepast, de 'mishandeling' noch de 'jaarwisseling' in beeld komt.

Situatie 4

Theoretisch is het mogelijk dat de wijze waarop voorvallen worden gerubriceerd, veranderingen ondergaat. In het peiljaar 2006 is de indeling in maatklassen niet veranderd.

Hierboven is een globale schets gegeven van invloeden van veranderingen in Genesys op de uitkomst van de selectie door de query. In de praktijk bestaan daarnaast verschillende mogelijkheden om in Genesys informatie te wijzigen of 'op te schonen'. Lastig is dat deze wijzigingen niet altijd zijn terug te zien in een historisch overzicht. Het strekt te ver om deze kenmerken van het systeem hier verder uit te diepen. Het is echter wel belangrijk te benadrukken dat de kans bestaat dat bij het in een later stadium opnieuw toepassen van de query en het uitlezen van de geselecteerde voorvallen, een andere indruk van de casuïstiek kan ontstaan. Het selectieproces is dus moeilijk te reconstrueren.

Aangezien andere regionale politiekorpsen ook met de query zullen gaan werken en dit zoekmiddel op dit moment aangepast wordt voor de aldaar gebruikte systemen X-pol en BPS, strekt het tot aanbeveling om voor alle drie de bedrijfssystemen goed na te gaan of door wijzigingen in het onderliggende informatiebestand bij toepassing van de query geen mogelijk relevante zaken over het hoofd worden gezien.²³

Een groot deel van de hier besproken aspecten van de query heeft te maken met de toepassing van 'rode vlaggen'. Op dit thema wordt in hoofdstuk 4 uitgebreid terug gekomen. Daarbij wordt stil gestaan bij de selectie van maatklassen, die in 2006 werd gebruikt. In hoeverre zijn wijzigingen wenselijk?

23 Op dit moment wordt met name nagedacht hoe de selectie van maatklassen binnen Genesys vertaald moet worden naar de andere systemen, die namelijk een andere rubricering kennen.

De query in andere korpsen

Inmiddels is besloten dat de tijdens de pilotperiode uitgewerkte methodiek voor (vroeg)herkenning (onder andere het gebruik van de query en de checklist) en aanpak van mogelijke eerzaken (onder andere het maken van een plan van aanpak) door alle regionale politiekorpsen wordt overgenomen.²⁴ De verantwoordelijkheid van deze 'landelijke uitrol' wordt gedragen door het interdepartementale Programmabureau Eer Gerelateerd Geweld.²⁵ In 2006 zijn vanuit dit Programmabureau en met name door de Unit MEP voorlichtingsbijeenkomsten in diverse korpsen verzorgd. In concreto betekent dit dat – conform de gemaakte afspraken – alleen in de pilotregio's Haaglanden en Zuid-Holland-Zuid daadwerkelijk gebruik gemaakt werd van de query. Met betrekking tot het peiljaar 2006 is het dus te vroeg om daadwerkelijk tot afspraken te komen over het functioneren van de query in andere korpsen.²⁶

3.3 (Keten)partners

(Keten)partners zijn van groot belang voor de vroegherkenning. Naast het herkennen van de problematiek is het uiteraard zaak om mogelijke slachtoffers te beveiligen, betrokkenen in bemiddelende gesprekken zo ver te krijgen dat zij afzien van geweld en bij concrete geweldstoepassing deze misdrijven op te lossen in de politieke zin des woords. Voor zover het realiseren van al deze doelen tot de politietaken behoort, is de politie aangewezen op een gedegen samenwerking met derden. Om te komen tot een goed onderbouwde inschatting van de aanwezigheid van geschonden eergevoel als motief, een taxatie van veiligheidsrisico's en het uiteindelijk oplossen van gewelddadige erekwesties, heeft de politie vooral informatie nodig over het sociale veld van betrokkenen. Het gaat bijvoorbeeld om antwoorden op vragen als wie de beslissingen neemt in een familie of in een andersoortige sociale groep, waarbinnen een conflict speelt. Wie heeft een dermate goede positie binnen de betrokken familie of groep, dat hij of zij als bemiddelaar bij een conflict op zou kunnen treden? Dit soort informatie kan onmogelijk in

24 Zie de brief van de Minister van Justitie aan de korpschefs van 30 maart 2007. In deze brief wordt aangegeven dat het de bedoeling is dat de query uiterlijk najaar 2007 bij elke regio is geïntroduceerd.

25 Zie voor een korte beschrijving van het Programmabureau de inleiding bij deze rapportage.

26 Inmiddels is wel gebleken dat het van groot belang is om bij voorlichting in andere korpsen goed toe te lichten wat de functie van de query is. De query is beslist géén meetinstrument (zie hoofdstuk 1). De 'oogst' van de query zegt in principe niets over aard en omvang van de problematiek van eer gerelateerd geweld. Deze zoekslag is niet meer dan een grofmazig schepnet, met behulp waarvan een aantal gebeurtenissen wordt geselecteerd, die verdere analyse behoeven. In de in 2008 nog te verschijnen herziene uitgave van 'Je eer of je leven', het lesboek uit 2006 voor de Nederlandse politie inzake eer gerelateerd geweld, zal om misverstanden zoveel mogelijk te voorkomen een extra hoofdstuk over het werken met en de functie van de query worden toegevoegd.

de digitale kaartenbakken op een politiebureau worden gevonden. Daarvoor is samenwerking met andere partners zo belangrijk.

Hoewel dit geen speciaal aandachtspunt was binnen de in deze rapportage behandelde onderzoeksvragen, is wel de indruk ontstaan dat zich binnen een samenwerking problemen kunnen voordoen. Zo leven er vragen bij betrokken organisaties rondom de uitwisseling van gegevens in relatie tot privacy. Ook komt het voor dat ketenpartners een andere kijk op mogelijke eerzaken hebben. Dat kan onder andere te maken hebben met verschillende opvattingen over de invloed van cultuur op menselijke gedragingen,²⁷ de gehanteerde werkwijzen, mogelijkheden, bevoegdheden en doelstellingen van partnerorganisaties. De vrouwenopvang heeft nu eenmaal een andere rol en takenpakket dan de jeugdzorg of de politie. Over en weer moet duidelijk zijn wat redelijkerwijs van elkaar verwacht kan worden. Een hulpverlenende instelling hoeft immers niet bij de politie aan te kloppen voor een inschatting van risico's met betrekking tot gewelddadige escalaties als geen gegevens over de betrokken personen worden geleverd. Op basis van een geanonimiseerde casus kan de politie, gezien de complexiteit van eerkwesties, simpelweg geen onderbouwde uitspraken doen. Omgekeerd dient de politie er begrip voor te hebben dat de gesprekken, die medewerkers van opvangadressen met vrouwen voeren een ander karakter hebben dan een verhoorsituatie aan een politiebureau. En dan nog een laatste punt wat betreft de kunst van het samenwerken: stel dat in een familie de vader geweld gebruikt tegen zijn vrouw en minderjarige dochter naar aanleiding van een eerconflict. De politie richt zich op de vader als dader, de vrouwenopvang op de vrouw als slachtoffer en de dochter komt bij de jeugdzorg in beeld. Op papier lijkt dit een voortreffelijke regeling. De situatie wordt echter risicovol als deze organisaties elk een eigen analyse van het probleem gaan maken, uitgaande van hun eigen werksituatie: de politie neemt als vertrekpunt de handel en wandel van de vader, de vrouwenopvang redeneert vanuit de moeder en de jeugdzorg focust in de analyse op het kind. Als dit al te deterministisch gebeurt, ontstaat een gefragmenteerd beeld. Het gaat bij eerkwesties niet zozeer om individuele rollen, maar vooral om ingewikkelde groepsprocessen. De eerkwestie in zijn geheel zou het vertrekpunt en het centrum van de analyse moeten zijn en niet de werkwijze en focus van de organisatie. Dat is pas vraag twee. In feite gaat het hier om een verwarring van onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Uit schema 3.1 blijkt dat in 2006 met name instellingen voor de vrouwenopvang²⁸ en de jeugdzorg en de IND frequent zaken onder de aandacht van de Unit MEP brachten. De vragen van de vrouwenopvang en instellingen voor jeugdzorg aan de

27 Zie ter vergelijking bijvoorbeeld de studie van Van der Haar over het maatschappelijk werk (2007) en die van Oude Breuil over de Raad voor de Kinderbescherming (2005).

28 In 2006 is overigens een meer structurele basis voor samenwerking gelegd door tekening van een convenant tussen de Federatie Opvang, het College van Procureurs-Generaal en politie Haaglanden.

Unit MEP hadden doorgaans betrekking op de gevaarstelling van de situatie, waarin vrouwen verkeren. De volgende casus is hier een goed voorbeeld van.

Casus: Vraag van de vrouwenopvang

Een jonge vrouw van Marokkaanse afkomst heeft het ouderlijk huis verlaten en haar toevlucht in de vrouwenopvang gezocht. Thuis wordt zij regelmatig door haar broer geslagen. Haar broer controleert haar, gaat haar gangen na en heeft volgens de vrouw niet of nauwelijks een aanleiding nodig om klappen uit te delen. Een vertegenwoordiger van de vrouwenopvang zoekt contact met de Unit MEP om mee te denken over een plan van aanpak. Het verblijf in de vrouwenopvang is immers eindig en de vraag is hoe het na vertrek uit de opvang met deze vrouw verder moet. Waar liggen risico's en hoe kunnen die ondervangen worden?

Casus: Vraag van de jeugdzorg

Aan de Raad voor de Kinderbescherming is medegedeeld dat in een gezin dat van oorsprong uit het Midden-Oosten afkomstig is, een conflict tussen de inmiddels gescheiden ouders is ontstaan. Vader heeft moeite de scheiding te accepteren en schijnt zijn oudste zoon gevraagd te hebben de moeder te doden. Hoe nu verder?

In hoofdstuk 1 is bij de bespreking van de ideaaltypische opbouw van een dossier stil gestaan bij een goede afbakening van de vraag, die aan de Unit MEP gesteld wordt.

De IND vraagt alleen om een analyse indien een betrokkene in een procedure zich erop beroept slachtoffer te zijn of te worden van eer gerelateerd geweld. Een betrokkene kan dan in aanmerking komen voor een zelfstandig verblijfsrecht. Deze regeling geldt alleen voor hen die op reguliere basis (afhankelijke verblijfsvergunning) hier aanwezig zijn en de toetsing betreft alleen de dreiging hier te lande. Als een slachtoffer zich erop beroept dat hij of zij in het land van herkomst te vrezen heeft voor eer gerelateerd geweld, dan is een andere procedure van toepassing. Dan moet de betrokkene namelijk asiel aanvragen. Daarin kan de Unit MEP niet adviseren.

Casus: Vraag van de IND

Een Marokkaanse vrouw dient een aanvraag in voor een verblijfsvergunning. Als de aanvraag niet wordt ingewilligd, geeft zij in een bezwaarschrift aan dat zij vreest voor geweld van de familie van haar overleden man in Marokko. Na de dood van haar echtgenoot verbleef zij bij haar schoonfamilie, die haar zou hebben mishandeld en misbruikt. Zij vreest dat zij in Marokko zowel haar schoonfamilie als haar eigen familie alleen maar tot last zal zijn en dat zij daar niet welkom zal zijn. De families zullen daarnaast ook niet accepteren dat zij alleen gaat wonen.

De samenwerking tussen de Unit MEP en de hiervoor genoemde instanties kreeg tijdens en na de pilotperiode een steeds meer structureel karakter. Dit geldt in mindere mate voor onderwijsinstellingen. Er kwamen weliswaar zaken bij de Unit binnen, die bij de politie waren binnen gekomen door toedoen van bijvoorbeeld docenten of mentoren van onderwijsinstellingen, maar het ging hier dus niet om een structurele vorm van samenwerking. In de eindrapportage bij de pilot is dieper ingegaan op veertig zaken, die in de pilotperiode bij de Unit MEP zijn binnengekomen. In totaal kwamen hierbij 42 slachtoffers in beeld, waarvan ongeveer de helft jonger was dan 25 jaar. Dat betekent dat er een redelijk grote kans is dat dergelijke jonge slachtoffers zich nog ergens in het Nederlandse onderwijssysteem bevinden. Er wordt op dit moment overigens veel aandacht besteed aan onderzoek naar signalen van vroegherkenning in het onderwijs. Mede op basis van de bevindingen van de onderzoeksresultaten is het de moeite waard om verder te bekijken in hoeverre de bevordering van samenwerking tussen politie en onderwijsinstellingen wenselijk en mogelijk is. In hoofdstuk 4 zal daar verder op worden teruggekomen, maar het is niet ondenkbaar dat bij mogelijke erekwesities ook verklaringen voor het ontstaan van geweld uit de hoek van de psychologie en/of psychiatrie een rol zouden kunnen spelen. Om die reden valt het ook aan te bevelen dat door de politie meer structureel contact met instellingen voor geestelijke gezondheidszorg wordt gezocht.

29 Zie bijvoorbeeld Krikke, 2003. De auteur schetst een beeld van de ervaringen van een vrouwenspersoon met allochtone meisjes op een 'zwarte school'. Een dergelijke vrouwenspersoon kan zaken waarnemen, die buiten het zichtsveld van hulpverleners en politie liggen.

4 Vroegherkenning van eer gerelateerd geweld

Bij veel zaken, waarvan de politie kennis neemt, zijn de medewerkers niet van begin tot einde betrokken. Het oplossen van een zaak kan begrepen worden als het reconstrueren van een verhaal: 'Vanuit de waargenomen gevolgen van een gebeurtenis kunnen meestal verschillende verhaalelementen worden ingevuld. Soms komen deze elementen direct ter kennis van de politie. In andere gevallen moeten ze met onderzoek worden achterhaald' (De Poot et al., 2004: 61).³⁰ Zoals hiervoor al werd aangegeven, dienen zaken zich niet 'panklaar' aan. Burgers of instanties, die de politie benaderen vertellen lang niet altijd in chronologische volgorde en op coherente wijze over het ontstaan van een conflict en daarop volgende handelingen. Ook als de politie zelf een mogelijke eerzaak op het spoor komt, is niet direct duidelijk wat de aanleiding tot de waargenomen gebeurtenis is en welk conflict of onenigheid hier daadwerkelijk aan ten grondslag ligt. Een binnenkomende casus kan nog het beste worden opgevat als een ui, die systematisch moet worden afgepeld. In het ene geval gaat het om meer lagen dan in het andere.

Aangezien bij binnenkomst van zaken het herkennen van eer als motief complex kan zijn, wordt in dit hoofdstuk uitvoerig aandacht aan dit onderwerp besteed. De eerste paragraaf is gereserveerd voor een aantal algemene wenken met betrekking tot het ontleden van mogelijke eerzaken. In de tweede paragraaf komen de verschijningsvormen van mogelijke eerzaken aan bod. De derde paragraaf draait om de rol van 'rode vlaggen' bij het herkennen van mogelijke eerzaken en in de vierde paragraaf wordt ingegaan op praktijkervaringen met de 'rode vlaggen'.

4.1 Aandachtspunten met betrekking tot de labeling van mogelijke eerzaken

Bij het beoordelen van mogelijke eerzaken is het van groot belang dat drie aspecten nooit over het hoofd worden gezien: bij het plakken van een etiket op een casus gaat het om een beoordeling die gebaseerd is op een momentopname; zaken worden in dit eerste stadium van het analyseproces uitsluitend 'weggezet' als mogelijke eerzaken. In de tweede plaats is het begrijpen en rubriceren van gewelddadige incidenten lastig: conceptueel zijn er verschillen en overeenkomsten tussen diverse gewelddadige fenomenen. Dit wordt hier nader uitgewerkt door huiselijk en eer gerelateerd geweld met elkaar te vergelijken. In de derde plaats is het denkbaar dat bij zaken, die in 2006 als mogelijke eerzaken zijn binnengekomen,

30 Zie in dit verband ook het werk van Haket, die onderzoek deed naar de ontwikkeling van verhaallijnen over verkrachting in het strafproces (2007).

bepaalde gedragingen niet uitsluitend het gevolg zijn van culturele achtergronden, maar ontstaan door andere invloeden.

Pas op voor momentopnames

In het vorige hoofdstuk is in verband met het ontstaan van eventuele dubbeltellingen al kort iets gezegd over het slepende karakter van erekwesties. Het wordt dikwijls niet goed duidelijk, wanneer een zaak daadwerkelijk voor alle betrokkenen bevredigend is afgesloten. De politie volgt de verhaallijn in erekwesties niet van begin tot eind, maar krijgt zo nu en dan een inkijkje als een gewelddadige piek dreigt aan te komen of net geweest is. De volgende casus illustreert nog eens de uitgestrektheid in de tijd van een eerzaak.

Casus: Een slepende zaak

Een aantal jaren geleden heeft een jonge vrouw van Turkse afkomst bij de politie aangifte gedaan van verkrachting door een familielid. Er is enige tijd verstreken, maar de familie komt weer bij de politie in beeld als deze verkrachtingszaak voor de rechter komt. Op dat moment bedreigt de zoon van de beschuldigde de aangeefster met de dood.

Zodra informatie bij de politie binnenkomt is het zaak dat zo snel mogelijk wordt nagegaan of er al meer over betrokkenen en hun problemen bij de politie bekend is. Dergelijke gegevens zijn onontbeerlijk om tot een antwoord op de vraag te komen of geschonden eer in het geding is als motief voor eigenrichting. Een 'los incident' is niet meer dan een momentopname. Om tot enig inzicht in motieven voor gedrag te komen, moet een bredere context in beeld worden gebracht. Door het aanbrengen van dit reliëf kan echter de vraag of het nu wel of niet om een eerzaak gaat anders beantwoord worden, dan in eerste lijn wellicht werd verwacht. Kortom, een inschatting en eerste beoordeling van een zaak is in feite niet meer dan een momentopname. Om die reden is het van essentieel belang, dat, als zaken bij de politie binnenkomen en op dat moment nog weinig achtergrondgegevens beschikbaar zijn, niet gesproken wordt van 'eerzaken', maar van 'mogelijke eerzaken'. Hoe onbevredigend ook, maar sommige zaken zullen altijd een 'mogelijke eerzaak' blijven, omdat de politie de context niet helder in beeld krijgt. Onderstaande casus, die eerder beschreven werd in de eindrapportage van de pilot (Janssen, 2006 A) is daar een voorbeeld van.

Casus: Een bebloede trouwjurk

De politie verneemt dat ergens in de bosjes een vuilniszak is gevonden, met daarin een met bloed besmeurde trouwjurk. Uit de jurk zijn de etiketten verwijderd. De stijl van de jurk doet sterk denken aan bruidsmode uit het Midden-Oosten. Er zijn echter geen aanwijzingen die duiden op de identiteit van de eigenares. Sporenonderzoek wijst uit dat het bloed op de jurk van dierlijke herkomst is. Is het mogelijk dat de bruid geen maagd meer was? Probeerde zij haar eer te redden door haar jurk met dierlijk bloed te besmeuren teneinde de suggestie te wekken dat zij wel nog maagd was?

Verwarring: hoe rubriceer je geweld?

In hoofdstuk 1 is aangegeven dat de politie zich over erekwesties ontfermt, zodra een eerschending en/of -herstel een gewelddadig karakter (dreigt te) krijgen. (Dreiging met) geweld speelt dus een belangrijke rol in de optiek van de politie. Maar geweld is een bijzonder ruim begrip en het is de vraag hoe verschillende houdingen en gedragingen onder deze noemer gebracht moeten worden. Hoe moet – met andere woorden – geweld gerubriceerd worden? De literatuur laat zien dat dat op verschillende wijzen gebeurt: er wordt onder meer gelet op verschijningsvormen (fysiek of psychisch), op de sociale context (bijvoorbeeld in het verkeer, het uitgaansleven, het werk, in de buurt of op school) of op de relaties en interactie tussen dader en slachtoffer (partnergeweld, kindermishandeling enz.) (Nieuwbeerta & Leistra, 2007; Janssen, 2008).

Dergelijke rubriceringen zijn bedoeld om een complex fenomeen als geweld in al zijn facetten te begrijpen. Hoewel in principe elk incident uniek is en op zijn eigen merites beoordeeld dient te worden, kan een indeling in categorieën helpen bij het zoeken en begrijpen van achterliggende patronen. Er dient echter genuanceerd met dit soort indelingen te worden omgegaan. Zo laat Schinkel (2005) aan de hand van een vergelijkende analyse van de moord op de conrector op het Haagse Terra-college in 2004 en de schietpartij op de Amerikaanse Columbine High School in 1999 zien dat zich in één en dezelfde soort ruimte – in dit geval een schoolgebouw – verschillende vormen van geweld voor kunnen doen. In de Haagse zaak speelden volgens de auteur wraak en eer een belangrijke rol, terwijl op de Amerikaanse school het motief voor geweld moeilijker te omschrijven was, behalve dan het plezier dat de daders aan hun daad ontleenden. Deze nuance in het begrijpen van geweld is relatief eenvoudig te begrijpen. Complexer is de verhouding tussen huiselijk en eer gerelateerd geweld.

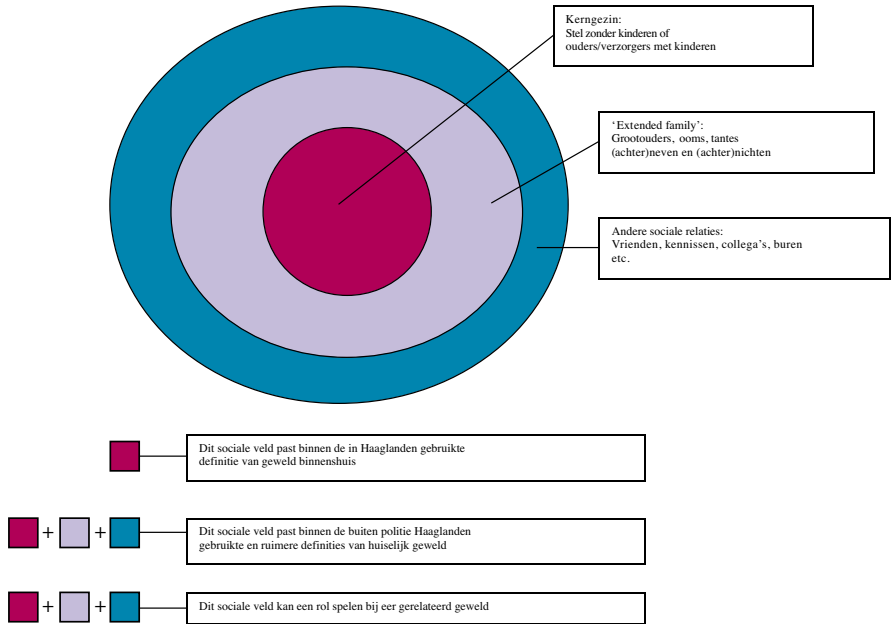
Verwarring: huiselijk en eer gerelateerd geweld nader belicht

Zowel binnen de publieke discussie als bij de politie bestaat de neiging om huiselijk en eer gerelateerd geweld over één kam te scheren. Of er nu slachtoffers vallen te betreuren door huiselijk of eer gerelateerd geweld, de consequenties van gewelddadige escalatie lijken op het oog gelijk. Maar het is riskant beide typen fenomenen als synoniemen van elkaar te zien, daar zij elk een andere aanpak behoeven (zie voor een verdere uitwerking van verschillen in aanpak: Janssen, 2006 B). Simpel gesteld kan het onderscheid tussen beide vormen van geweld als volgt worden omschreven: de term huiselijk geweld zegt iets over het sociale veld waarop geweld zich voordoet en bij eer gerelateerd geweld gaat het om het motief om met geweld te dreigen of het toe te passen, namelijk een geschonden eergevoel. Hoewel deze uitleg vrij eenvoudig lijkt, blijkt dat bij herkenning van casuïstiek in de politiepraktijk dikwijls sprake lijkt te zijn van overlap van (dreiging) met beide vormen van geweld. Verwarring ontstaat doordat er overeenkomsten zijn wat betreft sociale velden, waarop zich conflicten voordoen en met betrekking tot aanleidingen tot botsingen.

Bij politie Haaglanden wordt overigens niet de term 'huiselijk geweld' gebruikt, maar wordt gesproken over 'geweld binnenshuis'. Hieronder wordt het volgende verstaan: het dreigen met of daadwerkelijk toepassen van fysiek geweld door een (ex)-partner, kind, ouder, broer, zus of verzorger waardoor tegen de wil van het slachtoffer inbreuk op zijn of haar fysieke integriteit wordt gemaakt en/of pijn of letsel wordt toegebracht, dan wel psychisch geweld wordt aangedaan. Bij politie Haaglanden wordt bij geweld binnenshuis vooral aan het 'kerngezin' gedacht, dat wil zeggen stellen of echtparen zonder kinderen of ouders of verzorgers met kinderen. Volgens andere opvattingen horen ook andere sociale relaties bij huiselijk geweld. Zo wordt in een nota van het Ministerie van Justitie onder andere gesproken over 'huisvrienden' en 'huisgenoten' (Ministerie van Justitie, 2002: 5, 46). Het onderstaande schema laat zien dat een deel van de conceptuele verwarring ontstaat door het gebruik van verschillende definities.

Schema 4.1

Huiselijk en eer gerelateerd geweld op verschillende sociale velden

Bij de definitie van geweld binnenshuis en huiselijk geweld is de afbakening van een bepaalde sociale groep of intermenselijke relaties van doorslaggevend belang. Dat ligt bij erekwesties iets anders. Deels kunnen deze zich voordoen op dezelfde sociale velden en in hetzelfde type relaties, waar ook geweld binnenshuis of huiselijk geweld voorkomt. Daarnaast kunnen eeropvattingen – zoals in hoofdstuk 2 al werd aangegeven – zich manifesteren op straat, in de politiek of de religie (Janssen, 2006 B).

Er zijn verder parallellen te trekken wat betreft de aanleiding tot huiselijk en eer gerelateerd geweld. In bijlage 3 is een schema opgenomen, waarin aan de hand van de levensloop van mensen wordt aangegeven, waar op familiair vlak voedingsbodems voor eerconflicten kunnen ontstaan. Als voorbeeld worden onder meer genoemd verzet tegen regels, overspel en buitenechtelijke zwangerschappen. Dergelijke kwesties kunnen echter even goed resulteren in huiselijke twisten. Het gevaar bestaat dat bij ruzies in allochtone families sneller gedacht wordt aan eer gerelateerd geweld, terwijl bij een conflict in autochtone gezinnen met een vergelijkbare aanleiding automatisch het etiket 'huiselijk geweld' in beeld komt. Gewelddadig gedrag in allochtone gezinnen zou dan voortkomen uit cultuur, terwijl bij huiselijk geweld onder autochtonen die link naar cultureel bepaalde opvattingen achterwege blijft.³¹

Twijfelachtige eer: andere dan culturele verklaringen voor (dreigend) geweld

Het zojuist geschetste probleem over interpretatie van geweld in allochtone en autochtone gezinnen geeft een belangrijk probleem rond het gebruik van culturele verklaringen aan: er is weinig oog voor andere uitleg van achtergronden en motieven (Janssen, 2007 B).³² Uit de volgende paragraaf zal blijken dat nogal wat zaken, die in 2006 bij de Unit MEP zijn binnengekomen, zich in etnische groepen afspeelen, waaronder zich ook migranten uit oorlogsgebieden en vluchtelingen kunnen bevinden. Uit tal van studies onder vluchtelingen en asielzoekers blijkt bijvoorbeeld dat zij bloot gesteld zijn geweest aan ervaringen met geweld en stress, die te maken kunnen hebben met hun leven in het land van herkomst, de migratie en de daaraan gerelateerde procedures (zie onder meer: Althoff & De Haan, 2006; Leerkes, 2006; Keygnaert & Timmerman, 2008). Het leven in een oorlogsgebied, ervaringen als kindsoldaat of als slachtoffer van mensenhandel of het als depriverend en uitzichtloos ervaren verblijf in een asielzoekerscentrum, hebben ongetwijfeld invloed op de psychische gezondheid van mensen. Het is niet ondenkbaar dat een relatie bestaat tussen dergelijke ervaringen en de bereidheid om geweld te gebruiken. Niet alleen door traumatische gebeurtenissen, maar eventueel door aanleg kunnen bepaalde psychiatrische ziektebeelden ontstaan. Ook zonder nare ervaringen of uitzonderlijke aanleg is het nu eenmaal zo dat in het 'standaardpakket' aan emoties, dat elke mens bij de geboorte krijgt meegeleverd, gevoelens zitten, die te maken hebben met jaloezie en de behoefte aan wraak. De vraag is hoe culturele, psychologische en psychiatrische factoren op elkaar in werken (zie ook: Liem et al., 2007). Bij erekwesities is het belangrijk dat die veelvoud aan mogelijke factoren van invloed in het oog wordt gehouden. Een mogelijke eorzaak kan niet begrepen worden als een monocausaal verband of een 'single issue'.

31 *Vergelijk het volgende: in een artikel in de Volkskrant van 11 januari 2008 waarin verwezen wordt naar het werk van Olivier Roy wordt het volgende interessante voorbeeld gegeven van een culturele inkleuring van een gewelddadig verschijnsel: '...wanneer een moslim in een van de [Franse] banlieues iemand met een steen de hersens inslaat, spreekt men al snel van steniging in plaats van moord.' Zie ook De Jong, 2007. De auteur deed onderzoek onder jongeren van Marokkaanse afkomst. Hij stelt dat culturele verklaringen vanwege hun eenvoudige en plausibele karakter populair zijn. Gevolg is dat in de media en het politieke debat dit soort verklaringen voor delinquent groepsgedrag onder bepaalde jongeren steeds worden gereproduceerd. Dat heeft weer tot gevolg dat bij het brede publiek het groepsgedrag van jongens van Marokkaanse afkomst als vanzelfsprekend als 'typisch Marokkaans' wordt ervaren.*

32 *In de tweede tussenrapportage uit de pilotperiode werd overigens al geconstateerd dat soms zaken in beeld komen, die op basis van rode vlaggen de aanwezigheid van het motief eer doen vermoeden, maar bij nader inzien toch een andere achtergrond hebben. Zie de paragraaf 3.1 'Schijnbare eer' in de tweede tussenrapportage (Janssen et al., 2005 B).*

4.2 Verschijningsvormen

In deze paragraaf wordt stil gestaan bij de manier waarop mogelijke eorzaken in 2006 bij binnenkomst bij de Unit MEP van een etiket zijn voorzien. Er wordt zowel aandacht besteed aan de labeling van de zaken als aan de labeling van de etnische achtergronden van betrokkenen.

Labeling van zaken

In tabel 4.2 is aangegeven hoe de in 2006 bij de Unit MEP binnengekomen casuïstiek in eerste aanleg is gelabeld. Aangezien in andere korpsen met andere systemen dan Genesys wordt gewerkt en bovendien van extern aangeleverde zaken in de dossiers vaak de eerste mutaties en dagrapporten ontbreken, is er voor gekozen om hier alleen het etiket weer te geven dat in eerste aanleg op zaken geplakt wordt bij binnenkomst bij de administratie van de Unit MEP.

Tabel 4.2

Labeling van mogelijk eer gerelateerd geweld bij binnenkomst bij de Unit MEP

Verschijningsvormen	Aantal	%
Bedreiging	256	61%
Mishandeling	82	19%
Stalking	5	1%
Lijkvinding onnatuurlijke dood	1	-
Poging zelfdoding	4	1%
Zelfdoding	2	-
Poging moord/doodslag	11	3%
Moord/doodslag	6	1%
Ontvoering	8	2%
Vermissing	26	6%
Incest	4	1%
Verkrachting	7	2%
Overige	10	2%
Totaal	422	100%

Aan tabel 4.2 valt een aantal zaken op: in de eerste plaats hebben de gebruikte labels een sterk juridisch karakter. Dat is niet verbazingwekkend omdat de in de politieële informatiesystemen verwerkte informatie immers onder andere langs (straf)rechtelijke lijnen wordt gerubriceerd. In een aantal zaken, die in de tabel onder 'overige' zijn geplaatst, werden ook wel 'culturele labels' gebruikt zoals 'achterlating' of 'gedwongen huwelijk'. Termen als 'gedwongen huwelijk' of

'achterlating' (van vrouwen en/of kinderen in het land van herkomst) werden zo nu en dan gebruikt. In het publieke debat worden dergelijke fenomenen frequent in verband gebracht met de problematiek rond eer gerelateerd geweld. Uit de informatiesystemen van de politie kunnen dergelijke verschijnselen echter niet met de spreekwoordelijke druk op de knop worden gefilterd. Dat kan alleen na bestudering van een casus, omdat dergelijke problemen in feite net zo lastig in kaart zijn te brengen als gevallen van eer gerelateerd geweld. Om die reden verdient het de voorkeur om in eerste aanleg vooral etiketten te gebruiken, die aansluiten bij de juridische labels in een casus.

Dan nog dient de 'hardheid' van de in tabel 4.2 genoemde cijfers genuanceerd te worden. De cijfers geven vooral een indruk van de 'caseload' – of in goed Nederlands: de werkvoorraad – in 2006 van de Unit MEP. Bovendien betreft het een momentopname: bij binnenkomst is een etiket op een zaak geplakt. Opname in tabel 4.2 wil dus niet zeggen dat onomstotelijk bewijs is geleverd dat het hier om een erekwestie gaat (zie ook schema 1.4). Zo was er in 2006 één moordzaak, waarbij een man van Chinese afkomst een autochtone Nederlander om het leven bracht. Het was niet op voorhand duidelijk of eer hier in het geding was. Waarschijnlijk werd de zaak naar de Unit MEP doorgestuurd omdat in het korps, dat de zaak behandelde, hulp, aanvullende informatie en/of netwerkcontacten³³ werden gezocht bij het vinden van expertise inzake de Chinese achtergrond in deze zaak. Vanuit die optiek is het niet vreemd of onterecht dat de zaak bij de Unit MEP in beeld kwam. Daarnaast kan na verloop van tijd door onderzoek of nieuwe informatie blijken dat een ander etiket beter zou zijn.³⁴ Er was bijvoorbeeld een zaak, die in eerste aanleg als moord gelabeld werd, maar in een later stadium bleek dat het slachtoffer ten gevolge van een ernstig ziektebeeld een natuurlijke dood was gestorven.

Kan dan helemaal niets over de cijfers gezegd worden? Toch wel: het 'goede nieuws' is in ieder geval dat een minderheid van de zaken een dodelijke afloop kent. Dat betekent dat het merendeel van de zaken, dat de Unit MEP in 2006 bereikt heeft, óf niet dat gevaar van dodelijke escalatie in zich had óf nog mogelijkheden voor preventie bevatten door bijvoorbeeld bemiddeling en/of repressief optreden van de politie. In vervolgonderzoek, waarin op zoek wordt gegaan naar scenario's voor afwikkeling van een erekwestie, wordt hier verder op teruggekomen.

Labeling van etnische achtergronden

Tabel 4.3 geeft een overzicht van de etnische achtergronden van betrokkenen. Hierbij is wederom gebruik gemaakt van gegevens, die de administratie van de Unit MEP bij binnenkomst van de zaken heeft vastgelegd.

³³ Zie in dit verband ook Timmer, 2003. De auteur gaat uitgebreid in op het belang van het opbouwen en onderhouden van netwerken in de multi-etnische samenleving ten behoeve van het politiewerk.

³⁴ Zie ook de verderop in dit hoofdstuk gepresenteerde casus 'de vermeende vermissing'.

Tabel 4.3

Labeling van etnische achtergronden van betrokkenen bij mogelijke eerzaken bij binnenkomst bij de Unit MEP in 2006

Etnische achtergrond	Aantal	%
Afghaans	30	7%
Algerijns	3	1%
Antilliaans	3	1%
Egyptisch	4	1%
Hindoestaans	11	3%
Iraaks	34	8%
Iraans	10	2%
Indiaas	2	-
Joegoslavisch	3	1%
Koerdisch	6	1%
Koeweits	2	-
Marokkaans	100	24%
Pakistaans	9	2%
Somalisch	6	1%
Surinaams	9	2%
Syrisch	2	-
Tunesisch	6	1%
Turks	174	41%
Overige (Albanees, Chinees, Ethiopisch, Jordaans, Libanees, Litouws, Soedanees en onbekend*)	8	2%
Totaal	422	100%

* Dit betreft de casus 'De bebloede trouwjurk'

Aan de hand van de bovenstaande tabel kan geen antwoord gegeven worden op de vraag naar de nationaliteit of de verblijfsstatus van de betrokkenen. Dergelijke informatie komt vooral in beeld als zaken nauwkeurig onderzocht worden. In kwesties, die relatief weinig werk behelsden voor de Unit MEP werd in 2006 dergelijke informatie lang niet altijd genoteerd.

De informatie uit tabel 4.3 laat nog een moeilijkheid zien, bij het verwerken van politieke gegevens. Bij binnenkomst van een zaak wordt een begin gemaakt met dossiervorming. Op het moment dat een zaak van etiketten wordt voorzien is dus dikwijls niet alle relevante informatie aanwezig. Dat maakt dat etnische groepen binnen bepaalde nationaliteiten niet altijd goed herkend worden: de kans bestaat dan dat bijvoorbeeld betrokkenen van Hindoestaanse afkomst als 'Surinamers' in de politieke gegevens terecht komen en daarmee in de administratie van de Unit

MEP.³⁵ Moeilijk te plaatsen zijn verder de Koerden. Het kan goed zijn dat zij in eerste aanleg als 'Turken' worden gelabeld en dat bij aanvang van het onderzoek al snel duidelijk is dat een kwestie in een Koerdische groep speelt. Ook bij Joegoslaven en Somaliërs mist die onderverdeling naar etnische achtergrond. De administratie van binnengekomen zaken wordt daar niet meer op gecorrigeerd. Het is overigens nog maar de vraag in hoeverre dit wenselijk is. Deze administratie dient met name om in beeld te houden welke mate van werk door de medewerkers van de Unit MEP verzet wordt. Dit systeem is niet opgestart voor wetenschappelijke onderzoeksdoelinden. Een meer nauwgezette registratie van kenmerken van zaken, - dus niet alleen de etnische achtergrond van betrokkenen, maar daarnaast de hiervoor beschreven verschijningsvormen, heeft zin bij zaken, waarvan achteraf duidelijk is geworden dat eer als motief voor (dreigen met) geweld absoluut een factor van belang is geweest.

Ook hier geldt de vraag of ten aanzien van de in de tabel verwerkte cijfers dan helemaal niets over mogelijke erekwesties gezegd kan worden. Het tegendeel is waar. Wat het bovenstaande overzicht in ieder geval laat zien, is dat mogelijke erekwesties zich niet uitsluitend in de Turkse context voordoen. Vermoedelijke eorzaken werden onder verschillende etnische groepen herkend. Bovendien kunnen mogelijke erekwesties zich afspelen tussen betrokkenen van verschillende origine. Volgens een grove schatting speelde bij ongeveer een vijfde van de zaken betrokkenheid van individuen uit een andere etnische groep. Tal van combinaties kwamen voor, bijvoorbeeld Iraans-Afghaans, Marokkaans-Tunesisch of Afghaans-Surinaams. In bijna eenderde van die zaken ging het om betrokkenheid van

35 Zie in dit verband ook: Garssen et al., 2007. Bij hun onderzoek naar zelfdoding onder Nederlandse Surinamers hebben de onderzoekers op basis van achternamen vier etnische hoofdgroepen onderscheiden: Hindoestanen, Creolen, Javanen en Chinezen. Aangezien de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek deze onderverdeling niet kennen, is de etnische typering van achternamen uit gegevens uit de Gemeentelijke Basis Administratie uitgevoerd door een Hindoestaanse en een Creoolse Surinamer (zonder onderlinge afstemming), die verder geen kennis hadden van het doel van het onderzoek.

36 Een aantal van deze zaken had te maken met gemengde relaties. In de literatuur komt vaker naar voren dat het aandeel gemengde huwelijken als een indicator voor de mate van integratie wordt gebruikt. In Nederland wordt onder andere door het CBS naar huwelijkspatronen onder allochtonen gekeken: 'Marokkanen en Turken trouwen meestal met iemand uit dezelfde herkomstgroep. Ongeveer 10 procent trouwt met een autochtoon. Surinamers en (vooral) Antillianen trouwen veel vaker gemengd. Bij Marokkanen en Turken wordt door de tweede generatie niet vaker gemengd gehuwd dan door de eerste generatie. Bij Surinamers en Antillianen is dit wel het geval. Bij Antillianen is nauwelijks sprake van migratiehuwelijken... In 2002 trouwde ruim de helft van de Marokkanen en Turken met een partner die uit het land van herkomst overkwam. Het aantal migratiehuwelijken neemt sinds 2003 af, vooral bij de Turken en Marokkanen' (Van Huis, 2007: 31). In de verslagen betreffende de pilotfase is overigens meer uitgebreid na te lezen, waarom verder relatief weinig aandacht wordt besteed aan mogelijke erekwesties in autochtone kring. Dat heeft onder andere te maken met werkdruk en de politiek-bestuurlijke afbakening van erekwesties op basis van de werkdefinitie. Zie ook hoofdstuk 3.

autochtonen.³⁶ Als het hiervoor geschetste probleem rondom het inschatten van etnische achtergronden binnen groepen Turken, Somaliërs, Joegoslaven en andere opgelost zou zijn, dan is het theoretisch niet ondenkbaar dat het aandeel van de mogelijke eorzaken met een interetnisch karakter hoger ligt.

4.3 De rol van 'rode vlaggen'

In de pilotperiode is het inzicht ontstaan, dat in de praktijk aan de hand van 'rode vlaggen' zaken kunnen worden geïdentificeerd, waarin eer mogelijkwerijs een motief voor (op handen zijnd) geweld is. In dit verband worden drie velden met 'rode vlaggen' onderscheiden: in de eerste plaats zijn er vlaggen, die kunnen duiden op aanleidingen tot eerschending; in de tweede plaats zijn er vlaggen, die begrepen kunnen worden als aanwijzingen voor vormen van eerherstel en in de derde plaats is er een aantal vlaggen, dat refereert aan kenmerken van eercodes en sociale achtergronden van betrokkenen. Vlaggen, die betrekking hebben op misdrijven en andere incidenten en voorvallen, die ook herkenbaar zijn in politieële informatiesystemen, zijn opgenomen in de query. Maar met name bij de laatste set vlaggen, die vooral betrekking heeft op aspecten van de sociale achtergrond en omgeving, moeten de vlaggen als het ware 'ingelezen' worden. De aanwezigheid van een 'rode vlag' is beslist geen bewijs voor de aanwezigheid van een geschonden eergevoel als motief voor geweld, maar een aansporing om de betreffende casuïstiek nader te bekijken (Janssen, 2006 B).

Ten behoeve van dit onderzoek is getracht een inschatting te maken van de manier waarop bij de politie dit onderdeel van de herkenning van mogelijke eorzaken in de praktijk gestalte krijgt. Het gaat hier in feite om de vraag waar politieambtenaren bij een eerste beoordeling van casuïstiek op 'aanslaan'. In de politieële systemen worden uiteraard geen 'rode vlaggen' bijgehouden. Dat zou weinig zinvol zijn, want het gaat om niet meer dan het benoemen van een aantal aanknopingspunten op grond waarvan een zaak verder onder de loep wordt genomen (zie schema 1.4). Het aanwijzen van 'rode vlaggen' is met andere woorden een hulpmiddel en geen op zichzelf staand doel. Door 'rode vlaggen' wel te registreren, ontstaat het risico dat deze markeringspunten onterecht 'gepromoveerd' worden tot wezenlijke kenmerken van gewelddadige erekwesities of tot een onderdeel van een sluitende definitie. Daarnaast bestaat de kans dat bepaalde 'rode vlaggen' wellicht de status van contra-indicatie krijgen toebedeeld. Als er bijvoorbeeld een conflict is over schulden of andere financiële kwesities dan kan het géén erekwesitie zijn. Het is niet wenselijk om in de fase van vroegherkenning ruimte te bieden aan deze overwaarding van 'rode vlaggen', omdat daardoor de weg naar verdere analyse wordt geblokkeerd. Het behoeft geen extra uitleg dat een dergelijke ontwikkeling gevaarlijk is.

Bij een terugblik op de zaken uit 2006 diende dus een reconstructie te worden gemaakt van de afwegingen op grond waarvan betrokken politieambtenaren specifieke zaken als mogelijke vormen van eer gerelateerd geweld hebben aangemerkt. Dit geldt met name voor het type vlaggen rond de sociale context, waarvan hiervoor al werd aangegeven, dat die ‘ingelezen’ moeten worden. Aangezien het bijzonder moeilijk is om voor een groot aantal zaken retrospectief te bepalen hoe individuele politiemedewerkers de aanwezigheid van ‘rode vlaggen’ hebben beoordeeld, zijn alle documenten uit de bestudeerde dossiers, die van een oudere datum zijn, dan de binnenkomst bij de Unit MEP opnieuw bestudeerd. De oudste stukken in de dossiers zijn in deze het meest relevant omdat het immers om de eerste indruk van een zaak gaat. Zo is het zeker de moeite waard om kennis te nemen van de eerste registraties in politieke basissystemen als Genesys, X-Pol en BPS. Via deze systemen maken zaken immers hun ‘debuut’ in de wereld van de politieke informatie. Het bijvoorbeeld in een later stadium geschreven rapport van een getuige-deskundige onderzoeken op de aanwezigheid van deze vlaggen zou vanuit deze optiek weinig zinvol zijn. Dit betekent overigens ook dat de analyse van de toekenning van ‘rode vlaggen’ in essentie grotendeels gebaseerd is op casuïstiek uit het verzorgingsgebied van politie Haaglanden. In 2006 was de query immers nog niet in andere regio’s – met uitzondering van Zuid-Holland-Zuid - in gebruik. Daarnaast waren niet in alle externe dossiers deze oudere stukken, zoals dagrapporten, bijgevoegd.

Bij de bestudering van deze eerste stukken hebben twee vragen centraal gestaan: kunnen de in de pilotperiode onderkende ‘rode vlaggen’ herkend worden en kunnen nieuwe vlaggen aan de bestaande sets worden toegevoegd? De antwoorden op deze vragen leiden tot een derde belangrijke vraag: hoe zag in 2006 de ‘vertaling’ van ‘rode vlaggen’ in door de query te selecteren maatklassen er uit en zijn bijstellingen wenselijk?

4.4 ‘Rode vlaggen’ in de praktijk

In de pilotperiode zijn verschillende ‘rode vlaggen’ onderscheiden, die als waarschuwingssignalen kunnen worden gezien. Deze vlaggen kunnen thematisch worden herleid naar drie velden: ten eerste aanleidingen tot eerschending, ten tweede vormen van eerherstel en ten derde kenmerken en achtergronden van eercodes. In het nu volgende wordt eerst nagegaan in hoeverre deze vlaggen in de casuïstiek uit 2006 herkend zijn. Daarnaast wordt stil gestaan bij de vraag of eventueel nieuwe vlaggen zijn herkend en of andere aanpassingen aan te raden zijn. Aan het einde van deze paragraaf wordt uitvoerig stil gestaan bij de relatie tussen ‘rode vlaggen’ en de query. Ook met betrekking tot de query wordt de vraag behandeld of wijzigingen wenselijk zijn.

Soorten vlaggen: aanleiding tot conflicten

Sommige vlaggen hebben betrekking op de aanleiding tot een mogelijke eerzaak, de eerschending. In de pilotperiode zijn de volgende vlaggen in beeld gekomen:

- *Bekende vormen van aanvallen op eer*

In het geval van (gewelddadige) provocaties, bedreigingen, beledigingen en beschimpingen kunnen mensen zich letterlijk in hun eer en goede naam aangetast voelen. Roddel en smaad kunnen als een eerschending worden opgevat. Boze woorden hoeven lang niet altijd in het openbaar te worden geuit. Een eerschending kan ook ontstaan, wanneer voor de betrokkenen pijnlijke verhalen bij andere mensen terecht komen, die door de betrokkenen tot de outgroup worden gerekend.

- *Conflicten tussen betrokkenen als mogelijke aanleiding tot eerschending*

Eer wordt op vele wijze gevoeld en beleefd. Uiteenlopende meningen (of dat nu gaat over seksueel gedrag of zakelijke afspraken) die resulteren in conflicten, kunnen een voedingsbodemp zijn voor het zich aangetast voelen in zijn of haar eer.

Uit de vorige paragraaf is gebleken dat het merendeel van de in 2006 bij de Unit MEP binnengekomen zaken onder de noemer 'bedreiging' werd geplaatst. Het volgende voorbeeld laat zien hoe bedreigingen hand in hand kunnen gaan met beledigingen:

Casus: Telefonische beledigingen

Een man uit Turkse kring maakt bij de politie bekend dat hijzelf, zijn familie en zijn aanstaande schoonfamilie telefonisch worden lastig gevallen. De toon van de berichten is niet alleen dreigend, maar ook beledigend. Zo wordt door de onbekende stem onder meer gezegd 'jullie hebben geen eer' en '[de betrokken man] heeft een kind bij mij.'

Daarnaast werd in de politieke informatiesystemen regelmatig gewag gemaakt van roddel en achterklap. Burgers gaven onder meer aan dat zij zich in hun goede naam voelden aangetast doordat verhalen in de wereld werden gebracht die te maken hadden met besmetting met geslachtsziekten, het plegen van abortus, het onderhouden van buitenechtelijke relaties, het aangaan van seksuele contacten tegen betaling en het hebben van schulden. Infame verhalen werden niet alleen

mondeling doorgebriefd, maar het kwam ook voor dat deze via internet werden verspreid.

De door politieambtenaren opgetekende en door de query geselecteerde informatie stond bij wijze van spreken bol van verwijzingen naar conflicten van allerlei omvang en aard. In paragraaf 2.1 is kort aangegeven hoe in grote lijnen met het begrip eer ten tijde van de pilot is omgegaan. Er is uitgegaan van een ruime invulling (schema 1.4 in het eerste hoofdstuk, waarbij met name gelet is op vormen van (dreigend) geweld door burgers, die het heft in eigen handen nemen). Bij aanleidingen tot conflicten is weliswaar rekening gehouden met de accenten uit de werkdefinitie, maar is niet al te scherp aan de grenzen van deze definitie vast gehouden. In principe is, als 'rode vlag' en in de query, elke grond voor twist interessant. Veel meningsverschillen gingen over zedelijke opvattingen, zoals de volgende drie voorbeelden laten zien.

Casus: Het verboden gesprek

Een medewerker van een onderwijsinstelling benadert de politie omdat deze zich zorgen maakt over een leerlinge van Marokkaanse afkomst. Het meisje wordt thuis frequent geslagen. Tijdens de vakantie in Marokko werd zij mishandeld, toen haar vader haar op straat met een jongen zag praten.

Casus: Omstreden trouwplannen I

Een man en vrouw van Turkse afkomst zijn vastbesloten om met elkaar te trouwen. De familie van de vrouw ziet het voorgenomen huwelijk echter niet zitten. De vader bedreigt de geliefden.

Casus: Omstreden trouwplannen II

Een stel meldt zich aan een politiebureau omdat het zich bedreigd voelt. Beiden hebben gearrangeerde huwelijken met andere partners gesloten, maar ze zijn op elkaar verliefd geworden en er samen vandoor gegaan. Op dit moment is de vrouw zwanger. Zij is onder andere door haar vader bedreigd. Familieleden uit Turks-Koerdische kringen zijn uit Duitsland overgekomen om het stel te zoeken.

Daarnaast kwamen andere bronnen voor conflicten in beeld, bijvoorbeeld de verdeling van de opbrengst van een hazelnootboomgaard, die deel uitmaakte van een erfenis. Het volgende voorbeeld behelst eveneens een ‘zakelijk conflict’.

Casus: Geleende spullen

Een Zuid-Amerikaanse man leent aan een andere Zuid-Amerikaan een DVD-speler uit. Als het geleende goed niet wordt teruggegeven, ontstaat een fikse ruzie. De man, die het apparaat heeft uitgeleend wordt door de ander met de dood bedreigd. De bedreiger voegt aan zijn woorden de opmerking toe, dat hij al eens eerder iemand heeft doodgeschoten. Om zijn woorden kracht bij te zetten maakt hij met zijn handen schietende bewegingen. De eigenaar van de DVD-speler neemt de bedreiging zeer serieus. In een gesprek met de politie geeft hij aan dat hij ‘zich voorbereidt’ op te verwachten problemen. Verder deelt hij mee dat hij in het verleden zelf ook al eens met een vuurwapen heeft geschoten.

Tot slot wordt hier ter illustratie een casus gepresenteerd, waarin weliswaar zedelijke aspecten een belangrijke rol spelen, maar daarnaast religieuze discussiepunten een factor van belang zijn.

Casus: Religieuze meningsverschillen

Een gelovige Pakistaanse vrouw verschilt met haar man van mening ten aanzien van enkele religieuze opvattingen. Eén van de twistpunten is dat de man er van overtuigd is dat hij naast haar nog andere vrouwen zou kunnen hebben. Voor de Pakistaanse is dat echter onaanvaardbaar. Pogingen van zijn familie om de vrouw op andere gedachten te brengen, hebben geen resultaat gehad. Haar aanhoudende afwijzing ervaart de man als beledigend. Hij bedreigt haar, waarbij hij gebruik maakt van verwijzingen naar religieuze teksten.

De hier genoemde vlaggen, alertheid op bekende vormen van aanvallen op eer en aanleidingen tot conflicten, zijn met terugwerkende kracht te herkennen in de casuïstiek uit 2006. Aanvulling van deze ruime begrippen – aanval op eer en conflict – lijkt niet nodig. Verdieping als het gaat om de aard van de eerschending of het conflict is ondergebracht bij de derde set vlaggen, waarin kenmerken van eercodes

en betrokkenen centraal staan. Daar zal worden teruggekomen op mogelijke aanleidingen tot conflicten.

Soorten vlaggen: vormen van eerherstel

Met betrekking tot vormen van eerherstel werden in de pilotperiode eveneens twee vlaggen onderscheiden:

- *(Veronderstelde) gevolgen van (gewelddadig) eerherstel*

De meest ultieme vorm van eerherstel kent een dodelijke afloop (moord of doodslag of zelfmoord). Er wordt echter lang niet altijd dodelijk geweld toegepast in eergerelateerde zaken. In die zin fungeren ook andere vormen van geweld als 'rode vlag' (bijvoorbeeld mishandeling, stalking of openlijke geweldpleging).

- *Eerherstel hoeft lang niet altijd in Nederland plaats te vinden*

Het is goed mogelijk dat eerherstel (variërend van uithuwelijking, verstoting tot en met moord) in het land van herkomst plaatsvindt. Om die reden kunnen ontvoering, wederrechtelijke vrijheidsberoving en vermissing ook als 'rode vlag' fungeren.

Gewelddadige incidenten kwamen veelvuldig in beeld. In feite is deze 'rode vlag' het meest eenvoudig met behulp van de query te herkennen, omdat (dreigend) geweld als mogelijke indicator voor een erekwestie overeenkomt met het juridische begrip geweld, dat een belangrijke maatklasse is in Genesys.

De volgende voorbeelden laten zien, dat geweld als waarschuwingssignaal wordt begrepen, als het nog moet plaats vinden, als het actueel is en als het in het verleden een rol heeft gespeeld in het leven van betrokkenen.

Casus: Dreigen met geweld

Een angstige vrouw met een Iraanse achtergrond vertelt bij de politie over de problemen in haar familie: haar ouders hadden beloofd de bruiloft van een oom te financieren. Maar op dit moment zijn haar ouders niet in staat om een praalbruiloft te betalen. De oom en zijn aanstaande vrouw nemen echter geen genoegen met een meer bescheiden trouwerij. De oom heeft vervolgens doodsb bedreigingen geuit.

Casus: Geweld

Er komt een melding binnen dat op een bepaald adres vernielingen zijn gepleegd. Als de politie ter plaatste arriveert, blijkt dat het raam in de woonkamer kapot is. In huis bevinden zich een angstige moeder en dochter van Turkse afkomst. Vermoedelijk is het raam vernield door de ex-vriend van de dochter, die de breuk in hun relatie weigert te accepteren. Zij weten dat niet zeker, omdat zij die nacht niet thuis waren. Ze hadden namelijk al rekening gehouden met een gewelddadige escalatie en hadden elders een onderkomen gezocht.

Casus: Geweldgebruik in het verleden

Een man verschijnt aan de balie met de mededeling dat hij aan het scheiden is. Zijn schoonvader heeft hem met de dood bedreigd. De man aan de balie is bang, omdat zijn schoonvader in het verleden in Turkije ook al eerder iemand gedood zou hebben.

Casus: Delinquente schoonfamilie

Een vrouw van Turkse origine, die in een gewelddadige relatie zit, ziet haar kans schoon om haar partner te verlaten, als deze gedetineerd raakt. Zij vindt elders onderdak. Haar inmiddels ex-partner en zijn familie hebben bedreigingen in haar richting geuit. Als duidelijk is dat hij binnen enkele weken zal vrijkomen, besluiten de mensen, die de vrouw opvang hebben geboden, dat zij haar niet meer in huis willen hebben uit angst voor represailles van de als delinquent bekend staande familie.

Casus: Eerdere veroordeling voor geweld

Een man met een Turkse achtergrond komt aan het bureau en vertelt het volgende: hij is getrouwd en onderhoudt een moeizame relatie met zijn vrouw. Volgens hem pleegt zij regelmatig overspel. Hij wil echter niet scheiden. In het verleden heeft hij zijn vrouw al eens gestoken en daarvoor is hij ook veroordeeld en gedetineerd geweest.

Verder is in relatie tot eerherstel aangegeven dat dit niet noodzakelijkerwijs in Nederland hoeft plaats te vinden. Ontvoeringen, wederrechtelijke vrijheidsberovingen of vermissingen zouden daarop kunnen duiden. Dergelijke voorbeelden werden eveneens in het materiaal uit 2006 gevonden (zie ook tabel 4.2). In de volgende casus lijkt het in eerste instantie om een vermissing te gaan, maar bij nader inzien blijkt toch iets anders aan de hand te zijn:

Casus: De vermeende vermissing

Een Afghaanse man belt de politie met de boodschap dat zijn vrouw is verdwenen. Hij denkt dat zij door een man ontvoerd is, die haar in het verleden gestakt heeft. Later op de dag wordt de vrouw in kwestie huilend op straat aangetroffen. De vrouw blijkt niet naar huis te willen en wordt ondergebracht op een opvangplek. Haar man wordt niet verteld waar de vrouw verblijft.

Het volgende voorbeeld betreft vraagtekens, die burgers plaatsen bij een kwestie, die zich in het buitenland heeft afgespeeld.

Casus: Een ongeluk in het buitenland

Tijdens een vakantie in Turkije krijgt een echtpaar een ongeluk in het verkeer. De vrouw overleeft dit niet. Bij haar familie blijven twijfels bestaan omtrent de toedracht van haar dood. Zij beschikken over aanwijzingen dat opzet in het spel was.

Met name het geweldsaspect wordt goed herkend in de politieke informatie. Achteraf gezien blijkt dat het goed mogelijk is om in de zaken uit 2006 mogelijke sporen te vinden, die duiden op een eventuele conflictbeslechting buiten Nederland. Wat betreft dit laatste punt lijken geen aanvullingen van 'rode vlaggen' nodig. Van geweld of de angst daarvoor is in politieke informatiesystemen echter meer neerslag te vinden dan uitsluitend beschrijvingen van voorvallen. Er kunnen nog twee waarschuwingssignalen onderscheiden worden, die alert maken op (dreigend) geweld:

- *Alertheid op historie: eerdere politiecontacten en verwijzers*

Uit sommige mutaties werd na lezing meteen duidelijk dat de politieambtenaar, die verslag heeft gelegd, betrokkenen of anderen uit hun sociale omgeving eerder beroepshalve heeft meegemaakt. Er hoeft uiteraard geen samenhang te bestaan tussen het eerdere en het actuele incident, maar het kan mogelijk ook om een conflict met een slepend karakter gaan. In het vorige hoofdstuk is er voor gepleit om goed in kaart te brengen hoe een mogelijke erkestie zich in eerste aanleg bij een Nederlandse instantie aandient, aangezien dergelijke informatie verder inzicht in een casus biedt. Zo kunnen in principe hulpvragen van de vrouwenopvang ook begrepen worden als een indicator voor (dreigend) geweld.

- *Verzoek om geheimhouding politiecontact*

Het komt dikwijls voor dat burgers contact zoeken met de politie en vervolgens de behandelend politieambtenaar op het hart drukken vooral dit contact geheim te houden, omdat zij vrezen voor de reactie van mensen uit hun sociale omgeving. In dit verband kan onder meer gedacht worden aan de in hoofdstuk 2 besproken casus 'Briefje over de balie'. De onderstaande casus illustreert dit eveneens.

Casus: Geheim contact met de politie

Een vrouw van Irakese origine neemt in het geheim contact op met de politie om een probleem voor te leggen: zij wil scheiden, maar haar man bedreigt haar om die reden met de dood. Zij geeft met klem aan dat haar man absoluut niet aan de weet mag komen dat zij met deze informatie naar de politie is gegaan.

Soorten vlaggen: kenmerken van eercodes en achtergronden van betrokkenen

De laatste set 'rode vlaggen' heeft te maken, met meer algemene kenmerken van eercodes en achtergronden van betrokkenen.

- *Woorden, die naar eer verwijzen*

Een bekend voorbeeld van cultureel bepaalde opvattingen ten aanzien van eer en trots is gelegen in het machismo of in de Turkse begrippen namus en eref. Als dit soort woorden door betrokkenen gebruikt worden, is dit een belangrijke aanwijzing dat eer in het spel is.

- *Sociale achtergronden betrokkenen*

Uit de literatuur komt naar voren dat betrokkenen vaak in traditionele verhoudingen leven waar het grote familieverband centraal staat.

Opvallend is ook een relatief lage sociaal-economische positie, met als kenmerk een laag opleidingsniveau en een zwakke positie op de arbeidsmarkt.

- *Grote afhankelijkheid van het individu ten opzichte van de gemeenschap*

Wanneer een individu op hechte wijze verbonden is met een bepaalde gemeenschap, kan spanning ontstaan indien het individu gedrag vertoont of opvattingen heeft, die buiten de normen van de eigen gemeenschap vallen. Dit verschil in gedrag en/of opvattingen zou als een eerschending kunnen worden opgevat.

- *Houding en emoties van betrokkenen*

Eerzaken gaan doorgaans gepaard met heftige emoties. Door hierop alert te zijn kan belangrijk inzicht in een casus verkregen worden.

Dit laatste veld met vlaggen is wellicht het meest interessante, maar ongetwijfeld ook het lastigst. De twee hiervoor behandelde velden waren relatief gezien meer concreet. Het identificeren van waarschuwingssignalen, die duiden op de actieve aanwezigheid van erecodes, die eigenrichting stimuleren, is vele malen moeilijker en vereist een buitengewoon genuanceerd gebruik. Als het bijvoorbeeld gaat om woorden, die naar eer verwijzen, dan is enige voorzichtigheid op zijn plaats. Het is namelijk nog maar de vraag of betrokkenen die terminologie zelf zo gebruiken, want die bewoordingen zijn dikwijls taboe. Alertheid is dus op zijn plaats als in mutaties van de politie letterlijk woorden als 'eer', 'eerwraak' of 'namus' worden gebruikt. Hebben betrokken burgers letterlijk zo verklaard of gaat het hier om een goedbedoelde maar overbodige 'vertaling' van een politieambtenaar? De in de pilotperiode benoemde vlag met betrekking tot de sociaal-economische achtergronden van betrokkenen, blijkt eveneens lastig te hanteren, aangezien er géén harde criteria meegegeven kunnen worden met betrekking tot de kenmerken van die achtergronden. Bij erekwesties kunnen bijvoorbeeld zowel hoog- als laagopgeleiden betrokken zijn. Bovendien is voor politieambtenaren de mate van 'traditioneelheid' vaak moeilijk in te schatten. Het is niet uitgesloten dat achter een fraai maatpak en een vlotte bril archaïsche opvattingen over zaken als man-vrouwverhoudingen schuil gaan. Omgekeerd hoeft een moslima, die een hoofddoek draagt geen 'onderdrukte vrouw' te zijn, maar kan het evengoed om een hoogopgeleide vrouw gaan, die beslist een eigen kijk op de wereld heeft. Om dus daadwerkelijk tot gefundeerde uitspraken over de denkwereld van een individu te komen, is meer kennis nodig. Voor de rol van emoties geldt in principe hetzelfde: er is géén vastomlijnd kader dat aangeeft hoe mensen ideaaltypisch in een erekwestie zouden moeten reageren. Getoonde emotie kan iets zeggen over de intentie van de beleving van een conflict. Maar 'harde feiten' zijn moeilijk af te leiden uit een inschatting van de emotionele staat.

Beter hanteerbaar in de praktijk is de derde vlag, die zich als waarschuwingssignaal richt op de mate van afhankelijkheid tussen individu en gemeenschap. Het gaat hier om een dynamische benadering, die overigens goed past bij de in de derde bijlage opgenomen schematische weergave van mogelijke eerschendingen in de relationele context afgezet tegen de levensloop. In de levensloop krijgt een ieder in elke cultuur te maken met een aantal 'rites de passage'. Dit zijn overgangsrituelen, die mensen doormaken als ze op een kruispunt in hun leven staan. Het gaat bijvoorbeeld om het sluiten van een huwelijk of de opname in religieuze kring. De vraag is echter hoeveel ruimte een gemeenschap een individu toestaat om zelfstandig (afwijkende) keuzes te kunnen maken. De 'individuen op kruispunten' springen als het ware uit de politiegegevens. Zie bijvoorbeeld de hiervoor beschreven casus 'het verboden gesprek'. De puberteit is bij uitstek een levensfase, waarin jonge mensen grenzen verkennen, die door familie bewaakt worden. Het kan echter ook om conflicten in andere fasen in de levensloop gaan, zoals de geboorte van buitenechtelijke kinderen, het kiezen van een partner uit een andere etnische groep, van een ander geloof of van dezelfde sekse.³⁷ Met name rond huwelijk en scheiding dient zich regelmatig casuïstiek aan:

Casus: De uithuwelijking

Een medewerker van een zorginstelling verschijnt aan een politiebureau met de mededeling dat hij zich zorgen maakt om een pupil. Het gaat om een meisje van Turkse afkomst met een verstandelijke handicap,³⁸ dat door haar familie is uitgetrouwd aan een illegaal in Nederland verblijvende man.

37 *In recent onderzoek van het SCP wordt aandacht besteed aan de sociale acceptatie van homoseksuelen in Nederland. Een meer algemene observatie is dat misschien verwacht wordt dat met name homoseksualiteit in de eigen omgeving problematisch is, met name uitingen van homoseksualiteit in het openbaar negatieve gevoelens oproepen. Verder komt naar voren dat verschillende etnische groepen andere opvattingen hebben ten aanzien van seksuele voorkeur: autochtone stedelingen, gevolgd door mensen van Surinaamse afkomst en in mindere mate personen van Antilliaanse afkomst staan het meest positief ten opzichte van homoseksualiteit. In dit onderzoek staan mensen van Turkse origine gevolgd door respondenten met een Marokkaanse achtergrond relatief het meest negatief ten opzichte van homoseksualiteit (Keuzenkamp, 2007).*

38 *In 2007 verschenen in de media berichten over problemen met betrekking tot verstandelijke beperkingen in allochtone kringen. Het probleem bevindt zich in de taboesfeer en wordt als een factor van invloed gezien als het gaat om het ontstaan van delinquent gedrag. Zie bijvoorbeeld het interview met Aysel Disbudak, de directrice van Unal Zorg in de Volkskrant van 29 september 2007, het vraaggesprek met Indra Boedjarath, psychologe bij het interculturele gezondheidscentrum Mikado in Trouw van 27 oktober 2007 en het op 3 september 2007 geplaatste artikel van Fadoua Bouali op www.volkskrantblog.nl. Zie ook het rapport van het RIVM over de kinderwens van stellen, die een verwantschapshuwelijk hebben gesloten (Waelput et al., 2007).*

Casus: Het tweede huwelijk

Een vrouw met een Marokkaanse achtergrond komt met haar echtgenoot, die van oorsprong uit het Midden-Oosten komt, aan het bureau. Het echtpaar voelt zich bedreigd door een neef van de vrouw, die niet accepteren kan dat zijn nicht gescheiden is van haar eerste man en bovendien ook nog met een niet-Marokkaan voor de tweede maal getrouwd is.

Casus: De niet geaccepteerde scheiding

Een man van Turkse afkomst verschijnt aan de balie van een politiebureau. Hij vertelt dat hij meer dan tien jaar geleden via uithuwelijking is getrouwd. Het was echter geen gelukkig huwelijk omdat hij en zijn vrouw niet van elkaar hielden. Inmiddels zijn zij officieel gescheiden. Zijn voormalige schoonfamilie weigert deze breuk te accepteren en wil dat de relatie wordt voortgezet. De man wil niet meer terug in dit huwelijk en wordt nu bedreigd door familieleden van zijn ex-vrouw.

Casus: De scheiding

Aan het bureau verschijnen twee broers, van origine uit het Midden-Oosten. Zij vertellen dat ze zich zorgen maken over hun zus. Zij is getrouwd en heeft kinderen. Van haar man mag ze op bepaalde tijdstippen het huis verlaten om boodschappen te doen, maar verder is het haar niet toegestaan de woning te verlaten. Ze wil graag scheiden. Haar man reageert agressief op dit voorstel. Onlangs heeft hij aangeven in het land van herkomst de echtscheidingsprocedure in te willen zetten. De vrouw en haar broers vrezen echter dat daar aangekomen haar paspoort wordt afgenomen en zij dus wordt achtergelaten.

Casus: Op zichzelf wonen

De familie van een gescheiden Irakese vrouw is het er niet mee eens dat zij met haar zoon alleen woont. Volgens de familie zijn er voor haar twee opties: of zij sluit een nieuw huwelijk, of zij komt weer bij haar familie wonen.

Samengevat komt het er op neer dat op dit laatste veld, waarop 'rode vlaggen' zijn onderscheiden, geen voorstel wordt gedaan voor toevoegingen, maar vooral een pleidooi gehouden wordt voor een genuanceerd gebruik van deze indicatoren. Het meest bruikbaar in de praktijk is de alertheid op het herkennen van belangrijke momenten in het leven van burgers (rites de passages) en het draagvlak voor eigen keuzes.

Relatie met de query

In het onderstaande schema is aangegeven welke maatklassen in 2006 door de query werden geselecteerd, waarbij naar sporen van aanleidingen tot conflicten werd gezocht.³⁹ Het gaat in hoofdzaak om maatklassen, die naar geweld wijzen, optreden van de politie en kwesties die onmiskenbaar een openbaar karakter hebben. Voorgesteld wordt om deze selectie aan te vullen met maatklassen, die wijzen naar ingrijpende ervaringen, waarbij in de praktijk is gebleken, dat burgers soms zinnen op wraak. In dit verband kan bijvoorbeeld gedacht worden aan nabestaanden van een slachtoffer dat bij een ongeluk om het leven is gekomen. Daarnaast wordt voorgesteld een maatklassen op te nemen die gerelateerd zijn aan incidenten met een publiek karakter, zoals bijvoorbeeld demonstraties: zodra conflicten zich in de openbaarheid afspelen is de geest als het ware uit de fles en kan bij betrokkenen het gevoel ontstaan dat zij het recht in eigen handen moeten nemen. Tot slot blijkt bij navraag onder dagelijkse gebruikers van de query dat bepaalde maatklassen, die in 2006 door de query werden geselecteerd, praktisch geen relevante casuïstiek aan het licht hebben gebracht. Het gaat hier onder andere om meined. Probleem bij meined is dat burgers, die bij de politie verklaren dat niet onder ede doen. Dat wil zeggen dat meined pas ter terechtzitting speelt. In verband met vroegherkenning van mogelijke eierzaken is deze maatklasse dus niet zo relevant. Het opgeven van een valse naam en vernieling en openlijke geweldpleging hebben dikwijls betrekking op incidenten in en rond het openbaar vervoer. Straatbranden duiden doorgaans op vandalisme.

39 In tabel 4.4 tot en met tabel 4.9 wordt min of meer per rode vlag een aantal door de query geselecteerde maatklassen weergegeven. Bijna alle maatklassen zijn benoemd, voor een volledig overzicht wordt verwezen naar bijlage 1. Voor alle duidelijkheid: bepaalde maatklassen kunnen een indicator zijn voor de aanwezigheid van verschillende vlaggen of signalen, die op eer als vermoedelijk motief duiden. De hier gepresenteerde tabellen geven dus een globale indruk van de manier waarop toch enigszins abstracte vlaggen 'vertaald' zouden kunnen worden binnen de context van een politieel informatiesysteem.

Schema 4.4

Relatie tussen 'rode vlaggen' en de query: aanleiding tot conflicten

Soort 'rode vlag'	Door de query geselecteerde maatklassen in 2006	Voorstel voor aanvulling	Voorstel voor verwijdering
Aanleiding tot conflict	Aanhouding, afpersing, bedreiging, belediging, mishandeling, openlijk geweld tegen personen, vecht/steek/schietpartij, moord en doodslag, (poging tot) zelfdoding, moeilijkheden binnen/buiten, ruzie binnen/buiten, geweld binnenshuis, stalking, relatieproblemen binnen/buiten, burengerucht, ontvoering/vrijheidsbeneming, chantage, valse aangifte of klacht, discriminatie, gijzeling, huis/lokaalvrede breuk, vernieling/openlijke geweldpleging, hulpverlening, (illegale/ongewenste) vreemdelingen, mensenhandel, info/vergunning publieke evenementen, samenscholing, openbaar gezag, openbare orde, opruiing, zeden.	Aanrijding met dodelijke afloop, aanrijding met lichamelijk letsel, agressie, brand in bedrijf, demonstraties, overige info demonstratie, incest.	Meineed, opgeven valse naam, straatbrand, vernieling/openlijke geweldpleging in het openbaar vervoer.

Een 'bijzonder soort' conflicten zijn die tussen burgers en politie. Met betrekking tot deze 'rode vlag' zijn geen verdere aanvullingen wenselijk. Er kan wel een aantal maatklassen uit de query worden verwijderd om hierboven al genoemde redenen.

Schema 4.5

Relatie tussen 'rode vlaggen' en de query: aanleiding tot conflicten met de politie

Soort 'rode vlag'	Door de query geselecteerde maatklassen in 2006	Voorstel voor aanvulling	Voorstel voor verwijdering ⁴¹
Aanleiding conflict met de politie	Aanhouding, aanwenden van geweld, assistentie collega, belemmering ambtshandeling, bemiddelingen, discriminatie, niet voldoen aan een bevel .of vordering, wederspanningheid/verzet, openbaar gezag, samenscholing.	-	Meineed, opgeven valse naam.

40 Zie de uitleg bij schema 4.4.

Een aanzienlijk deel van de door de query geselecteerde maatklassen kan duiden op pogingen tot gewelddadig eerherstel. Voorgesteld wordt om deze aan te vullen met maatklassen, waarvan al eens is gebleken dat het om incidenten gaat, die wraakgevoelens bij betrokkenen op kunnen roepen. Het gaat hier onder meer om (de in schema 4.4 al genoemde maatklassen) aanrijding met dodelijke afloop of lichamelijk letsel, brandstichtingen in bedrijven en incest. Daarnaast wordt geadviseerd om ook maatklassen toe te voegen, die duiden op openbare orde en daarmee wellicht op conflicten in de openbaarheid. Het gaat dan bijvoorbeeld om demonstraties.

Schema 4.6

Relatie tussen 'rode vlaggen' en de query: poging tot eerherstel

Soort 'rode vlag'	Door de query geselecteerde maatklassen in 2006	Voorstel voor aanvulling	Voorstel voor verwijdering ⁴¹
Poging tot eerherstel	Aanhouding, afpersing, bedreiging, belediging, mishandeling, openlijk geweld tegen personen, vecht/steek/schietpartij, moord en doodslag, (poging tot) zelfdoding, bemiddelingen, moeilijkheden binnen/buiten, ruzie binnen/buiten, geweld binnenshuis, stalking, relatieproblemen binnen/buiten, burengerucht, ontvoering/vrijheidsbeneming, chantage, valse aangifte of klacht, gijzeling, huis/lokaalvrede breuk, vernieling/openlijke geweldpleging, hulpverlening, (illegale/ongewenste) vreemdelingen, mensenhandel, info/vergunning publieke evenementen, samenscholing openbaar gezag, openbare orde, opruiing, zeden.	Aanrijding met dodelijke afloop, aanrijding met lichamelijk letsel, brand in bedrijf, demonstraties, overige info demonstratie, incest.	Meineed, opgeven valse naam, straatbrand, vernieling/openlijke geweldpleging in het openbaar vervoer.

In 2006 werd door de query met name geselecteerd op maatklassen, die verwijzen naar gewelddadige incidenten. Daar zijn enkele aanvullingen mogelijk. Een aantal maatklassen kan uit de query worden verwijderd. Een deel van deze wijziging is bij schema 4.4 al besproken. Hier wordt verder de suggestie gedaan om handel in wapens en munitie uit de elektronische zoekslag te halen, daar mutaties in deze maatklasse doorgaans verwijzen naar handel in de sfeer van zware of georganiseerde criminaliteit en dikwijls niet lijken te duiden op casuïstiek waarin het om (dreiging met) geweld gaat.

⁴¹ Zie de uitleg bij schema 4.4.

Schema 4.7

Relatie tussen 'rode vlaggen' en de query: toepassen van geweld

Soort 'rode vlag'	Door de query geselecteerde maatklassen in 2006	Voorstel voor aanvulling	Voorstel voor verwijdering
Toepassen van geweld	Aanhouding, bedreiging, mishandeling, mishandeling, openlijk geweld tegen personen, vecht/steek/schietpartij, moord en doodslag, (poging tot) zelfdoding, moeilijkheden binnen/buiten, geweld binnenshuis, stalking, relatieproblemen binnen/buiten, ontvoering/vrijheidsbeneming, vernieling/openlijke geweldpleging, bezit/gebruik/handel wapens en munitie, bommelding, brand, explosie, ontploffing, burengerucht, lijkvinding (on)natuurlijke dood.	Agressie.	Handel wapens en munitie, vernieling/openlijke geweldpleging in het openbaar vervoer.

In de query worden ook maatklassen geselecteerd, die duiden op onduidelijkheid met betrekking tot de situatie, waarin mensen verkeren, zoals bijvoorbeeld een vermissing. Op dit terrein zijn verder geen voorstellen voor bijstelling van de query.

Schema 4.8

Relatie tussen 'rode vlaggen' en de query: onduidelijkheid met betrekking tot betrokkenen

Soort 'rode vlag'	Door de query geselecteerde maatklassen in 2006	Voorstel voor aanvulling	Voorstel voor verwijdering
Onduidelijkheid omtrent betrokkenen	Bewoner geeft geen gehoor, gevonden/onwel/vermist persoon.	-	-

Niet alleen in de pilotperiode maar ook daarna is gebleken dat aandacht in politiek en media in politiekringen ertoe kan leiden dat fenomenen, die als 'cultureel' zijn bestempeld, zoals eer gerelateerd geweld, in verband worden gebracht met processen van radicalisering en terreur. In theorie is bij wijze van spreken géén enkel verband ondenkbaar, maar om zeker te zijn dat mogelijke erekwesties niet ten onrechte onder de noemer 'terrorisme' worden gebracht, blijft het wenselijk om ter controle toch ook op deze maatklasse te selecteren. Verder wordt hier voorgesteld om ter controle op maatklassen te selecteren, waarbij gestoorde personen in beeld komen. Het is mogelijk dat 'vreemd gedrag', dat misschien te verklaren valt vanuit een eermotief, ten onrechte als 'gestoord' is gelabeld. Bij de

uitvoerige beschrijving van de checklist (Janssen, 2006 B) is aangegeven dat het niet wenselijk is dat vrijwilligers van slachtofferhulp een rol spelen in complexe erekwesties. Om die reden wordt hier tot slot voorgesteld om te controleren of er zich in de politie registraties gericht op slachtofferhulp mogelijke erekwesties bevinden.

Schema 4.9

Relatie tussen 'rode vlaggen' en de query: controle

Soort 'rode vlag'	Door de query geselecteerde maatklassen in 2006	Voorstel voor aanvulling	Voorstel voor verwijdering
Controle	Terrorisme.	Gestoord persoon, slachtofferhulp.	-

In de nabije toekomst zal de Nederlandse politie overstappen op het gebruik van één bedrijfsprocessensysteem. Dat betekent dat het Haaglandse Genesys zal verdwijnen. De tijd zal leren of het in de operationele politiepraktijk nog zinvol wordt gevonden om de hier voorgestelde wijzigingen door te voeren in de query voor Genesys. Welk systeem hierna ook komt, essentieel blijft dat op uiterst gedetailleerde wijze naar een vertaling van 'rode vlaggen' in de query wordt gezocht.

7. w

recht

ringving

duimen gelijktijdig geplaatst
duim rechts

d rechts vier vingers

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt eerst aan de hand van een korte samenvatting van de belangrijkste bevindingen uit de vorige hoofdstukken een aantal concluderende opmerkingen gemaakt. In de tweede paragraaf wordt op basis van die bevindingen een aantal aanbevelingen geformuleerd.

5.1 Samenvatting en conclusies

In het eerste hoofdstuk van dit rapport is aangegeven waarom het moeilijk is om eer gerelateerd geweld te kwantificeren. De praktijk leert dat het lastig is om motieven voor (dreigen met) gewelddadig handelen aan te tonen. Het gaat in feite altijd om een reconstructie achteraf. Om die reden is een pleidooi gehouden om niet direct bij binnenkomst van zaken een etiket als 'eer gerelateerd geweld' te plakken, maar dat moment van labeling te verplaatsen in de tijd, tot het tijdstip waarop meer relevante informatie aanwezig is. Dan kan ook pas geteld worden hoeveel erekwesties in beeld zijn gekomen. Dat neemt niet weg dat ook behoefte bestaat aan kwantitatief en kwalitatief inzicht in de wijze waarop mogelijke eerezaken bij de politie en de Unit MEP binnenkomen (fase A en fase B in schema 1.5). Daarnaast zijn er vragen met betrekking tot verdere analyse van casuïstiek en lessen, die reeds uit in behandeling genomen casuïstiek kunnen worden geleerd (fase C en fase D in schema 1.5). Doel van het onderzoek, waarvan deels in deze rapportage verslag is gedaan, is om op basis van de zaken, die in 2006 bij de Unit MEP zijn binnen gekomen, verder in te gaan op deze thema's. In deze rapportage hebben de volgende vragen centraal gestaan: hoe dienen mogelijke eerezaken zich in eerste aanleg bij de politie aan (fase A) en hoeveel zaken zijn in 2006 bij de Unit MEP gekomen door verwijzing en door gebruikmaking van de query (fase B). In hoofdstuk 2 is stil gestaan bij de vraag hoe zaken zich in eerste aanleg bij de politie aandienen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen zaken, die door de politie zelf worden ontdekt en kwesties, waarop burgers de politie attent maken ('haal- en brengwerk'). Dit onderscheid werd relevant gevonden omdat het belangrijk is enig inzicht te hebben in de vraag of burgers, die om wat voor reden dan ook beducht zijn voor (dreiging met) geweld, de weg naar de politie weten te vinden. Inzicht in de manier waarop de politie op de hoogte raakt van mogelijke eerezaken, biedt informatie over de mate, waarin deze vormen van geweld herkend kan worden. Met betrekking tot 'halen' is aan de hand van voorbeelden duidelijk gemaakt hoe de politie tijdens surveillances, uitvoering van controles en van andere politiewerkzaamheden kan stuiten op mogelijke eerezaken. Bij 'brengwerk' laat de casuïstiek zien, dat burgers die zich bedreigd

voelen, of zich zorgen maken over iemand uit hun omgeving, voor hulp bij de politie aankloppen. Bezorgde betrokkenen komen niet altijd uit familiekring. Het kunnen ook vrienden zijn of professionals, die vanuit hun werk met de betrokkene te maken hebben. Verder is in hoofdstuk 2 aandacht besteed aan interne zaken, dat wil zeggen mogelijke erekwesties, waarbij politieambtenaren betrokken zijn. Die betrokkenheid kan voortvloeien uit situaties in het privé-leven of een resultaat zijn van politieoptreden, waarbij burgers zich in hun eer aangetast voelen. Zowel autochtone als allochtone politieambtenaren kwamen bij de interne zaken in beeld.

Het derde hoofdstuk was gericht op de vraag hoe mogelijk eerzaken in 2006 bij de Unit MEP mogelijke eerzaken binnenkwamen. In totaal betrof het 422 zaken, waarvan zeventig procent uit de politieregio Haaglanden kwam en bijna een vijfde van andere korpsen. Verder brachten met name instellingen voor de vrouwenopvang en de jeugdzorg en de IND zaken en vragen met betrekking tot risico's en gevaarstelling onder de aandacht van de Unit MEP. De samenwerking met deze instellingen kende een meer structureel karakter. Dat gold in 2006 niet voor instituties uit de wereld van het onderwijs. Uit de casuïstiek is wel gebleken dat individuele medewerkers uit het onderwijs zich in geval van zorg zelf rechtstreeks tot de politie hebben gewend. In hoofdstuk 3 zijn wederom kanttekeningen geplaatst bij de interpretatie van cijfers, zoals het getal 422. Er kan niet met zekerheid gesteld worden, dat het hier daadwerkelijk allemaal erekwesties betreft. Bovendien zijn dubbeltellingen mogelijk. Door groot tijdsverloop kunnen twee incidenten, die weliswaar onderling verband houden, als los van elkaar staande zaken begrepen worden. Aangezien de politieadministratie uitgaat van juridische en strafrechtelijke noties, waarbij wordt uitgegaan van individueel gedrag en niet dat van groepen, kan het vóórkomen dat verwickelingen van betrokkenen uit één casus, als aparte zaken staan genoteerd. In 2006 werd de query in het korps Haaglanden en in Zuid-Holland-Zuid gebruikt. Uitgebreid is stil gestaan bij de query in Haaglanden. De query selecteert daar informatie uit Genesys. Dit is een 'levend systeem', dat wil zeggen dat de informatie aan veranderingen onderhevig is. Die wijzigingen hebben invloed op het selectieproces van de query en spelen een rol bij de beperkte mogelijkheden om achteraf een reconstructie te maken van een eerdere toepassing van de query. Om die reden waren de vragen omtrent de functie van de query in 2006 niet eenvoudig te beantwoorden.

In hoofdstuk 4 is uitvoerig ingegaan op het werken met 'rode vlaggen', dat wil zeggen waarschuwingssignalen, die kunnen duiden op de aanwezigheid van eer als mogelijk motief voor geweld. Allereerst is wederom stil gestaan bij het belang van een genuanceerde benadering van vroegherkenning en labeling van mogelijke erekwesties. Het blijft immers een momentopname, waarbij niet altijd duidelijk is hoe mogelijk eer gerelateerd geweld zich verhoudt tot andere fenomenen, zoals huiselijk geweld. Bovendien kunnen in zaken, die zich voor (lijken) te doen als

erekwesties ook andere factoren een rol spelen en bijdragen aan het ontstaan van geweld. In dit verband kan onder meer gedacht worden aan verklaringen uit de hoek van psychologie en psychiatrie.

Circa zestig procent van de zaken, die zich in 2006 bij de Unit MEP aandienden, kwam in beeld als een vorm van bedreiging. Daarnaast leek het bij ongeveer eenvijfde om mishandeling te gaan. Circa veertig procent van de casuïstiek speelde zich af onder betrokkenen van Turkse afkomst. Bijna een kwart had betrekking op zaken in de Marokkaanse context. Lastig bleek het inschatten van de etnische achtergrond van zaken bij binnenkomst bij de Unit MEP. Het probleem is dat dan doorgaans niet voldoende informatie beschikbaar is om de exacte etnische achtergrond aan te kunnen geven. Ten gevolge hiervan ligt waarschijnlijk het aantal interetnische zaken hoger dan nu gezien is. Afgaande op de gegevens uit de administratie leek het volgens grove schatting bij ongeveer eenvijfde van de casuïstiek te gaan om zaken met betrokkenen van verschillende etnische achtergronden. Daaronder bevonden zich ook zaken, waarbij autochtonen betrokken waren.

Wat betreft de systematiek van de 'rode vlaggen' is opgemerkt, dat deze is ontwikkeld op het moment dat er nog geen werkdefinitie beschikbaar was. Binnen de politie is het eerbegrip vervolgens ruimer genomen dan in de later ontstane werkdefinitie, wat overigens niet wil zeggen dat inmiddels in de praktijk geen rekening zou worden gehouden met aandachtspunten uit die definitie. Er zijn in principe drie velden onderscheiden, waarop zich 'rode vlaggen' bevinden: er zijn vlaggen, die kunnen duiden op aanleidingen tot eerschending; daarnaast zijn er vlaggen, die mogelijkwijs een indicatie zijn voor vormen van eerherstel en tot slot is er een veld met vlaggen, die verwijzen naar kenmerken van erecodes en achtergronden van betrokken. In de praktijk lijken de vlaggen op de eerste twee velden het makkelijkst in het gebruik. Dat komt omdat in de query veel incidenten geselecteerd worden, die verwijzen naar vormen van geweld. Al lezende wordt duidelijk dat in de politieke informatie dikwijls melding gemaakt wordt van zaken, die te maken hebben met roddel en smaad. Lastiger te hanteren zijn de vlaggen op het laatste veld. Dat heeft te maken met problemen rond toepassing van culturele kennis. In feite wordt op basis van politie-informatie een cultureel motief 'ingelezen'. Dat is moeilijk, omdat de informatie bij binnenkomst vaak vrij gering is en bovendien de behandelend politieambtenaar ook enige kennis van zaken moet hebben. Voorgesteld is dan ook om niet zozeer alert te zijn op directe verwijzingen naar eer, maar meer te letten op de ruimte, die individuen hebben om hun eigen leven gestalte te geven zonder dat zij door hun sociale omgeving worden teruggefloten.

Tot slot is nagegaan in hoeverre de maatklassen, die in 2006 door de query werden geselecteerd goed overeenkomen met de notie van 'rode vlaggen'. Er zijn suggesties gedaan voor wijzigingen: het is verstandig om bepaalde maatklassen toe te voegen aan het selectieproces, terwijl andere verwijderd kunnen worden. In de

toekomst zal de Nederlandse politie één bedrijfsprocessensysteem in gebruik gaan nemen. Dat betekent dat het Haaglandse systeem Genesys geen lang leven meer beschoren zal zijn. Dat betekent echter niet dat de uitvoerige aandacht, die in dit rapport aan de query in Genesys is besteed, vergeefse moeite is geweest. Ook in nieuw te introduceren systemen wordt immers met maatklassen en vergelijkbare coderingen gewerkt. De belangrijke les is, dat, ook al is de query niet meer dan een grofmazig net, het essentieel is dat op consciëntieuze manier aan een vertaling van een abstracte herkenningmethodiek in een concrete werkwijze wordt gewerkt.

Schema 5.1

Korte samenvatting van antwoorden op de onderzoeksvragen uit hoofdstuk 1

Vragen met betrekking tot:

Fase A

Hoe dienen mogelijke eorzaken zich in eerste aanleg bij de politie aan?

Door betrokken burgers?

Ja, potentiële slachtoffers en ongeruste betrokkenen uit de sociale omgeving weten de weg naar de politie te vinden.

Door ketenpartners?

Ja, met name door instellingen voor vrouwenopvang, jeugdzorg en de IND.

Welk deel van de casuïstiek uit 2006 werd door andere korpsen dan Haaglanden doorverwezen naar de Unit MEP?

Zeventig procent van alle in 2006 bij de Unit MEP binnen gekomen zaken, kwam uit de regio Haaglanden. Ongeveer een vijfde was afkomstig van andere korpsen.

Om wat voor soort zaken lijkt het in eerste aanleg te gaan?

Circa zestig procent kwam binnen als bedreiging. Ongeveer twee procent betrof zaken met een dodelijke afloop (moord, doodslag, zelfmoord).

Fase B

Hoeveel zaken zijn in 2006 bij de Unit MEP gekomen door verwijzing en hoeveel door gebruikmaking van de query?

Deze vraag is lastig te beantwoorden, aangezien de query in 2006 alleen in Haaglanden en Zuid-Holland-Zuid in werking was. Er werd niet standaard geadmistreerd of een zaak met behulp van de query werd herkend. Afgaande op verwijzingen in de dossiers speelde de query in ieder geval bij meer dan de helft van de Haaglandse zaken een rol.

Wat was functie van de query?
Zoekinstrument of controlemiddel?

Deze vraag is lastig te beantwoorden, aangezien niet uit alle dossiers duidelijk werd of de query een rol heeft gespeeld.

Kan op basis van de dossiers uit 2006 worden nagegaan op welke 'rode vlaggen' de medewerkers zijn afgegaan?

Met name de vlaggen, gericht op aanleidingen tot erekwesities en pogingen tot herstel bleken goed hanteerbaar. Lastiger in het gebruik waren vlaggen, die refereerden aan culturele codes. Om die laatste te kunnen toepassen is meer informatie en kennis nodig.

Hoe verhouden 'rode vlaggen' zich tot de selectiecriteria uit de query?

In dit rapport is uitvoerig nagegaan hoe 'rode vlaggen' in 2006 in de Haaglandse query tot hun recht kwamen. Er zijn enkele voorstellen voor wijzigingen gedaan. Hoewel het Haaglandse systeem elders in het land niet gebruikt wordt, laat de uitvoerige beschrijving goed zien dat het belangrijk is dat ook andere korpsen minutieus naar de query kijken.

5.2 Aanbevelingen

Hieronder wordt een aantal aanbevelingen geschetst, die te maken hebben met de inhoud, opbouw en bruikbaarheid van politie dossiers, het gebruik van 'rode vlaggen' en de query, de samenwerking tussen politie en ketenpartners en tot slot met betrekking tot verder onderzoek naar het begrip 'eer'.

Met betrekking tot inhoud, opbouw en bruikbaarheid van politieke dossiers:

- Bij binnenkomst van mogelijke eorzaken is het verstandig om standaard vast te leggen hoe een zaak in eerste aanleg onder de aandacht van de politie is gekomen. Op basis van de gegevens uit 2006 blijkt dergelijke informatie niet van alle zaken te achterhalen. Dit soort informatie is belangrijk omdat daarmee inzicht ontstaat in de mate waarin burgers in staat zijn bij dit soort problemen de weg naar de politie te vinden.
- Extra aandacht voor de etnische achtergronden van betrokkenen wordt aanbevolen. In veel politie-informatie wordt er weinig rekening mee gehouden dat landen van herkomst ook multi-etnische samenlevingen zijn. Bij het maken van een inschatting van een mogelijke eorzaak kan het belangrijk zijn te weten of men bijvoorbeeld met een Koerd of een Turk te maken heeft.
- Doorgaans wordt politieke informatie gelabeld met 'juridische etiketten'. Incidenteel doken in de administratie van de Unit MEP ook 'culturele labels' op, zoals 'gedwongen huwelijk' of 'achterlating'. De juridische labels, bijvoorbeeld 'bedreiging' of 'mishandeling', verdienen de voorkeur: zij verwijzen naar de juridische context in het algemeen en de strafrechtelijke in het bijzonder, waaraan ook de bevoegdheden van de politie en door de rechterlijke macht opgelegde sancties gekoppeld zijn. Bij dit alles neemt waarheidsvinding gebaseerd op geobjectiveerde waarnemingen een centrale plaats in. Bij waarheidsvinding speelt daarnaast het motief, dat cultureel getint kan zijn, een rol. Een verondersteld motief kan immers richting geven aan het proces van waarheidsvinding. In een later stadium bij toepassing van sancties kan een cultureel getint motief een rol spelen bij de straftoemeting. Dit betekent dat culturele labels logischerwijs pas aan het einde van het analyseproces een plaats krijgen. Ook om pragmatische redenen horen culturele labels niet in het begin van een door de politie nog op te starten analyseproces te worden gebruikt. Net als bij eer gerelateerd geweld zijn gedegen achtergrondkennis en goede informatie nodig om daadwerkelijk te kunnen spreken van bijvoorbeeld een gedwongen huwelijk. Om die reden wordt aangeraden om de werkdefinitie, die sterk gericht is op culturele verschijnselen, niet te gebruiken als uitgangspunt voor registratie van binnengekomen mogelijke eerkwesties. In een latere fase van het analyseproces is het wel mogelijk om te kijken in hoeverre de in beeld gekomen zaken, waarvan serieus vermoed wordt dat de factor eer in het spel is, ook te plaatsen zijn binnen de werkdefinitie.
- De door de Unit MEP bijgehouden administratie van binnengekomen zaken kan niet dienen als een registratiesysteem, waarin aard en omvang van eer gerelateerd geweld wordt vastgelegd. In deze administratie zijn namelijk mogelijke eorzaken

verwerkt. De cijfers, die hieruit gegenereerd worden zeggen in feite alleen iets over de 'caseload' en de werkdruk bij de Unit MEP. Voor een registratie, die daadwerkelijk gebruikt kan worden als onderbouwing van uitspraken over aard en omvang is meer informatie nodig. Dat betekent, dat in een dergelijke registratie alleen zaken kunnen worden opgenomen, die uitgebreid zijn geanalyseerd.

Met betrekking tot het gebruik van 'rode vlaggen' en de query:

- Het wordt aanbevolen om bij vroegherkenning zeer voorzichtig te zijn met eerder beschreven vlaggen op het veld kenmerken van eercodes en sociale achtergronden van betrokkenen. Het is nog maar de vraag in hoeverre betrokkenen daadwerkelijk cultureel specifiek jargon gebruiken of dat het hier een toevoeging van een politieambtenaar betreft. Ook is het moeilijk om vaststaande kenmerken van sociale achtergronden van betrokkenen aan te wijzen. Die kunnen namelijk zeer uiteenlopend zijn. Aangeraden wordt om vooral alert te zijn op de ruimte die individuen hebben om in hun leven eigen keuzes te kunnen maken.
- In deze rapportage is uitvoerig stil gestaan bij de Haaglandse query in Genesys. Het verdient aanbeveling dat in de andere politiekorpsen op vergelijkbare structurele wijze wordt nagegaan op welke wijze 'rode vlaggen' het best 'vertaald' kunnen worden in deze elektronische zoekslag. Voorts dienen korpsen zich niet 'rijk te rekenen' met het in gebruik nemen van de query. De query is niet meer dan een hulpmiddel dat in eerste aanleg het zoeken naar mogelijke eierzaken vereenvoudigt. Cijfers, die op basis van de query worden gegenereerd kunnen dus in geen enkel korps begrepen worden als een indicator van de omvang van de problematiek van eer gerelateerd geweld in de eigen regio.

Met betrekking tot samenwerking tussen politie en ketenpartners:

- In 2006 werd niet structureel samengewerkt met instellingen uit het onderwijs. Als het gaat om vroegherkenning vormt het onderwijs voor de politie een zeer interessante partner. Het is aan te raden mogelijkheden voor nadere samenwerking te onderzoeken.
- Ook is het aan te raden om verdere samenwerking te zoeken met instellingen voor geestelijke gezondheidszorg. Ongetwijfeld spelen niet alleen door cultuur ingegeven factoren een rol van betekenis, maar daarnaast ook elementen uit de psychologie en/of psychiatrie.

Met betrekking tot verder onderzoek van het begrip 'eer':

- Het zou de moeite waard zijn om bij wijze van experiment te onderzoeken in hoeverre door toepassing van de query en de 'rode vlaggen' op casuïstiek, waarbij uitsluitend autochtonen zijn betrokken of op andere velden, zoals dat van de georganiseerde criminaliteit, ook eerschending als mogelijk motief voor (dreiging met) geweld in beeld komt. Dit soort onderzoek kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verder ontwikkelen en aanscherpen van de huidige met name culturele invulling van het begrip eer.
- Er is reden genoeg om verder aandacht te reserveren voor interne zaken, dat wil zeggen vormen van gewelddadig eerherstel naar aanleiding van politieoptredens ten opzichte van burgers en in het privé-leven van politieambtenaren. Doel van onderzoek zou moeten zijn meer inzicht in aard en dynamiek van deze kwesties te krijgen. Deze aanbeveling tot nader onderzoek is niet ingegeven door in dit rapport gepresenteerde cijfers – het ging hier immers uitsluitend om 'mogelijke eorzaken', maar door de gedachte dat verwickelingen in het privé-leven (zowel als potentiële verdachte, als slachtoffer of als betrokkene) negatieve consequenties kunnen hebben voor het functioneren van de politie. Daarnaast verdienen ook reacties van publiek op politieoptredens verdere aandacht. Op basis van dit rapport lijkt het wellicht dat deze interne kwesties alleen bij de politie spelen, maar dat komt doordat dit onderzoek gebaseerd is op politiegegevens. Het is logisch te veronderstellen dat zich ook in andere bij eer gerelateerd geweld betrokken beroepsgroepen interne zaken voordoen. Hier wordt in ieder geval aanbevolen dat organisaties en instellingen, die zelf een rol vervullen bij de aanpak van eer gerelateerd geweld (bijvoorbeeld onderwijs, hulpverlening en instituties uit de justitiële keten), een alerte houding aannemen ten aanzien van de betrokkenheid van eigen medewerkers bij mogelijke eorzaken. Daarbij dient nauwlettend te worden bekeken of deze zaken gerelateerd zijn aan de privé-sfeer of te maken hebben met de inhoud van het werk.

Gemeente Den Haag
Dienst Stedelijke Ontwikkeling

DEZE WONING IS OP GROND VAN ART. 125 VAN DE GEMEENTEWET EN ART. 5:28
VAN DE ALGEMENE WET BESTUURSRECHT OP LAST VAN B EN W VAN DEN HAAG
DOOR DE DSO

GESLOTEN EN VERZEGELD

VERBREKING VAN DE VERZEGELING IS EEN MISDRIJF VOLGENS ART. 199 VAN HET
WETBOEK VAN STRAFRECHT

6 Korte vooruitblik op de volgende rapportages

In dit hoofdstuk zal kort worden aangegeven welke onderwerpen aan bod komen in de twee volgende rapportages over de bij de Unit MEP in 2006 binnengekomen casuïstiek. In paragraaf 6.1 worden de centrale onderwerpen uit het tweede en in paragraaf 6.2 uit het derde rapport besproken.

6.1 De tweede rapportage

In het eerste hoofdstuk van dit rapport is in schema 1.5 een overzicht van routing van informatie in 2006 gegeven. In deze eerste rapportage is ingegaan op fase A en fase B in dit proces van informatieverwerking. In de tweede rapportage wordt stil gestaan bij fase C en fase D:

Fase C

In welke zaken zet de Unit MEP een checklist uit?

- Hiervoor is uitgelegd dat een 'rode vlag' niet meer is dan een aansporing om verder onderzoek te verrichten. Het is in theorie denkbaar dat er zaken zijn, die na binnenkomst bij de Unit Mep als niet zijnde eorzaken terzijde worden gelegd. De vraag is hoe vaak dit is voorgekomen in 2006.
- Er zijn in 2006 op basis van 'rode vlaggen' via ketenpartners, de politie zelf of de query zaken bij de Unit MEP binnengekomen, waarvan besloten is dat er een checklist zou worden uitgezet. Om hoeveel en wat voor zaken ging het? Is een aantal van die zaken alsnog ter zijde geschoven als niet behorende tot het takenpakket van de Unit MEP op basis van info uit de checklist?
- Welke vormen van operationele ondersteuning werden door de Unit MEP in deze fase verleend?

Fase D

In welke situaties maakt de Unit MEP gebruik van externe deskundigen?

- Welk deel en wat voor zaken van de in 2006 binnengekomen casuïstiek is eveneens voorgelegd aan een externe deskundige?
- Zijn er na beoordeling door een externe deskundige nog zaken als niet zijnde erkwesities ter zijde geschoven?

Uit de hiervoor gestelde vragen volgt de volgende vraag:

Inmiddels is het LEC in het leven geroepen en daarnaast worden in de verschillende regiokorpsen lokale Units MEP (al dan niet onder een andere naam) ingericht.

Welke gegevens kunnen deze lokale units leveren, op basis waarvan door het LEC een landelijk overzicht kan worden gemaakt inzake de stand van zaken met betrekking tot eer gerelateerd geweld?

- Welke gegevens mag het LEC van een lokale unit verwachten? (bijvoorbeeld het aantal zaken dat via de query in beeld is gekomen? Het aantal aanvragen van ketenpartners? Het aantal uitgezette checklisten?)
- Wanneer, dat wil zeggen in welke fase van het behandelingstraject van een casus - en door wie wordt op een casus het etiket 'eer' geplakt? Gebeurt dit door lokale units of door het LEC?
- Hoe zou een format voor het aanleveren van data door de lokale units aan het LEC er uit kunnen zien?
- Welke cijfers zal het LEC op basis van de binnengekomen data kunnen genereren? (bijvoorbeeld het aantal binnengekomen zaken, het aantal door externe deskundigen verrichte analyses of het aantal keren dat het etiket 'eer' is geplakt.)

6.2 De derde rapportage

In de eerste en tweede rapportage wordt in feite de trechter beschreven uit schema 1.4 uit hoofdstuk 1. In de derde rapportage staat niet meer het proces van informatieverwerking centraal, maar de inhoud van de casuïstiek. Dat betekent echter niet dat de ruim 400 zaken, die in dit rapport zijn genoemd, allemaal in de analyse worden meegenomen. Op dit moment wordt nog bekeken op welke wijze het beste tot een selectie van casuïstiek kan worden gekomen. Ernst en mate van geweld zullen in ieder geval belangrijke factoren zijn bij het proces van selectie. Bij erekwesties gaat het om conflicten. Bij een verdere analyse van casuïstiek dient dan ook stil te worden gestaan bij vragen naar de aanleiding van het conflict, de wijzen waarop betrokkenen getracht hebben of alsnog bezig zijn het probleem uit de wereld te helpen en de achtergronden van de betrokkenen. In het nu volgende worden deze vragen verder uitgewerkt.

Wat is er bekend over de aanleiding van het conflict en de wijzen waarop betrokken burgers tracht(t)en dit conflict op te lossen?

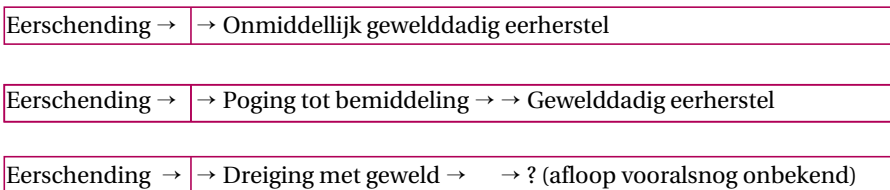
- Wat was de aanleiding tot het conflict (bijvoorbeeld onenigheid naar aanleiding van zaken of zedelijke opvattingen)?
- In hoeverre is een geschonden eergevoel in het geding? Kunnen er ook andere mogelijke motieven voor het (dreigen met) het gebruik van geweld worden ontdekt?

- In welke sociale kring speelt het conflict (bijvoorbeeld in familieverband)?
- Welke concrete handelingen hebben betrokkenen ondernomen om het conflict te beëindigen? Was daarbij al sprake van een gewelddadige oplossing?
- Op welk punt van het conflict kwam de zaak onder de aandacht van de politie (in feite gaat het hier om het bepalen van de plaats in schema twee en drie)?
- Valt het gebeurde binnen de door Ferwerda en Van Leiden (2005) ontwikkelde werkdefinitie?

Op basis van de dossiers uit 2006 zal telkens bij relevante casuïstiek een tijdslijn worden gereconstrueerd (wanneer ontstond het conflict? Op welk tijdstip kwam de zaak bij de politie binnen? Sinds wanneer dreigde er escalatie of vond er concreet geweld plaats? etc.) Op basis van deze tijdslijnen zal getracht worden inzicht te krijgen in de vraag of er wellicht verschillende scenario's denkbaar zijn volgens welke casuïstiek met een gewelddadig karakter verloopt. In de onderstaande figuur zijn ter illustratie drie eenvoudige mogelijkheden weergegeven.

Schema 6.1

Drie mogelijke scenario's voor gewelddadig eerherstel

Teneinde meer zicht te krijgen op het mogelijke motief dat ten grondslag lag aan de casus, zal onder meer gebruik worden gemaakt van stukken waarin betrokkenen zelf aan het woord komen (bijvoorbeeld verslagen van verhoren) en van de analyses van externe (getuige-deskundigen). Daarbij komen de volgende vragen in beeld: spreken betrokkenen zelf letterlijk over 'eer'? Noemen betrokkenen zelf ook andere motieven? Lastig is wel dat er weinig letterlijke transcripties van verhoren met betrokkenen voorhanden zijn; dikwijls worden uitspraken geparafraseerd, dat betekent dat teksten uit verhoren niet zonder meer geschikt zijn voor uitgebreide tekstanalyses. Of: hoe onderbouwen externe deskundigen op basis van de hen verstrekte data en hun eigen ervaring en kennis het al dan niet aanwezig zijn van het motief eer? Antwoorden op deze vragen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan een verdere afbakening van het begrip eer gerelateerd geweld. Een verdere afbakening kan het registreren van dit complexe fenomeen vereenvoudigen.

Achtergronden van betrokkenen

Met betrekking tot de achtergronden van betrokkenen worden de volgende gegevens in kaart gebracht:

- de rol (dader, slachtoffer, of anders)
- geslacht
- leeftijd
- sociaal-economische achtergrond
- burgerlijke staat
- woonomgeving
- nationaliteit/ethniciteit
- verblijfsstatus

Literatuur

Althoff, M. & Haan, W., de, m.m.v. Miedema, S., *Criminaliteitspatronen en criminele carrières van asielzoekers*, Den Haag: Elsevier, 2006.

Anderson, E., *Street wise. Race, class, and change in an urban community*, Chicago: The University of Chicago Press, 1990.

Beke, B.M.W.A., Haan, W.J.M. de & Terlouw, G.J., *Geweld verteld: daders, slachtoffers en getuigen over geweld op straat*, Den Haag: WODC/Beke, 2001.

Bovenkerk, F., *Misdaadprofielen*, Amsterdam: J.M. Meulenhoff b.v., 2001.

Bovenkerk, F., San, M. van & Vries, de S., *Politiewerk in een multiculturele samenleving*, Apeldoorn: LSOP, 1999.

Brants, C.H. & Brants, K.L.K., *De sociale constructie van fraude*, Arnhem: Gouda Quint BV, 1991.

Broekhuizen, J., Raven, J. & Driessen, F.M.H.M., *Positie en expertise van de allochtone politiemedewerker. Op weg naar een volwaardige plaats binnen de politie*, Utrecht: Bureau Driessen Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek, 2007.

Donselaar, J. van, Allochtonen als daders bij racisme en rassendiscriminatie, in: Boog, I., Donselaar, J. van, Houtzager, D., Rodrigues, P.R. & Schriemer, R., m.m.v. Berg, H. van den & Evers, J. (red.), *Monitor rassendiscriminatie 2005*, Landelijk Bureau ter Bestrijding van Rassendiscriminatie / Landelijke Vereniging van Anti Discriminatie Bureaus en Meldpunten / Anne Frank Stichting / Universiteit Leiden, 2006: 159-169.

Eck, C. van, *Door bloed gezuiverd. Eerwraak bij Turken in Nederland*, Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker, 2001.

Ermers, R., *Eer en eerwraak. Definitie en analyse*, Amsterdam: Bulaaq, 2007.

Ferwerda, H. & Leiden, I. van, *Eerwraak of eerge relateerd geweld? Naar een werkdefinitie*. Arnhem: Advies- en Onderzoeksgroep Beke, 2005.

Garssen, M.J., Hoogenboezem, J. & Kerkhof, A.J.F.M., Zelfdoding onder Nederlandse Surinamers naar etniciteit, in: *Tijdschrift voor Psychiatrie*, nr. 6, 2007: 373-381.

Haan, W.J.M. de, Een mond vol tanden. Enkele gedachten over de zin van casuïstische criminologie. *Ontmoetingen. Voordrachtenreeks van het Lutje Psychiatrisch-Juridisch Gezelschap*, 11, 1, 2005: 39-49.

Haar, M. van der, *Ma(r)king differences in Dutch social work. Professional discourses and ways of relating to clients in context*, Amsterdam: Dutch University Press, 2007.

Haket, V., *Veranderende verhalen in het strafrecht. De ontwikkeling van verhalen over verkrachting in het strafproces*, Leiden: NSCR, 2007.

Huis, M. van, Partnerkeuze van allochtonen, in: *Bevolkingstrends*, vierde kwartaal, Voorburg: CBS, 2007.

Janssen, J. et al., *De eerste tussenrapportage pilot 'Eer gerelateerd geweld'*, Den Haag: Politie Haaglanden, 2005 A.

Janssen, J. et al., *Pilot eer gerelateerd geweld in Haaglanden en in Zuid-Holland-Zuid. Tweede tussenrapportage*, Den Haag: Politie Haaglanden, 2005 B.

Janssen, J., Eindrapportage. *Pilot eer gerelateerd geweld in Haaglanden en in Zuid-Holland-Zuid*, Den Haag: Politie Haaglanden, 2006 A.

Janssen, J., *Je eer of je leven? Een verkenning van eierzaken voor politieambtenaren en andere professionals*, Den Haag: Elsevier Overheid, 2006 B.

Janssen, J., Eer als motief, in: *Sekondant*, nr. 6, 2007 A: 40-43.

Janssen, J., Over culturele en andere achtergronden van eerge-relateerd geweld, in: *Tijdschrift voor Criminologie*, nr. 4., 2007 B: 400-406.

Janssen, J., Geweld, in: Stol, W. & Van Wijk, A., *Inleiding criminaliteit en opsporing*, 2008.

Jencks, Ch., The homeless, in: *The New York Review of Books*, 21 april 1994.

Jong, J.D. de, *Kapot moeilijk. Een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsge-drag van Marokkaanse jongens*, Amsterdam: Aksant, 2007.

Keuzenkamp, S., *Monitoring van sociale acceptatie van homoseksuelen in Nederland*, Den Haag: SCP, 2007.

Keygnaert, I. & Timmerman, M., Concise Report: *hidden violence is a silent trap. Results of the research project: "Prevention of sexual & gender-based violence against refugees in Europe: a participatory approach*, Gent: Universiteit van Gent/ICRH, 2008.

Krikke, H., *Als niemand luistert. Verhalen van allochtone meisjes op een zwarte school*, Amsterdam: Uitgeverij Van Genneep, 2003.

Kromhout, M.H.C. (red.), Rijn, A.S. van, Beenackers, E.M.TH. & Kulu-Glasgow, I., *Eergerelateerd geweld in Groot-Brittannië, Duitsland en Turkije*, Den Haag: WODC, 2007.

Kuppens, J., Cornelissens, A., Koeman, N., Ferwerda, H.B. & Van der Torre, E.J., *Omwille van de eer. Een onderzoek naar de aard en omvang van eergerelateerd geweld in Amsterdam*, Arnhem: Advies- en Onderzoeksgroep Beke/ COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, 2007.

Lamboos, T., *Integriteitsbeleid van de Nederlandse politie*, Delft: Eburon, 2005.

Leerkes, A., *'Ik probeer alleen maar mijn leven te leven'*, uitgeprocedeerde asielzoekers en criminaliteit, Den Haag: Elsevier, 2006.

Liem, M., Geene, K. & Koenraadt, F., *Partnerdoding door etnische minderheden*, Amsterdam: Dutch University Press, 2007.

Ministerie van Justitie, *Privé geweld, publieke zaak. Een nota over de gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld*, Den Haag: Ministerie van Justitie, 2002.

Nieuwbeerta, P. & Leistra, G., *Dodelijk geweld. Moord en doodslag in Nederland*, Amsterdam: Uitgeverij Balans, 2007.

Oude Breuil, B.C., *De Raad voor de Kinderbescherming in een multiculturele samenleving*, Den Haag: BJU, 2005.

Poelert, B. & Dikken, S. (red.), *LECD beleidsplan diversiteit Nederlandse politie 2005-2007*, Apeldoorn: Landelijk ExpertiseCentrum Diversiteit, 2005.

Poot, C.J. de, Bokhorst, R.J., Koppen, P.J. van & Muller, E.R., *Rechercheportret. Over dilemma's in de opsporing*, Alphen aan den Rijn: Kluwer, 2004.

San, M., *Stelen en steken. Delinquent gedrag van Curaçaose jongeren in Nederland*, Amsterdam: Het Spinhuis, 1998.

Schinkel, W., *Aspects of violence*, Rotterdam: uitgave in eigen beheer, 2005.

SMVP, *Tussen eigen verantwoordelijkheid en eigenrichting. Standpunt van de Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie (SMVP). Rapport van de projectgroep 'Noodweer' van de Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie (SMVP)*, Dordrecht: SMVP: 2007.

Timmer, W., *Politie dichterbij ál(ochton)e burgers. Een onderzoek naar multi-etnisch politiewerk*, Den Haag: Politie Haaglanden, 2003.

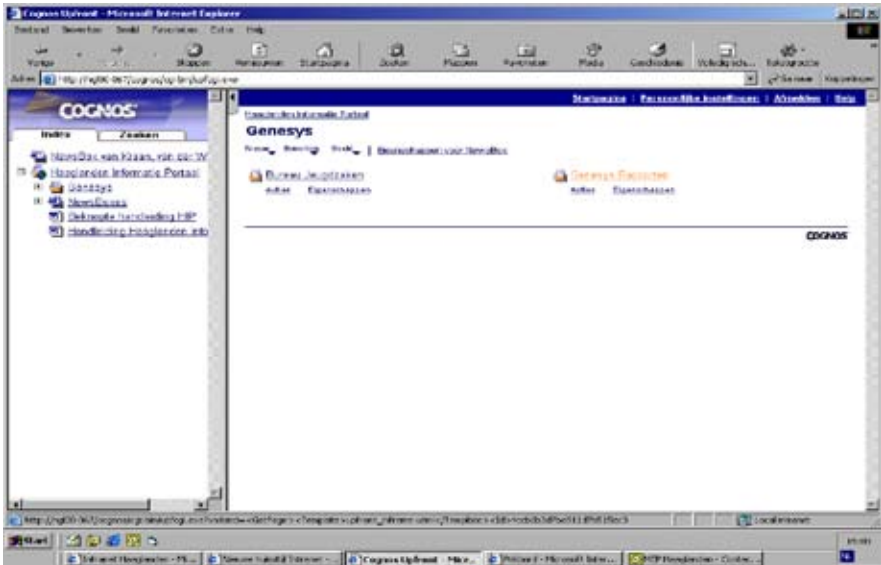
Waelput, A.J.M. & Achterberg, P.W., *Kinderwens van consanguïne ouders: risico's en erfelijkheidsvoorlichting*, Bilthoven: RIVM, 2007.

Wagenaar, W. & Donselaar, J. van, *Racistisch en extreem rechts geweld in 2005*, in: Donselaar, J. van & Rodrigues, P.R. (red.), *Monitor racisme & extremisme. Zevende rapportage*, Amsterdam: Anne Frank Stichting / Leiden: Departement Bestuurskunde Universiteit Leiden, 2006: 15-39.

Werdmolder, H., *Marokkaanse lieverdjes. Crimineel en hinderlijk gedrag onder Marokkaanse jongeren*, Amsterdam: Balans, 2005.

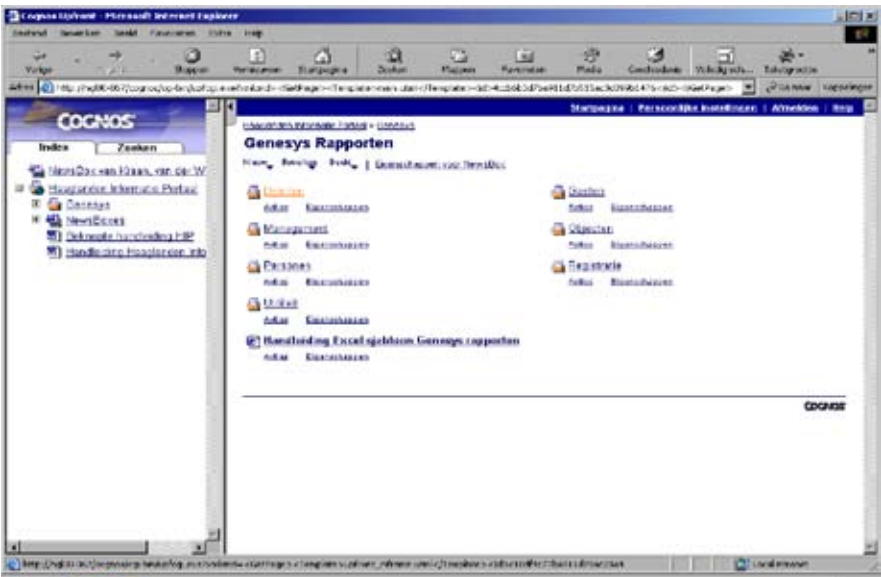
Stap 2: Ga in het menu naar 'Genesys rapporten'.

Een rapport is een omschrijving van een voorval. Het kan gaan om een delict, maar ook om een andersoortige gebeurtenis, bijvoorbeeld een ongeluk.

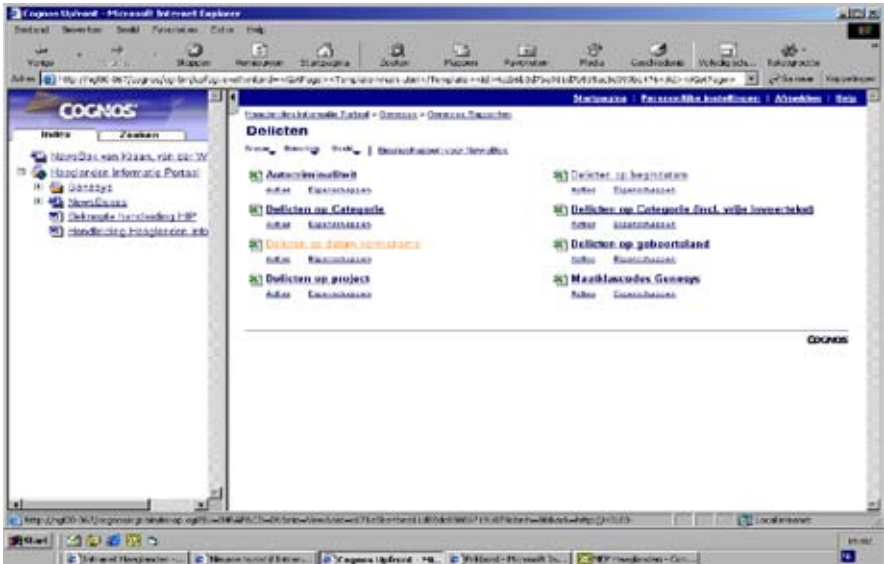
Stap 3: Ga in het menu naar 'delicten'.

Het kopje 'delicten' is enigszins misleidend. In de praktijk blijkt namelijk dat in deze rubriek ook andere voorvallen te vinden zijn, zoals overlast of informatie over personen. In feite gaat het bij 'delicten' niet alleen om misdrijven, maar om álle voorvallen, zoals die in Genesys worden gemuteerd. In de tabel, die in het tweede deel van deze bijlage is opgenomen, kan worden nagelezen, hoe de voorvallen uit Genesys zijn gerubriceerd.

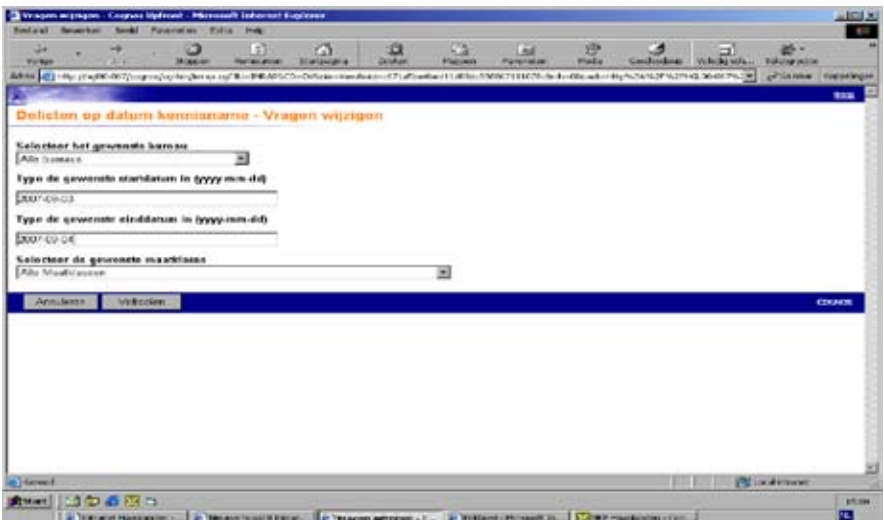
Stap 4: Ga binnen het menu naar 'delicten op datum kennisname'.

Ook hier geldt weer dat het gebruik van de term 'delicten' niet helemaal de lading dekt. Waar het om gaat is dat alle voorvallen geselecteerd worden, waarbij het uitgangspunt de datum is, waarop de politie kennisnam van het gebeurde.

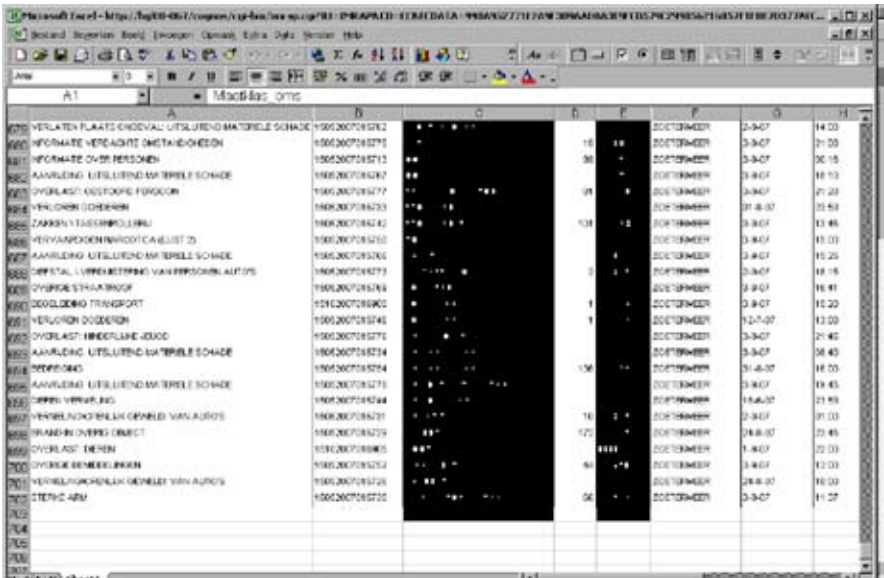
Stap 5: Sorteert 'delicten' op datum kennisname.

Bij deze stap selecteert de gebruiker alle rapporten, die betrekking hebben op een bepaald tijdsvak, bijvoorbeeld een bepaalde dag of een week. Ook hier gaat het niet alleen om delicten, maar om alle voorvallen, die in Genesys met betrekking tot het geselecteerde tijdsvak zijn vastgelegd.

Stap 6: De query genereert een Excel-bestand

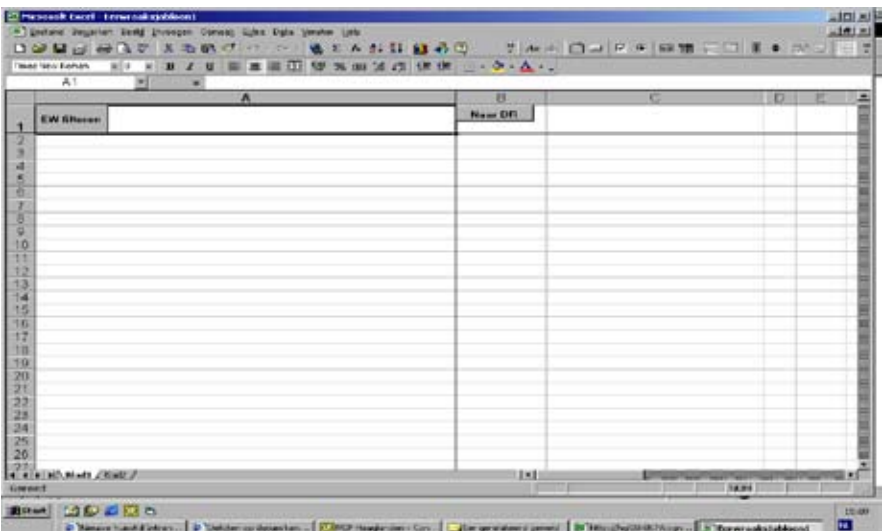
Vervolgens genereert de query een Excel-bestand, waarin alle rapporten met betrekking tot het geselecteerde tijdsvak (datum kennisname) worden weggezet.

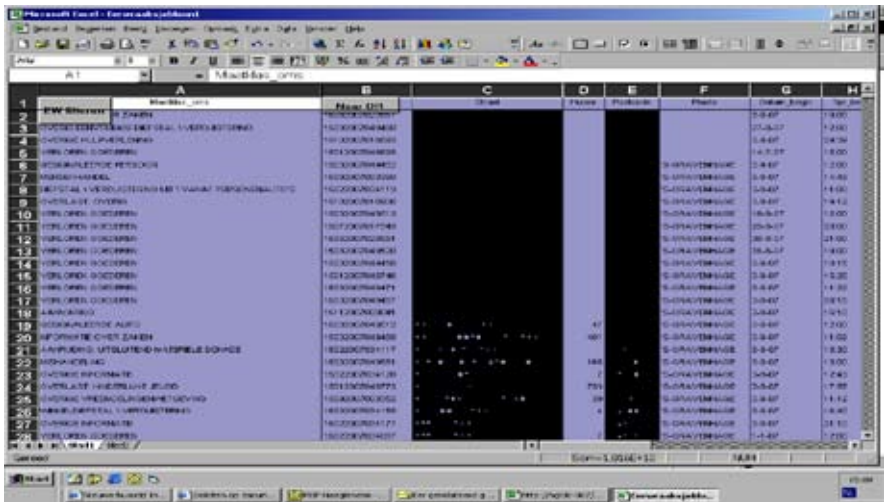
Stap 7: De filter wordt in werking gesteld.

De filter is nu nog 'leeg'. Het is de bedoeling dat het bestand dat bij de zesde stap is gemaakt, gekopieerd wordt naar de filter. Alle voorvallen die in een bepaalde periode bij de politie bekend zijn geworden, dienen als uitgangspunt voor het zoekproces van de query.

Stap 7a: De filter is nog leeg.

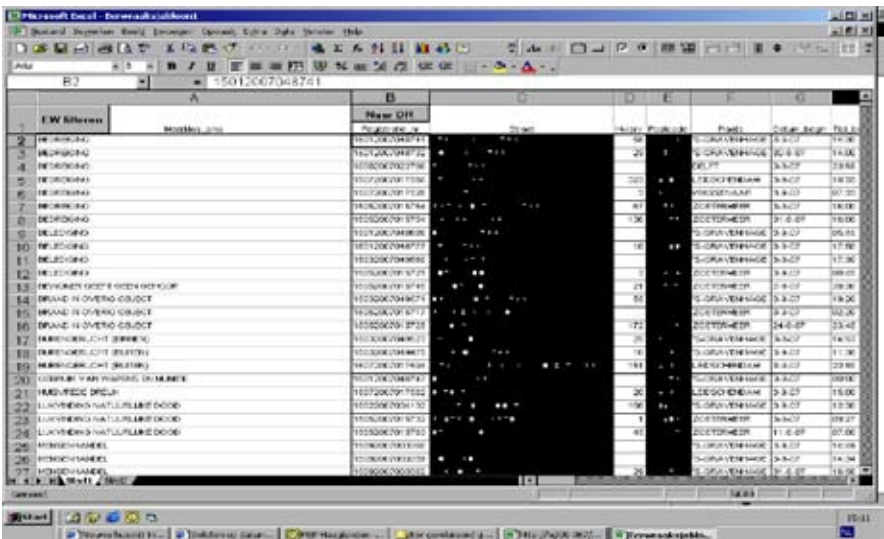

Stap 7b: Het bestand uit Excel wordt gekopieerd.

Stap 8: De filter is klaar.

Als de query zijn werk heeft gedaan blijft er een aantal rapporten over, die vervolgens worden doorgelezen. Als 'rode vlaggen' worden herkend, wordt met behulp van de checklist verdere informatie verzameld. In de tabel in het volgende deel van deze bijlage is aangegeven welke soort voorvallen de query selecteert.

B Mutaties in Genesys en selectie door de query

In systemen zoals Genesys wordt informatie gerubriceerd. Met betrekking tot Genesys wordt de term ‘maatklassen’ gebruikt. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van alle maatklassen, die binnen Genesys bestaan. In de eerste kolom staat een code, waarvan de eerste letter aangeeft in welke categorie een bepaalde maatklasse is onder gebracht:

A = Ambtshandeling

C = Criminaliteit

E = Publieke evenementen

H = Hulpverlening

M = Milieu

O = Openbare orde

V = Verkeer

W = Bijzondere wetten

In de tweede kolom staat een omschrijving van de maatklasse en in derde kolom is aangegeven of de query deze voorvallen in 2006 selecteerde. Enkele maatklassen zijn roze gedrukt. Deze werden in 2006 niet in het selectieproces betrokken, maar het is wellicht verstandig om de query aan te passen, zodat deze maatklassen mee geselecteerd worden. Er zijn ook maatklassen cursief in de tabel weer gegeven. Het gaat hier om maatklassen, die in 2006 wel door de query werden meegenomen, maar waarbij nu de vraag gerezen is of deze niet alsnog buiten de selectie van de query kunnen worden gehouden. In hoofdstuk vier staat een toelichting op de motivering om sommige maatklassen toe te voegen en anderen uit de query te verwijderen.

Maatklasse code	Maatklassen in Genesys (Haaglanden)	Selectie door de query, aangegeven met ‘X’
A00A	AANHOUDING	x
V24C	AANRIJDING: EENZIJDIG VERKEERSONGEVAL	
V24B06	AANRIJDING: MET DODELIJKE AFLOOP	
V24B03	AANRIJDING: MET LICHAMELIJK LETSEL	
V24B00	AANRIJDING: UITSLUITEND MATERIELE SCHADE	
V24B	AANRIJDING: VERKEERSONGEVAL (MEER DAN 1 PARTIJ)	
V24A	AANRIJDING: VERLATEN PLAATS ONGEVAL	
V24	AANRIJDINGEN \ AANVARING	
V24D	AANVARING	
A00B	AANWENDEN VAN GEWELD ¹	x

¹ Het betreft hier geweld van de politie richting burgers of dieren.

A12A	AFHANDELING ARRESTATIEBEVELEN	
C21E00	AFPERSING	x
C21E	AFPERSING (GEEN OVERVAL OF STRAATROOF)	x
M00A	AFVAL	
M00A03	AFVAL BEDRIJF	
M4112	AFVAL BEDRIJF.	
M00A06	AFVAL GEVAARLIJK \ CHEMISCH	
M4113	AFVAL GEVAARLIJK/CHEMISCH.	
M00A00	AFVAL PARTICULIER	
M4111	AFVAL PARTICULIER.	
M411	AFVAL.	
A03P	AGRESSIE	
A03A	ALCOHOLCONTROLE	
A00	ALGEMEEN	
A09F	ANDER GESIGNALEERD OBJECT	
H06A	ARBEIDSONGEVAL	
A00C	ASSISTENTIE COLLEGA	x
O30C	AUTOBRAND	
O15B	ALDADIGHEID (NIET ZIJNDE VERNIELING)	
V42A	BEBORDING	
C06	BEDREIGING	x
C06GB	BEDREIGING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
A03B	BEDRIJFSCONTROLE	
C27A	BEDROG	
C27	BEDROG \ FRAUDE	
A00D	BEGELEIDING TRANSPORT	
O00	BELEDIGING	x
O33A	BELEMMERING AMBTSHANDELING	x
H03	BEMIDDELINGEN	x
M00I	BESTRIJDINGSMIDDELEN	
M419	BESTRIJDINGSMIDDELEN	
H03A	BEWONER GEEFT GEEN GEHOOR	x
H03AGB	BEWONER GEEFT GEEN GEHOOR (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C30A06	BEZIT VAN NARCOTICA (LIJST 1)	
C30B06	BEZIT VAN NARCOTICA (LIJST 2)	
W00C	BEZIT VAN WAPENS EN MUNITIE	x
W	BIJZONDERE WETTEN	
W09	BIJZONDERE WETTEN OVERIG	
A06A	BINNENTREDEN WONING	
M00D	BODEM	
M00D03	BODEM ONTGRONDEN	
M4142	BODEM ONTGRONDEN.	
M4141	BODEM VERONTREINIGING.	
M414	BODEM.	
M00D00	BODEMVERONTREINIGING	
O30A	BOMMELDING	x
O30	BRAND \ EXPLOESIE	x
O30D	BRAND IN BEDRIJF	
O30H	BRAND IN OVERIG OBJECT	x
O30E	BRAND IN SCHOOL	x
O30F	BRAND IN WONING	x
O30FGB	BRAND IN WONING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
A03N	BROMFIETS/MOTORHELM CONTROLE	
A03C	BROMFIETSCONTROLE	
H03B00	BURENGERUCHT (BINNEN)	x
H03B00GB	BURENGERUCHT (BINNEN) (GEWELD BINNENSHUIS)	x

H03C00	BURENGERUCHT (BUITEN)	x
H03C00GB	BURENGERUCHT (BUITEN) (GEWELD BINNENSHUIS)	x
A00E	BUURTONDERZOEK	
C21E03	CHANTAGE	x
O06E	COMPUTERVREDEBREUK	
A03	CONTROLE	
A03D	CONTROLE GRUTHOKKERS ²	
A03E	CONTROLE HORECA	
A03R	CONTROLE VERGUNNINGHOUDERS	
A03T	CONTROLE WET PARTICULIERE BEVEILIGING / RECHERCHEBUREAUS	
A03S	CONTROLE WET WAPENS EN MUNITIE	
A03F	CONTROLE ZWAARVERVOER	
V42B	CROSSEN	
E00	DEMONSTRATIES	
M00C	DESTRUCTIE	
M413	DESTRUCTIE.	
C21A	DIEFSTAL \ VERDUISTERING	
C21	DIEFSTAL \ VERDUISTERING \ AFPERSING	
C21A18	DIEFSTAL \ VERDUISTERING OP KAMPEERTERREINEN	
C21A42	DIEFSTAL \ VERDUISTERING UIT \ VANAF OVERIGE VOERTUIG	
C21A39	DIEFSTAL \ VERDUISTERING UIT \ VANAF PERSONENAUTO'S	
C21A48	DIEFSTAL \ VERDUISTERING UIT \ VANAF VAARTUIG	
C21A06	DIEFSTAL \ VERDUISTERING UIT BEDRIJF	
C21A03	DIEFSTAL \ VERDUISTERING UIT BOX \ GARAGE	
C21A09	DIEFSTAL \ VERDUISTERING UIT SCHOOL	
C21A15	DIEFSTAL \ VERDUISTERING UIT SPORT- COMPLEXEN	
C21A00	DIEFSTAL \ VERDUISTERING UIT WONING	
C21A00GB	DIEFSTAL \ VERDUISTERING UIT WONING (GEWELD BINNENSHUIS)	
C21A21	DIEFSTAL \ VERDUISTERING VAN \ UIT AUTOMATEN	
C21A36	DIEFSTAL \ VERDUISTERING VAN ANDER VOERTUIG	
C21A27	DIEFSTAL \ VERDUISTERING VAN BROMFIETS	
C21A28	DIEFSTAL \ VERDUISTERING VAN BROMFIETS SCOOTER	
C21A24	DIEFSTAL \ VERDUISTERING VAN FIETS	
C21A30	DIEFSTAL \ VERDUISTERING VAN MOTOREN	
C21A31	DIEFSTAL \ VERDUISTERING VAN MOTOREN \ SCOOTERS	
C21A33	DIEFSTAL \ VERDUISTERING VAN PERSONEN AUTO'S	
C21A45	DIEFSTAL \ VERDUISTERING VAN VAARTUIG	
H06B	DIENSTONGEVAL (BINNEN POLITIE ORGANISATIE)	
M03A	DIEREN	
M03A06	DIEREN BEDREIGD EN UITHEEMS	
M4513	DIEREN BEDREIGD EN UITHEEMS.	

2 Dit is een afkorting voor een aantal registerplichtigen: Goudsmid, Rijwielhandelaar, Uitdrager, Tاجرijn (handelaar in scheepsbenodigdheden), Horlogemaker, Opkoper en Kashouder.

M03A18	DIEREN KWELLING	
M03A15	DIEREN MISHANDELING	
M03A12	DIEREN SPORT EN FOKKEN	
M4515	DIEREN SPORT EN FOKKEN.	
M03A09	DIEREN VEE	
M4514	DIEREN VEE.	
M03A21	DIEREN VERNIELING	
M03A00	DIEREN VERVOER	
M4511	DIEREN VERVOER.	
M03A03	DIEREN VOGELS	
M4512	DIEREN VOGELS.	
M451	DIEREN.	
O03	DISCRIMINATIE	x
E09A	DRAAIBOEK	
W03	DRANK EN HORECA	
V24C06	EENZIJDIG ONGEVAL: MET DODELIJKE AFLOOP	
V24C03	EENZIJDIG ONGEVAL: MET LETSEL	
V24C00	EENZIJDIG ONGEVAL: UITSLUITEND MATERIELE SCHADE	
C27A00	FLESSENTREKKERIJ	
C27B	FRAUDE	
W00B	GEBRUIK VAN WAPENS EN MUNITIE	x
V30A	GEEN GELDIG VERVOERBEWIJS	
C00B	GEEN INCEST ³	x
M00G	GELUID	
M417	GELUID.	
A12B	GERECHTELIJKE STUKKEN	
A09A	GESIGNALEERDE AUTO	
A09B	GESIGNALEERDE BROMFIETS	
A09G	GESIGNALEERDE BROMFIETS \ SCOOTER	
A09C	GESIGNALEERDE FIETS	
A09D	GESIGNALEERDE MOTOR	
A09H	GESIGNALEERDE MOTOR \ SCOOTER	
A09E	GESIGNALEERDE PERSOON	
M00L	GEVAARLIJKE STOFFEN	
M00L03	GEVAARLIJKE STOFFEN OPSLAG \ VERWERKING	
M4222	GEVAARLIJKE STOFFEN OPSLAG/VERWERKING.	
M00L00	GEVAARLIJKE STOFFEN VERVOER	
M4221	GEVAARLIJKE STOFFEN VERVOER.	
M4223	GEVAARLIJKE STOFFEN VUURWERK.	
M422	GEVAARLIJKE STOFFEN.	
M00L06	GEVAARLIJKE STOFFENVUURWERK	
H24	GEVONDEN GOEDEREN	
H12B	GEVONDEN PERSOON	x
H12BGB	GEVONDEN PERSOON (GEWELD BINNENSHUIS)	x
GV1	GEVONDEN VOORWERP.	
C09B	GIJZELING	x
C09BGB	GIJZELING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
A03O	GORDELCONTROLE	
O12	GRAFFITI: (ALTERNATIEF VOOR VERNIELING)	
O12A	GRAFFITI: OP AUTO'S	
O12C	GRAFFITI: OP MIDDELEN OPENBAAR VERVOER	
O12D	GRAFFITI: OP OPENBARE GEBOUWEN	
O12E	GRAFFITI: OP OVERIGE OBJECTEN	
O12B	GRAFFITI: OP WONING \ BEDRIJF	
M00	GRIJS	

3 Hiermee worden zedenzaken bedoeld, waarbij het geen incest betreft.

M03	GROEN	
C30A03	HANDEL IN NARCOTICA (LIJST 1)	
C30B03	HANDEL IN NARCOTICA (LIJST 2)	
W00A	HANDEL IN WAPENS EN MUNITIE	x
C30A	HARDDRUGS (LIJST 1)	
C24	HELING	
O06A	HUISVREDE BREUK	x
O06AGB	HUISVREDE BREUK (GEWELD BINNENSHUIS)	x
A06B	HUISZOEKING	
H00	HULPVERLENING OVERIG	x
W06A	ILLEGALE VREEMDELING	x
A00F	INBESLAGNEMING	
C00A	INCEST	
E12B	INFO OVER OVERIGE PUBLIEKE EVENEMENTEN	x
A15A	INFORMATIE OVER PERSONEN	
A15B	INFORMATIE OVER ZAKEN	
A15C	INFORMATIE VERDACHTE OMSTANDIGHEDEN	
A15	INFO'S	
M00K00	INRICHTING AFVAL	
M4211	INRICHTING AFVAL.	
M00K03	INRICHTING VERGUNNING	
M4212	INRICHTING VERGUNNING.	
M00K	INRICHTINGEN	
M421	INRICHTINGEN.	
C30A09	INVOEREN VAN NARCOTICA (LIJST 1)	
C30B09	INVOEREN VAN NARCOTICA (LIJST 2)	
A00G	INVORDERING RIJBEWIJS	
E09	JAARWISSELING	
M03C	JAGEN (MILIEU)	
M454	JAGEN.	
V12	JOY-RIDING	
O06C	KRAKEN \ BEZETTEN GEBOUW	
O06D	KRAKEN \ BEZETTEN WONING	
H15	LIJKVINDING	x
H15B	LIJKVINDING NATUURLIJKE DOOD	x
H15A	LIJKVINDING ONNATUURLIJKE DOOD	x
H15AGB	LIJKVINDING ONNATUURLIJKE DOOD (GEWELD BINNENSHUIS)	x
O06B	LOKAALVREDEBREUK	x
O27A	LOOS AUTO ALARM	
O27D	LOOS BRANDALARM GEBOUW	
O27C	LOOS INBRAAK ALARM GEBOUW	
O27B	LOOS KLUIS ALARM	
O27E	LOOS OVERVAL ALARM	
O27	LOOSALARM	
M00F	LUCHTM416LUCHT.	
E06	MARKT \ BRADERIE	
V03	MEDEWERKING WEIGEREN BIJ ADEMTEST\BLOEDPROEF	
O33E	MEINEED	x
O33EGB	MEINEED (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C03	MENSENHANDEL	x
C03GB	MENSENHANDEL (GEWELD BINNENSHUIS)	x
M00H	MEST	
M00H03	MEST BOEKHOUDEN	
M4182	MEST BOEKHOUDING.	
M00H00	MEST UITRIJDEN \ OPSLAG	
M4181	MEST UITRIJDEN/OPSLAG.	

M418	MEST.	
A06	MET BETREKKING TOT WONING	
M410	MILIEU GRIJS.	
M450	MILIEU GROEN.	
A03G	MILIEUVLUCHTEN	
C15	MISHANDELING	x
C16	MISHANDELING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
H03B	MOEILIKHEDEN BINNEN	x
H03C	MOEILIKHEDEN BUITEN	x
C12	MOORD EN DOODSLAG	x
V06	MOTORRIJTUIG BESTUREN NA ONTZEKKING	
O33B	NIET VOLDOEN AAN BEVEL OF VORDERING	x
A00H	OBSERVATIE	
A06C	ONDERZOEK WONING	
V21	ONGESCHIKTHEID VOOR BESTUREN	
	MOTORVOERTUIG	
H06	ONGEVALLEN NIET ZIJNDE AANRIJDINGEN	
W06B	ONGEWENSTE VREEMDELING	x
O30B	ONTPLOFFING \ EXPLOSIE	x
C09A	ONTVOERING	x
C09AGB	ONTVOERING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
V27	ONVERZEKERD RIJDEN	
H00A	ONWEL PERSOON	x
H00AGB	ONWEL PERSOON (GEWELD BINNENSHUIS)	x
A12	OP VERZOEK VAN DERDEN	
O33	OPENBAAR GEZAG	x
O09A	OPENLIJK GEWELD TEGEN PERSONEN	x
O09AGB	OPENLIJK GEWELD TEGEN PERSONEN (GEWELD BINNENSHUIS)	x
O33F	OPGEVEN VALSE NAAM	x
C27A03	OPLICHTING	
O21	OPRUIING	x
C21A57	OVERIG EENVOUDIGE DIEFSTAL \ VERDUISTERING	
O27F	OVERIG LOOS ALARM	
C12C	OVERIG MOORD EN DOODSLAG	x
C12C06	OVERIG MOORD EN DOODSLAG DODELIJKE AFLOOP	x
C12C06GB	OVERIG MOORD EN DOODSLAG DODELIJKE AFLOOP (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C12C03	OVERIG MOORD EN DOODSLAG MET LETSEL	x
C12C03GB	OVERIG MOORD EN DOODSLAG MET LETSEL (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C12C00	OVERIG MOORD EN DOODSLAG ZONDER LETSEL	x
C12C00GB	OVERIG MOORD EN DOODSLAG ZONDER LETSEL (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C12D	OVERIG TEGEN HET LEVEN GERICHT	x
C12DGB	OVERIG TEGEN HET LEVEN GERICHT (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C09C	OVERIG TEGEN PERSOONLIJKE VRIJHEID	x
C09CGB	OVERIG TEGEN PERSOONLIJKE VRIJHEID (GEWELD BINNENSHUIS)	x
H03E	OVERIGE BEMIDDELINGEN	x
H03EGB	OVERIGE BEMIDDELINGEN (GEWELD BINNENSHUIS)	x
A03K	OVERIGE CONTROLE NIET VERKEER	
C21D	OVERIGE DIEFSTALLEN MET GEWELD (GEEN OVERVAL OF STRAATROOF)	

W03B	OVERIGE DRANK EN HORECA	
C30C	OVERIGE DRUGSDELICTEN	
C27B09	OVERIGE FRAUDE	
H00B	OVERIGE HULPVERLENING	x
H00BGB	OVERIGE HULPVERLENING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
E03C	OVERIGE INFO SPORTWEDSTRIJDEN	
E00C	OVERIGE INFO DEMONSTRATIE	
E06C	OVERIGE INFO MARKT \ BRADERIE	
A15D	OVERIGE INFORMATIE	
E09C	OVERIGE INFORMATIE OVER JAARWISSELING	
O33G	OVERIGE MISDRIJVEN TEGEN OPENBAAR GEZAG	x
H06C	OVERIGE ONGEVALLEN NIET ZIJNDE AANRIJDING	
O24	OVERIGE OPENBARE ORDE	x
M03D	OVERIGE OVERTREDING JACHTWET	
V36	OVERIGE OVERTREDING VERKEERSREGELS	
V30B	OVERIGE OVERTREDING WET PERSONENVERVOER	
E12	OVERIGE PUBLIEKE EVENEMENTEN	x
H03B06	OVERIGE RUZIE (BINNEN)	x
H03B06GB	OVERIGE RUZIE (BINNEN) (GEWELD BINNENSHUIS)	x
H03C06	OVERIGE RUZIE (BUITEN)	x
H03C06GB	OVERIGE RUZIE (BUITEN) (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C21C12	OVERIGE STRAATROOF	
A03H	OVERIGE VERKEERSCONTROLE	
V42G	OVERIGE VERKEERSPROBLEMEN	
C27A09	OVERIGE VERVALSINGEN	
W06C	OVERIGE VREEMDELINGENWETGEVING	x
H09	OVERLAST	
H09K	OVERLAST: BRANDKRANEN	
H09G	OVERLAST: DIEREN	
H09F	OVERLAST: DRANKGEBRUIK	
H09E	OVERLAST: DRUGGEBRUIK	
H09B	OVERLAST: GELUID HORECA	
H09C	OVERLAST: GELUID OVERIG	
H09I	OVERLAST: GESTOORD PERSOON	
H09A	OVERLAST: HINDERLIJKE JEUGD	
H09J	OVERLAST: MBT PROSTITUTIE	
H09M	OVERLAST: OVERIG	
H09D	OVERLAST: PARKEREN	
H09N	OVERLAST: STORMSCHADE	
H09H	OVERLAST: VUURWERK	
H09L	OVERLAST: WATER (LEKKAGE)	
V39	OVERTREDING RIJTIJDENWET	
V30	OVERTREDING WET PERSONENVERVOER	
C21B	OVERVAL	
V42C	PARKEERPROBLEMEN	
E00A	PLANNING DEMONSTRATIES	
E06A	PLANNING MARKT \ BRADERIE	
E03A	PLANNING SPORTWEDSTRIJDEN	
M03B	PLANTEN	
M03B00	PLANTEN BEDREIGD EN UITHEEMS	
M4521	PLANTEN BEDREIGD EN UITHEEMS.	
M03B06	PLANTEN KAPPEN	
M4523	PLANTEN KAPPEN.	

M03B03	PLANTEN LANDBOUW \ BOSBOUW	
M4522	PLANTEN LANDBOUW/BOSBOUW.	
M03B09	PLANTEN OVERIGE GROENAANTASTING	
M4524	PLANTEN OVERIGE GROENAANTASTING	
M452	PLANTEN	
H18A	POGING ZELFDODING	x
H18AGB	POGING ZELFDODING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
M00J	RADIOACTIVITEIT	
M420	RADIOACTIVITEIT	
H03B03	RELATIE PROBLEMEN (BINNEN)	x
H03B03GB	RELATIE PROBLEMEN (BINNEN) (GEWELD BINNENSHUIS)	x
H03C03	RELATIE PROBLEMEN (BUITEN)	x
H03C03GB	RELATIE PROBLEMEN (BUITEN) (GEWELD BINNENSHUIS)	x
V00	RIJDEN ONDER INVLOED	
V00C	RIJDEN ONDER INVLOED MET ANDER VOERTUIG	
V00A	RIJDEN ONDER INVLOED MET FIETS \ BROMFIETS	
V00B	RIJDEN ONDER INVLOED MET PERSONENAUTO \ MOTOR	
V09	RIJDEN TIJDENS RIJVERBOD	
V18	RIJDEN ZONDER RIJBEWIJS	
A03M	ROOD LICHT CONTROLE	
O18	SAMENSCHOLING	x
C12A	SCHIETPARTIJ	x
C12A06	SCHIETPARTIJ DODELIJKE AFLOOP	x
C12A06GB	SCHIETPARTIJ DODELIJKE AFLOOP (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C12A03	SCHIETPARTIJ MET LETSEL	x
C12A03GB	SCHIETPARTIJ MET LETSEL (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C12A00	SCHIETPARTIJ ZONDER LETSEL	x
C12A00GB	SCHIETPARTIJ ZONDER LETSEL (GEWELD BINNENSHUIS)	x
A09	SIGNALERINGEN	
A00I	SLACHTOFFERHULP	
V42D	SLECHT WEGDEK \ OBSTAKELS	
W03A	SLUITINGSTIJDEN	
A03I	SNELHEIDSCONTROLE	
C30B	SOFTDRUGS (LIJST 2)	
E03	SPORTWEDSTRIJDEN (VOOR POLITIE INZET BELANGRIJK)	
C05	STALKING	x
C05GB	STALKING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
H03D	STALKING (VERVALLEN)	x
C12B	STEEKPARTIJ	x
C12B06	STEEKPARTIJ DODELIJKE AFLOOP	x
C12B06GB	STEEKPARTIJ DODELIJKE AFLOOP (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C12B03	STEEKPARTIJ MET LETSEL	x
C12B03GB	STEEKPARTIJ MET LETSEL (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C12B00	STEEKPARTIJ ZONDER LETSEL	x
C12B00GB	STEEKPARTIJ ZONDER LETSEL (GEWELD BINNENSHUIS)	x
A00J	STERKE ARM	

C27B03	STEUN \ UITKERINGSFRAUDE	
V42E	STORING VERKEERSLICHTINSTALLATIE	
O30G	STRAATBRAND	x
W12	STRAATHANDEL \ VENTEN	
C21C	STRAATROOF	
C21C06	STRAATROOF: VAN BROMFIETS	
C21C07	STRAATROOF: VAN BROMFIETS \ SCOOTER	
C21C03	STRAATROOF: VAN FIETS	
C21C09	STRAATROOF: VAN MOTOREN	
C21C10	STRAATROOF: VAN MOTOREN \ SCOOTERS	
C21C00	STRAATROOF: VAN TAS	
C21A54	STROPERIJ	
C27B06	SUBSIDIEFRAUDE	
A00K	TECHNISCH ONDERZOEK	
V33	TECHNISCHE GEBREKEN AAN VOERTUIG	
O01	TERRORISME	x
A00L	TERUGGAVE GOED	
C27A06	VALS GELD	
V15	VALS KENTEKEN	
O33D	VALSE AANGIFTE OF KLACHT	x
O33DGB	VALSE AANGIFTE OF KLACHT (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C18	VECHTPARTIJ	x
C18GB	VECHTPARTIJ (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C30	VERDOVENDE MIDDELEN	
E00B	VERGUNNING DEMONSTRATIE	
E06B	VERGUNNING MARKT \ BRADERIE	
E12A	VERGUNNING OVERIGE PUBLIEKE EVENEMENTEN	x
E03B	VERGUNNING SPORTWEDSTRIJDEN	
A12C	VERHOOR VOOR ANDER KORPS	
V	VERKEER	
V42	VERKEERSPROBLEMEN	
V42F	VERKEERSSTAGNATIE	
V24A06	VERLATEN PLAATS ONGEVAL: MET DODELIJKE AFLOOP	
V24A03	VERLATEN PLAATS ONGEVAL: MET LICHAMELIJK LETSEL	
V24A00	VERLATEN PLAATS ONGEVAL: UITSLUITEND MATERIELE SCHADE	
E09B	VERLEENDE VERGUNNINGEN	
A03J	VERLICHTINGSCONTROLE	
H21	VERLOREN GOEDEREN	
VL1	VERLOREN VOORWERP.	
H12A	VERMIST PERSOON	x
H12AGB	VERMIST PERSOON (GEWELD BINNENSHUIS)	x
H12	VERMISTE \ GEVONDEN PERSOON	x
O09	VERNIELING \ OPENLIJK GEWELD	x
O09F	VERNIELING\OPENLIJK GEWELD: OVERIGE OBJ	x
O09FGB	VERNIELING\OPENLIJK GEWELD: OVERIGE OBJ (GEWELD BINNENSHUIS)	x
O09B	VERNIELING\OPENLIJK GEWELD: VAN AUTO'S	x
O09D	VERNIELING\OPENLIJK GEWELD: VAN MIDDELEN OPENBAAR VERVOER	x
O09E	VERNIELING\OPENLIJK GEWELD: VAN OPENBARE GEBOUWEN	x
O09C	VERNIELING\OPENLIJK GEWELD:	

O09CGB	VAN WON\BEDR VERNIELING\OPENLIJK GEWELD:	x
C30A00	VAN WON\BEDR (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C30B00	VERVAARDIGEN NARCOTICA (LIJST 1)	
C27B00	VERVAARDIGEN NARCOTICA (LIJST 2)	
M03E	VERZEKERINGSFRAUDE	
M455	VISSERIJ	
M03E03	VISSERIJ (MILIEU).	
M4552	VISSERIJ BEDRIJF	
M03E00	VISSERIJ BEDRIJF.	
M4551	VISSERIJ PARTICULIER	
M00B	VISSERIJ PARTICULIER.	
M412	VOERTUIGWRACKEN	
H18B	VOERTUIGWRACKEN.	
H18BGB	VOLTOOIDE ZELFDODING	x
O06	VOLTOOIDE ZELFDODING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
W06	VREDE BREUK	x
C09	VREEMDELINGEN	x
W00	VRIJHEIDSBENEMING	x
M00E	WAPENS EN MUNITIE	x
M00E06	WATER	
M4153	WATER DRINK- EN GROND	
M00E00	WATER DRINK- EN GROND.	
M4151	WATER OPPERVLAKTE	
M00E03	WATER OPPERVLAKTE.	
M4152	WATER RIOOL	
M415	WATER RIOOL.	
O33C	WATER.	
C21A12	WEDERSPANNIGHEID \ VERZET	x
C21A51	WINKELDIEFSTAL \ VERDUISTERING	
C00A00	ZAKKEN \ TASSENROLLERIJ	
C00A00GB	ZEDEN \ INCEST: AANRANDING	x
C00A06	ZEDEN \ INCEST: AANRANDING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C00A06GB	ZEDEN \ INCEST: OVERIGE	x
C00A03	ZEDEN \ INCEST: OVERIGE (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C00A03GB	ZEDEN \ INCEST: VERKRACHTING	x
C00B00	ZEDEN \ INCEST: VERKRACHTING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C00B00GB	ZEDEN: AANRANDING	x
C00B15	ZEDEN: AANRANDING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C00B06	ZEDEN: KINDERPORNO	x
C00B12	ZEDEN: OPENBARE SCHENNIS	x
C00B12GB	ZEDEN: OVERIGE	x
C00B09	ZEDEN: OVERIGE (GEWELD BINNENSHUIS)	x
C00B03	ZEDEN: PROSTITUTIE \ TIPPELEN	x
C00B03GB	ZEDEN: VERKRACHTING	x
H18	ZEDEN: VERKRACHTING (GEWELD BINNENSHUIS)	x
	ZELFDODING	x

De door Ferwerda en Van Leiden geformuleerde werkdefinitie luidt als volgt: 'Eergerelateerd geweld is elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld gepleegd vanuit een collectieve opvatting in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of vrouw en daarmee van zijn of haar familie waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken' (2005: 23).

Tegen de achtergrond van deze werkdefinitie komen zij tot de volgende uitingsvormen en aanleidingen van eer gerelateerd geweld.

Eer gerelateerd geweld	Uitingsvormen	Aanleiding
Betreft de seksuele eer	<ul style="list-style-type: none"> -(dreiging met) moord* -zelfmoord -dodelijke ongeluk -mishandeling -verminking -(dreiging met) verstoting -uithuwelijking -het afpakken van de kinderen -wegsturen -terugbevelekking -echtscheiding -vrijheidsbeperking -verhuizing -rechtszaak 	<ul style="list-style-type: none"> -verlies van maagdelijkheid -buitenechtelijke/ voorhuwelijks seksuele relaties -verkrachting -buitenechtelijke of voorhuwelijks zwangerschappen -schaking -hertrouwen -het afpakken van kinderen -het verlaten van de echtgenoot of de familie -vermissing, wegblijven, weglopen -ongoorloofd gedrag -verzet tegen familie, regels, gearrangeerde huwelijken en verlovingen -belediging, provocaties, vernedering -roddel, laster en smaad
Betreft de niet-seksuele eer	<ul style="list-style-type: none"> -(dreiging met) moord** -zelfmoord -dodelijke ongeluk -mishandeling -(dreiging met) verstoting -het afpakken van de kinderen -wegsturen -terugbevelekking -vrijheidsbeperking -afkopen -verhuizing -rechtszaak 	<ul style="list-style-type: none"> -buitenechtelijke seksuele relaties -buitenechtelijke zwangerschap -schaking -hertrouwen -het afpakken van kinderen -het verlaten van de echtgenoot of de familie -vermissing, wegblijven, weglopen -ongoorloofd gedrag -verzet tegen familie, regels, gearrangeerde huwelijken en verlovingen -wanprestatie -belediging, provocaties, vernedering -roddel, laster en smaad -onenigheid over bezit

* Ferwerda en Van Leiden noemen dit 'eermoord' (2005: 31) Zie ook de eerste noot in hoofdstuk 1.

** Ferwerda en van Leiden noemen dit 'trotsmoord' (2005: 31). Zie ook de eerste noot in hoofdstuk 1.

Bron: Ferwerda & Van Leiden, 2005: 42.

Bijlage III

Schematische weergave van mogelijke eerschendingen¹ in de relationele context afgezet tegen de levensloop

→ → → Levensloop → → → Levensloop → → → Levensloop → → → Levensloop → → →		
<i>Vóór het huwelijk</i>	<i>Het aangaan van een huwelijk</i>	<i>Tijdens een huwelijk</i>
Individu bevindt zich in de invloedssfeer van familie 1	Overgang van het individu van familie 1 → → familie 2 Huwelijk is bestendiging van de relatie tussen familie 1 en familie 2	Individu bevindt zich in het krachtenveld van familie 1 en familie 2
<i>Seksuele contacten</i>		
-verlies van maagdelijkheid/ het ongehuwd aangaan van een seksuele relatie	-het 'onkuis' (bijvoorbeeld niet maagdelijk voor vrouwen) overgaan van familie 1 naar familie 2	-aangaan van buitenechtelijke relaties
-verkrachting	-verkrachting	-verkrachting
<i>Partnerkeuze</i>		
-verzet tegen gearrangeerde verlovings/huwelijken	-verzet tegen gearrangeerde verlovings/huwelijken ² -schaking (vrijwillig of onvrijwillig) ³	-het verlaten van de huwelijkspartner
	-(her)trouwen met een voor de (schoon)familie niet-acceptabele partner	
<i>Zwanger-/ouderschap-</i>		
ongehuwd zwanger-/ouderschap	-het 'meenemen' in het huwelijk van kinderen die 'niet eervol ter wereld zijn gekomen' (bijvoorbeeld buitenechtelijke kinderen)	-buitenechtelijke zwangerschappen en kinderen/twijfels over vaderschap
		-discussie over voogdij over kinderen/het afpakken van kinderen
<i>Verzet tegen regels</i>		
-verzet tegen regels/autoriteit in familie 1	- verzet tegen regels/autoriteit in familie 1 en 2	- verzet tegen regels/autoriteit in familie 1 en 2

1 Een aantal van de in het schema genoemde aanleidingen van eer gerelateerd geweld is ook in de werkdefinitie van Ferwerda en Van Leiden (2005: 42) opgenomen. Zie bijlage 1.

2 In het geval een meisje aan een bepaalde familie als bruid is beloofd, maar zij zelf een andere toekomstige echtgenoot op het oog heeft, zijn er niet twee families bij de zaak betrokken, maar drie.

3 Van Eck over schaking in de Turkse context: 'Wanneer ... [ouders] tegen [een huwelijk] zijn, biedt de Turkse plattelandscultuur een oplossing in de vorm van ... de schaking. Dit is officieel het ontvoeren van een meisje door een jongen, met het doel met haar te trouwen. In de praktijk is het meisje doorgaans geen willoos slachtoffer, maar besluit zij samen met de jongen tot een schaking, omdat haar ouders geen heil zien in een huwelijk' (Van Eck, 2001: 118).

Colofon

Auteur: Janine Janssen, Landelijk Expertisecentrum Eer Gerelateerd Geweld,
politie Haaglanden

Fotografie: Peter Monteny, politie Haaglanden

Uitgave: Ministerie van Justitie / Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Projectdirectie Veiligheid begint bij Voorkomen
Programmabureau Eergerelateerd Geweld
Landelijk Expertisecentrum Eer Gerelateerd Geweld,
politie Haaglanden